

Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2007/08:167 Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål och drygt 40 motionsyrkanden som väckts med anledning av skrivelsen. I betänkandet behandlas också drygt 80 motionsyrkanden från de allmänna motionstiderna 2006–2008.

I skrivelsen redogör regeringen för sin syn på hur prostitution och människohandel för sexuella ändamål ska bekämpas och hur människor som utsätts för detta ska få ökat skydd och stöd. Handlingsplanen omfattar 36 åtgärder inom olika politikområden. En utgångspunkt för regeringen är ett tydligt fokus på den enskilda individens behov; detta synsätt ska genomsyra myndigheternas arbete. Särskilda åtgärder riktas till barn och ungdomar. Flickors respektive pojkars särskilda villkor och behov beaktas. Insatser för att motverka efterfrågan på köp av sexuella tjänster är avgörande för att komma till rätta med problemen. Enligt regeringen kommer en samlad uppföljning av handlingsplanen att göras 2011. Regeringen avser att därefter återkomma till riksdagen med en redovisning av uppföljningen.

Utskottet konstaterar att åtgärderna i regeringens handlingsplan sammantaget utgör en kraftfull höjning av de konkreta insatserna inom en lång rad samhällsområden för att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Utskottet anser vidare att de insatser som presenteras i handlingsplanen kommer att leda till en varaktigt höjd ambitionsnivå. Med hänsyn till bl.a. det pågående arbetet anser utskottet att motionsyrkandena i viss utsträckning är tillgodosedda. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns 24 reservationer (s, v, mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	9
Ärendet och dess beredning	9
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	9
Utskottets överväganden	10
Allmänt om handlingsplanen	10
Ökat skydd och stöd till utsatta	12
Åtgärd 1 Ökat skydd och stöd till utsatta barn och unga	12
Åtgärd 2 Utbildningsinsats riktad till personal inom sjukvården, socialtjänsten, skyddade boenden och på ungdomsmottagningar	12
Justitiekammarens ställningstagande	13
Åtgärd 3 Skyddade boenden	14
Åtgärd 4 Rehabiliteringsinsatser till personer som utsatts för människohandel för sexuella ändamål	15
Åtgärd 5 Utvecklad verksamhet inom missbrukar- och beroendevården	15
Åtgärd 6 Förstärkning av Statens institutionsstyrelses verksamhet	16
Åtgärd 7 Ett tryggare återvändande	17
Övriga motioner om ökat skydd och stöd till utsatta	18
Stärkt förebyggande arbete	20
Åtgärd 8 Utvärdera och utveckla insatser riktade till sexköpare	20
Åtgärd 9 Utvärdera och utveckla insatser riktade till personer i prostitution	22
Åtgärd 10 Stärkt förebyggande arbete bland ungdomar	23
Åtgärd 11 Utbildningsinsats riktad till personal som arbetar med barn och ungdomar	23
Åtgärd 12 Metodmaterial för verksamhet riktad till barn och ungdomar	24
Åtgärd 13 Fortbildning för personal i grund- och gymnasieskola	24
Åtgärd 14 Insatser för kvinnor inom kriminalvården	25
Åtgärderna 15 och 16 Etiska riktlinjer inom statsförvaltningen och utvecklingssamarbetet	26
Åtgärd 17 Stöd till frivilligorganisationernas verksamhet	27
Stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet	27
Åtgärd 18 Särskilda medel för insatser mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål	27
Åtgärd 19 Nationell rapportör för människohandel	30
Åtgärd 20 Ökad kompetens inom polisen, Åklagarmyndigheten, domstolsväsendet och Migrationsverket	31
Åtgärd 21 Riktlinjer för samverkan vid utredningar kring barn	31
Åtgärd 22 Utvärdering av förbudet mot köp av sexuell tjänst	32
Åtgärd 23 Förslag om ändringar i straffbestämmelsen om människohandel	34
Översyn av straffbestämmelsen	34

Koppleri och människohandel	34
Skadestånd	35
Europarådets konvention	35
Övriga frågor	35
Åtgärd 24 Studie av handläggningen av brottsskadeersättning	36
Åtgärd 25 Förstärkt förebyggande arbete i hanteringen av viserings- och bosättningsärenden	37
Ökad nationell och internationell samverkan	38
Åtgärd 26 Stärkt regional samverkan	38
Åtgärd 27 Stärkt nationell samverkan	39
Åtgärd 28 Stärkt internationell samverkan kring barn	40
Åtgärd 29 Stöd till samarbete i Östersjöregionen	40
Åtgärd 30 Tydliggörande av människohandelsperspektivet i utvecklingssamarbetet	41
Åtgärd 31 Vidareutveckling av Svenska institutets informationsarbete	41
Internationella frågor i övrigt	42
Ökad kunskap	45
Åtgärd 32 Särskilda medel för ökad kunskap	45
Åtgärd 33 Undersökning om homo- och bisexuellas samt transpersoners situation	47
Åtgärd 34 Studie om ungdomars erfarenhet och attityder till sexuell exploatering och exponering	47
Åtgärd 35 Ökad kunskap om sexuell exploatering av flickor och pojkar	48
Åtgärd 36 Undersökning om attityder till sexköp	48
Övriga motioner om ökad kunskap	49
Regeringens skrivelse	49
Reservationer	50
1. Allmänt om handlingsplanen, punkt 2 (s, v, mp)	50
2. Områdesövergripande satsning på att bekämpa prostitution, punkt 3 (v)	50
3. Obligatoriska utbildningsinsatser, punkt 4 (mp)	51
4. Skyddade boenden, punkt 5 (s, v)	51
5. Utvidgat uppdrag till Statens institutionsstyrelse, punkt 6 (v)	52
6. Permanent uppehållstillstånd m.m., punkt 8 (v, mp)	53
7. Insatser riktade till sexköpare, punkt 9 (s, v, mp)	53
8. Insatser riktade till personer i prostitution, punkt 10 (v)	54
9. Läroutbildningen m.m., punkt 11 (s, v, mp)	55
10. Operativa insatser m.m., punkt 12 (s)	56
11. Samordningstjänst i Regeringskansliet, punkt 13 (s, v, mp)	57
12. Nationell kommissionär, punkt 14 (s, v)	57
13. Utvärdering av förbudet mot köp av sexuell tjänst, punkt 15 (s, v, mp)	58
14. Parlamentarisk referensgrupp m.m., punkt 16 (s, v)	59
15. Tilläggsdirektiv, punkt 17 (v)	59
16. Översyn av straffbestämmelsen om människohandel m.m., punkt 18 (s, v)	60
17. Europarådets konvention, punkt 19 (s, v)	61

18. Åtgärder mot prostitution på statliga kasinon, punkt 21 (v)	61
19. Myndighetssamverkan för att motverka prostitution och människohandel m.m., punkt 22 (mp)	62
20. Samverkan med transportsektorn, punkt 23 (s, v)	63
21. Internationella frågor i övrigt, punkt 24 (s, v, mp)	63
22. Kartläggning av antalet offer för prostitution och människohandel, punkt 25 (v, mp)	64
23. Undersökning om sexualvanor, punkt 26 (s, v)	65
24. Utbildning om feminism och jämställdhetsarbete, punkt 27 (s, v)	66
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	67
Skrivelsen	67
Följdmotionerna	67
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006	71
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	72
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	75
<i>Bilaga 2</i>	
Utrikesutskottets yttrande	79
<i>Bilaga 3</i>	
Socialförsäkringsutskottets yttrande	87
<i>Bilaga 4</i>	
Socialutskottets yttrande	94

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens skrivelse

Riksdagen lägger skrivelse 2007/08:167 till handlingarna.

2. Allmänt om handlingsplanen

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju204, 2008/09:Ju1 yrkande 1 och 2008/09:Ju466 yrkande 18.

Reservation 1 (s, v, mp)

3. Områdesövergripande satsning på att bekämpa prostitution

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:U262 yrkande 3 och 2007/08:Ju340 yrkande 2.

Reservation 2 (v)

4. Obligatoriska utbildningsinsatser

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju5 yrkande 6.

Reservation 3 (mp)

5. Skyddade boenden

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:A310 yrkande 6, 2008/09:Ju1 yrkande 5, 2008/09:Ju466 yrkandena 10 och 11 samt 2008/09:A398 yrkande 6.

Reservation 4 (s, v)

6. Utvidgat uppdrag till Statens institutionsstyrelse

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju3 yrkande 2.

Reservation 5 (v)

7. Ett tryggare återvändande

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju466 yrkandena 12 och 16 samt 2008/09:Ju467 yrkande 11.

8. Permanent uppehållstillstånd m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Ju341 yrkande 9, 2008/09:Ju3 yrkande 9, 2008/09:Ju5 yrkande 7, 2008/09:Ju466 yrkande 13, 2008/09:Sf319 yrkande 9 och 2008/09:Sf368 yrkande 17.

Reservation 6 (v, mp)

9. Insatser riktade till sexköpare

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju409 yrkande 4, 2008/09:Ju1 yrkande 9, 2008/09:Ju3 yrkande 4 och 2008/09:Ju398 yrkandena 4 och 5.

Reservation 7 (s, v, mp)

10. Insatser riktade till personer i prostitution

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:U262 yrkande 4, 2007/08:Ju340 yrkande 1 och 2008/09:Ju3 yrkandena 1, 10 och 11.

Reservation 8 (v)

11. Lärarutbildningen m.m.

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju3 yrkandena 6 och 7.

Reservation 9 (s, v, mp)

12. Operativa insatser m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Fi244 yrkande 99, 2006/07:Ju283, 2006/07:Ju315 yrkandena 7 och 8, 2006/07:A272 yrkande 3, 2007/08:Ju419 yrkandena 6 och 7, 2007/08:A310 yrkande 4, 2008/09:Sk463 yrkande 4, 2008/09:Ju325, 2008/09:Ju398 yrkande 3 och 2008/09:Ju466 yrkandena 4–6.

Reservation 10 (s)

13. Samordningstjänst i Regeringskansliet

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Ju227 yrkande 2, 2007/08:Ju424 yrkande 1, 2008/09:Ju3 yrkande 8 och 2008/09:Ju4 yrkande 5.

Reservation 11 (s, v, mp)

14. Nationell kommissionär

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju1 yrkande 2.

Reservation 12 (s, v)

15. Utvärdering av förbudet mot köp av sexuell tjänst

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju272, 2008/09:Ju4 yrkandena 1 och 4, 2008/09:Ju5 yrkandena 4 och 8, 2008/09:Ju379 yrkande 46, 2008/09:Ju398 yrkandena 1 och 2 samt 2008/09:Ju466 yrkande 14.

Reservation 13 (s, v, mp)

16. Parlamentarisk referensgrupp m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju1 yrkande 8 och 2008/09:Ju295.

Reservation 14 (s, v)

17. Tilläggsdirektiv

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju3 yrkande 3.

Reservation 15 (v)

18. Översyn av straffbestämmelsen om människohandel m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Ju303, 2006/07:Ju315 yrkandena 6 och 9, 2006/07:U264 yrkande 18, 2007/08:Ju215, 2007/08:Ju419 yrkandena 2, 5 och 8, 2007/08:Ju424 yrkande 3, 2007/08:

Ju431 yrkande 4, 2007/08:Ju433 yrkandena 7 och 17, 2008/09:Ju4 yrkande 2, 2008/09:Ju379 yrkandena 18, 19, båda i denna del, och 47 samt 2008/09:Ju466 yrkandena 1, 2, 8 och 9.

Reservation 16 (s, v)

19. Europarådets konvention

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Ju250, 2007/08:Ju205, 2008/09:Ju1 yrkande 14 och 2008/09:Ju2.

Reservation 17 (s, v)

20. Information till offer för människohandel för sexuella ändamål

Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju340 yrkande 4.

21. Åtgärder mot prostitution på statliga kasinon

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju3 yrkande 5.

Reservation 18 (v)

22. Myndighetssamverkan för att motverka prostitution och människohandel m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju5 yrkande 1, 2008/09:Ju265, 2008/09:Ju460 och 2008/09:Ju466 yrkande 15.

Reservation 19 (mp)

23. Samverkan med transportsektorn

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju261.

Reservation 20 (s, v)

24. Internationella frågor i övrigt

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Ju315 yrkande 5, 2006/07:Ju389, 2007/08:Ju340 yrkande 5, 2007/08:Ju391, 2007/08:Ju409 yrkande 7, 2007/08:Ju419 yrkande 4, 2007/08:Ju424 yrkandena 5 och 6, 2008/09:Ju1 yrkandena 3, 6, 7, 10–13, 15 och 17, 2008/09:Ju3 yrkande 12, 2008/09:Ju4 yrkande 6, 2008/09:Ju267, 2008/09:Ju277 yrkande 2, 2008/09:Ju396, 2008/09:Ju466 yrkande 17, 2008/09:Ju467 yrkande 12 och 2008/09:U349 yrkande 31.

Reservation 21 (s, v, mp)

25. Kartläggning av antalet offer för prostitution och människohandel

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju5 yrkandena 2, 3 och 5 samt 2008/09:Ju398 yrkande 6.

Reservation 22 (v, mp)

26. Undersökning om sexualvanor

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju1 yrkande 16.

*Reservation 23 (s, v)***27. Utbildning om feminism och jämställdhetsarbete**

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju1 yrkande 4.

Reservation 24 (s, v)

Stockholm den 10 februari 2009

På justitieutskottets vägnar

Thomas Bodström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Thomas Bodström (s), Inger Davidson (kd), Henrik von Sydow (m), Krister Hammarbergh (m), Margareta Persson (s), Ulrika Karlsson i Uppsala (m), Elisebeht Markström (s), Johan Pehrson (fp), Karl Gustav Abramsson (s), Inge Garstedt (m), Christer Adelsbo (s), Helena Bouveng (m), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Otto von Arnold (kd), Mehmet Kaplan (mp) och Karin Nilsson (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Justitieutskottet beredde den 28 oktober 2008 utrikesutskottet, socialförsäkringsutskottet, socialutskottet, kulturutskottet och utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelsen och motionerna. Utrikesutskottet, socialförsäkringsutskottet och socialutskottet yttrade sig. Socialförsäkringsutskottet har även överlämnat ett antal motioner.

Yttrandena finns i bilagorna 2–4.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för sin syn på hur prostitution och människohandel för sexuella ändamål ska bekämpas och hur människor som utsätts för detta ska få ökat skydd och stöd. Handlingsplanen innehåller även åtgärder för att stärka det förebyggande arbetet, höja kvaliteten och effektiviteten i rättsväsendet, öka samverkan och öka kunskapen.

En utgångspunkt för alla åtgärder är att de har ett tydligt fokus på den enskilda individens behov och att detta synsätt ska genomsyra myndigheternas arbete. Särskilda åtgärder riktas till barn och ungdomar. Flickors respektive pojkars särskilda villkor och behov beaktas. Insatser för att motverka efterfrågan på köp av sexuella tjänster är avgörande för att komma till rätta med problemen.

Handlingsplanen omfattar flera åtgärder inom olika politikområden som kommer att utvecklas och preciseras i de uppdrag som regeringen avser att ge berörda myndigheter.

En samlad uppföljning av handlingsplanen kommer att göras 2011. Regeringen avser att därefter återkomma till riksdagen med en redovisning av uppföljningen.

Utskottets överväganden

Allmänt om handlingsplanen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om bl.a. en samlad handlingsplan mot människohandel och om en områdesövergripande satsning mot prostitution.

Jämför reservationerna 1 (s, v, mp) och 2 (v).

Motioner

I motion 2008/09:Ju1 (s) påtalas vikten av gemensamma utgångspunkter för informationsinhämtning, analys, åtgärder och opinionsarbete som komplement till lagföring.

I motion 2007/08:Ju204 (s) framförs ett yrkande om en samlad handlingsplan mot människohandel. Motionärerna anför att samordningen av regeringens tre handlingsplaner – den nu aktuella om sexuell exploatering, en om arbetskraftsexploatering och en om kommersiell sexuell exploatering av barn – är oklar och att även finansieringen är oklar.

Enligt motion 2008/09:Ju466 (kd) behövs ökade kunskaper om andra typer av människohandel än dem för sexuella ändamål.

I motionerna 2007/08:Ju340 och 2006/07:U262 (båda v) begärs att ett nytt politikområde ska införas. Motionärerna anför att det krävs en kraftig satsning och ett ökat stöd till människor som befinner sig i prostitution.

Utskottets ställningstagande

Människohandel är en allvarlig kränkning av den enskilda individens människovärde och rätt att få bestämma över sitt liv och sin kropp. Det råder i Sverige en bred politisk enighet om att prostitution och människohandel för sexuella ändamål är ett allvarligt hinder för social jämlikhet och jämställdhet mellan könen och för de utsattas möjlighet att åtnjuta sina mänskliga rättigheter.

Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att insatser för att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål måste göras utifrån ett rättsligt och ett socialt perspektiv och ett jämställdhetsperspektiv samt ha sin utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna och präglas av internationell samverkan. Sveriges åtaganden inom Europeiska unionen (EU), Europarådet och Förenta nationerna (FN) utgör grunden för regeringens politik inom området. Arbetet ska utgå från de utsattas behov och situation men syftar även till att förstärka kvaliteten på och effektiviteten av brottsförebyggande och brottsbekämpande åtgärder på området. Det gäl-

ler särskilt när det handlar om barn. Det ska alltid tas hänsyn till att flickor och pojkar, utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter, har särskilda rättigheter, och att barns behov och förutsättningar på vissa sätt skiljer sig från vuxnas.

I detta sammanhang vill utskottet erinra om att polis och åklagare under senare år genom nya lagar har getts möjlighet att använda sig av hemlig rumsavlyssning vid förundersökningar och vissa straffprocessuella tvångsmedel i arbetet med att förhindra särskilt allvarliga brott (prop. 2005/06:177 och 2005/06:178, bet. 2007/08:JuU3). Regeringen har vidare tillsatt en utredning som ska se över i vilken utsträckning polisen bör kunna använda sig av provokativa åtgärder vid bekämpning av grov brottslighet (dir. 2007:185 och 2008:91). Utredningen har nyligen avlämnat delbetänkandet En mer rättssäker inhämtning av elektronisk kommunikation i brottsbekämpningen (SOU 2009:1). Uppdraget ska i övrigt redovisas senast den 1 oktober 2009.

Den 1 juli 2008 trädde nya regler om förverkande av utbyte som härrör från brottslig verksamhet i kraft. De nya reglerna innebär att de brottsbekämpande myndigheterna får bättre möjligheter att förverka utbyte som härrör från brottslig verksamhet (prop. 2007/08:68, bet. 2007/08:JuU18).

Straffnivåutredningen överlämnade i september 2008 betänkandet Straff i proportion till brottets allvar (SOU 2008:85). Betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Ett annat viktigt verktyg för polisen i kampen mot den grova organiserade brottsligheten är att kunna behandla personuppgifter på ett ändamålsenligt sätt. Ett förslag om en helt ny lag på området håller nu på att utarbetas i Regeringskansliet.

Utskottet vill vidare erinra om att regeringen i december 2007 beslutade om en uppdaterad handlingsplan mot sexuell exploatering av barn. Vidare har en interdepartemental arbetsgrupp i Regeringskansliet i januari 2008 lämnat ett förslag till handlingsplan avseende människohandel för arbetskraftsexploatering och organhandel m.m. (Ds 2008:07). Promemorian bereds för närvarande.

Utskottet har också noterat Brottsförebyggande rådets rapport 2008:24 Sexuell människohandel.

Utskottet anser i likhet med regeringen att ett samlat arbete för att bekämpa alla former av människohandel bör utgöra grunden för den politik som förs på området. Även utskottet bedömer dock att det krävs särskilda åtgärder för att motverka människohandel för sexuella ändamål och att dessa frågor kräver en särskild handlingsplan. Av skrivelsen framgår att de åtgärder som ingår i handlingsplanen kommer att finansieras inom befintliga ramar. Utskottet konstaterar att regeringen inom utgiftsområde 13 disponerar anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, från vilket de nya åtgärderna i denna handlingsplan kommer att finansieras (se bet. 2008/09:AU1).

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2006/07:U262, 2007/08:Ju204, 2007/08:Ju340, 2008/09:Ju1 och 2008/09:Ju466 i behandlade delar.

Ökat skydd och stöd till utsatta

Åtgärd 1 Ökat skydd och stöd till utsatta barn och unga

Skrivelsen

Regeringen avser att sprida de riktlinjer som tagits fram om flickor och pojkar som utsatts för människohandel genom att lämna bidrag till Unicef Sverige.

Utskottets ställningstagande

Av skrivelsen framgår att Unicef Sverige och Socialstyrelsen tillsammans har tagit fram en skrift som syftar till att barn som utsatts för människohandel lättare ska uppmärksammas. Skriften utgår från internationella Unicefs riktlinjer för att garantera barn och unga, såväl flickor som pojkar, som utsatts för människohandel det skydd och de rättigheter de har rätt till enligt barnkonventionen. Den innehåller en checklista över frågor och åtgärder som kan behöva vidtas och är tänkt som en hjälp för tjänstemän på myndigheter som kan komma i kontakt med de flickor och pojkar som kan misstänkas vara utsatta för människohandel. Skriften riktar sig främst till socialtjänsten, hälso- och sjukvården, Migrationsverket och polisen, men även frivilligorganisationer som kommer i kontakt med individer som utsatts för människohandel utgör en målgrupp.

Från Integrations- och jämställdhetsdepartementet har inhämtats att arbetet med att sprida riktlinjerna har påbörjats.

I likhet med regeringen anser utskottet att flickors och pojkars särskilda rättigheter och förutsättningar samt behov av skydd och stöd är frågor som bör prioriteras högt. Utskottet ser därför positivt på regeringens initiativ att sprida de ovan nämnda riktlinjerna genom att lämna bidrag till Unicef Sverige.

Åtgärd 2 Utbildningsinsats riktad till personal inom sjukvården, socialtjänsten, skyddade boenden och på ungdomsmottagningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande med begäran om obligatoriska utbildningsinsatser.

Jämför reservation 3 (mp).

Skrivelsen

Regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett utbildningsmaterial riktat till personer som arbetar i verksamheter inom t.ex. sjukvården, socialtjänsten, skyddade boenden och på ungdomsmottagningar. Utbildningsmaterialet ska belysa och öka kunskapen om och förståelsen för den problematik som personer som befinner sig i prostitution har. Materialet ska ta hänsyn till hur faktorer som könsidentitet och sexuell läggning påverkar den enskildes situation.

Motion

I motion 2008/09:Ju5 (mp) framförs krav på obligatoriska utbildningsinsatser för anställda på myndigheter som kommer i kontakt med personer som är utsatta för prostitution.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet anför att det av flera anledningar kan vara svårt att upptäcka prostitution och se de behov som personer som befinner sig i prostitution har. Prostitution sker till stor del i det fördolda och upplevs också ofta som skamligt att prata om. De som befinner sig i prostitution talar kanske därför inte om detta i kontakt med myndigheter, utan sådana kontakter kan ske för andra syften. Det är således viktigt att de personer som arbetar i verksamheter inom t.ex. sjukvården, socialtjänsten, skyddade boenden och på ungdomsmottagningar uppmärksammar de som har varit i, befinner sig i eller riskerar att hamna i prostitution, även om prostitutionen inte är anledningen till kontakten från början.

Socialutskottet pekar på att det i skrivelsen redogörs för att regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett utbildningsmaterial som ska ge berörda yrkesgrupper tillräckliga kunskaper att kunna uppmärksamma personerna i fråga och se deras behov. Utbildningsmaterialet ska användas i kommuner och landsting samt av andra aktörer som Socialstyrelsen finner lämpliga, t.ex. ungdomsmottagningar. Socialutskottet framhåller också att det framgår av skrivelsen att regeringen avser att stödja de kommuner och landsting som vill fortbilda berörd personal utifrån de underlag som Socialstyrelsen tar fram. Enligt socialutskottet får motion 2008/09: Ju5 i nu behandlad del anses vara åtminstone delvis tillgodosedd med de åtgärder som aviserats och bör därför avstyrkas.

Justitieutskottets ställningstagande

Från Integrations- och jämställdhetsdepartementet har inhämtats att det uppdrag som avses i skrivelsen numera har lämnats.

Justitieutskottet har ingen annan uppfattning än socialutskottet. Motion 2008/09:Ju5 får anses vara åtminstone delvis tillgodosedd med de åtgärder som aviserats och bör avslås i nu behandlad del.

Åtgärd 3 Skyddade boenden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om bl.a. skyddade boenden.

Jämför reservation 4 (s, v).

Skrivelsen

Regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att, i samråd med länsstyrelserna, verka för att höja den kompetens som finns kring personer som utsatts för människohandel för sexuella ändamål på boenden där bl.a. denna grupp vistas. Socialstyrelsen ska även lämna förslag på eventuella åtgärder som kan behöva vidtas.

Uppdraget omfattar även boenden där barn som utsatts för människohandel vistas.

Motioner

I motion 2008/09:Ju1 (s) påtalas behovet av stöd till kvinnor som utsatts för prostitution och människohandel för sexuella ändamål i form av bl.a. skyddat boende i landets kommuner.

I motion 2007/08:A310 (s) framhålls vikten av att inrätta speciellt anpassade och säkra platser för offren för människohandel. Ett likalydande yrkande finns i motion A398 (s).

I motion 2008/09:Ju466 (kd) anförs att skyddet för människohandelns offer bör stärkas. I samma motion begärs att behandlingshem upprättas för människohandelns offer och att kontakt med utbildad kurator möjliggörs.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet anför att kommunerna enligt 5 kap. 11 § socialtjänstlagen (2001:453) har ett ansvar att bereda personer som vistas i kommunen den hjälp och det stöd som han eller hon kan behöva. En typ av insats som kommunerna kan erbjuda är s.k. skyddat boende. Dessa boenden är ofta tillgängliga för kvinnor med olika bakgrund och problematik. Det kan t.ex. handla om kvinnor som är utsatta för hedersproblematik, kvinnor som blivit misshandlade av någon närstående eller kvinnor som utsatts för människohandel för sexuella ändamål. När det gäller de sistnämnda saknas kunskap om vilken kompetens som finns i de olika boendena för att möta just dessa personer och deras behov. Socialutskottet pekar vidare på att regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att se över detta och samtidigt lämna förslag på eventuella åtgärder som kan behöva vidtas. Socialutskottet anser således att motionerna 2007/08:A310, 2008/09:Ju466, 2008/09:A398 och 2008/09:Ju1 i nu aktuella delar får anses åtminstone delvis tillgodosedda med de åtgärder som aviseras och att de därför bör avstyrkas.

Justitieutskottets ställningstagande

Från Integrations- och jämställdhetsdepartementet har inhämtats att uppdraget numera har lämnats till Socialstyrelsen.

Justitieutskottet delar socialutskottets bedömning. Motionerna 2007/08:A310, 2008/09:Ju466, 2008/09:A398 och 2008/09:Ju1 i nu aktuella delar får anses åtminstone delvis tillgodosedda med de åtgärder som aviseras. Motionerna avstyrks i behandlade delar.

Åtgärd 4 Rehabiliteringsinsatser till personer som utsatts för människohandel för sexuella ändamål

Skrivelsen

Regeringen avser att vidta åtgärder för att utveckla ett stödprogram för rehabilitering av personer som utsatts för människohandel för sexuella ändamål.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att stödet till personer som utsatts för människohandel för sexuella ändamål behöver stärkas och utvecklas. Det gäller såväl de som stannar i Sverige som de som återvänder till sitt ursprungsland. Stödinsatser tar i dag inte alltid hänsyn till ett brottsoffers situation, trauma, utsatthet eller potentiella hot från förövare. Utskottet ser därför positivt på regeringens avsikt att vidta åtgärder för att utveckla ett stödprogram för rehabilitering av personer som utsatts för människohandel för sexuella ändamål.

Åtgärd 5 Utvecklad verksamhet inom missbrukar- och beroendevården

Skrivelsen

Regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att i samverkan med länsstyrelserna stödja kommuner och landsting att utveckla verksamheter inom missbrukar- och beroendevården så att dessa bättre kan möta behoven hos kvinnor med erfarenhet av prostitution. Dessa verksamheter ska utgå från de komplexa vårdbehov som de här kvinnorna ofta har, vilket kan inkludera våldsutsatthet, prostitution och fysisk och psykisk ohälsa.

Utskottets ställningstagande

Från Integrations- och jämställdhetsdepartementet har inhämtats att uppdraget numera har lämnats till Socialstyrelsen.

Det föreligger ofta ett samband mellan missbruk och prostitution. Prostitution kan vara ett sätt att finansiera missbruket. Det kan också vara så att den som prostituerar sig använder droger för att uthärda en svår livssituation.

En väl fungerande missbrukar- och beroendevård har betydelse även för att motverka prostitution. Utskottet välkomnar därför regeringens initiativ såsom det redovisas i skrivelsen.

Åtgärd 6 Förstärkning av Statens institutionsstyrelses verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om utvidgat uppdrag till Statens institutionsstyrelse.

Jämför reservation 5 (v).

Skrivelsen

Regeringen avser att ge Statens institutionsstyrelse i uppdrag att förstärka arbetet med vuxna missbrukare och ungdomar inom sin verksamhet som har varit, är eller riskerar att bli utsatta för prostitution eller människohandel för sexuella ändamål.

Motion

I motion 2008/09:Ju3 (v) begärs att Statens institutionsstyrelse inom ramen för åtgärd 6 i handlingsplanen får i uppdrag att i sitt arbete involvera även andra aktörer som driver behandlingshem.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet anför att det av skrivelsen framgår att regeringen avser att ge Statens institutionsstyrelse (Sis) i uppdrag att arbeta fram särskilda program med inriktning på att bemöta de personer inom institutionshemmen som har befunnit sig, är eller riskerar att hamna i prostitution. I uppdraget ska också ingå att i samråd med socialtjänsten utveckla ett arbetssätt som minskar risken för återfall i prostitution efter det att personerna lämnat Sis institutioner. Socialutskottet, som har erfarit att detta uppdrag redan har påbörjats, anser att riksdagen inte bör ta något initiativ med anledning av motion 2008/09:Ju3 i denna del och att denna bör avstyrkas.

Justitieutskottets ställningstagande

Justitieutskottet anser i likhet med socialutskottet att riksdagen inte bör ta något initiativ med anledning av motion 2008/09:Ju3 i denna del. Motionen avstyrks i denna del.

Åtgärd 7 Ett tryggare återvändande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om rutiner för återvändande för människohandelns offer.

Skrivelsen

Regeringen avser att vidta åtgärder för att utveckla samarbetet mellan svenska aktörer och organisationer och myndigheter i ursprungsländerna för att öka möjligheterna för personer som varit utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål att återvända till sina hemländer.

Motioner

I motion 2008/09:Ju466 (kd) anförs att återvändarrutinerna för människohandelns offer måste förbättras. Vidare anförs i motionen att fristående organisationer som arbetar mot människohandel i ursprungsländerna bör stödjas.

I motion 2008/09:Ju467 (kd) anförs bl.a. att offer för människohandel aldrig ska sändas tillbaka till hemlandet utan uppföljning, hjälp och stöd.

Utrikesutskottets yttrande

Utrikesutskottet understryker vikten av *goda återvändanderutiner för människohandelns offer*. Utskottet välkomnar att regeringen enligt skrivelsen avser att vidta åtgärder för att utveckla samarbetet mellan svenska aktörer och myndigheter i ursprungsländerna för att öka möjligheterna för personer som varit utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål att återvända till sina hemländer. Utskottet konstaterar att Sidas handlingsplan för arbetet mot könsrelaterat våld (2008–2010) håller på att genomföras. I handlingsplanen ingår insatser mot människohandel och prostitution. Utskottet konstaterar vidare att regeringens riktlinjer för vilka länder som Sverige har eller planerar ett utvecklingssamarbete med håller på att revideras och att människohandelsperspektivet då kommer att förtydligas.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet anför att det i en av motionerna bl.a. begärs att offer för människohandel aldrig ska sändas tillbaka till hemlandet utan uppföljning, hjälp och stöd. Utskottet har förståelse för motionärens önskemål eftersom det, vilket också framgår av skrivelsen, i många av ursprungsländerna saknas beredskap för att ge stöd och skydd till bl.a. offer för människohandel för sexuella ändamål som återvänder. Som anges i skrivelsen finns det behov av att i dessa länder utveckla och etablera stödjande verksamhet, skyddade boenden och möjlighet till behandling och försörj-

ning. Regeringen avser därför att vidta åtgärder för att utveckla samarbetet mellan svenska aktörer och organisationer och myndigheter i ursprungsländerna för att öka möjligheterna för dessa personer att återvända till sina hemländer. Med hänsyn härtill får motion 2008/09:Ju467 yrkande 11 enligt socialförsäkringsutskottet anses i huvudsak tillgodosett. Socialförsäkringsutskottet föreslår därför att justitieutskottet avstyrker motionsyrkandet.

Socialförsäkringsutskottet anför vidare att utskottet välkomnar den utbildningssatsning som regeringen avser att ta initiativ till för att öka kunskapen om prostitution och människohandel. I likhet med regeringen anser utskottet att kunskapen bl.a. om den särskilda situation som de personer som utsatts för prostitution och människohandel för sexuella ändamål befinner sig i behöver öka inom olika myndigheter, t.ex. Migrationsverket.

Justitieutskottets ställningstagande

Justitieutskottet, som ställer sig bakom vad såväl utrikesutskottet som socialförsäkringsutskottet anför i denna del, välkomnar regeringens planerade åtgärder för att utveckla samarbete mellan svenska aktörer å ena sidan och organisationer och myndigheter i ursprungsländerna å den andra. Motionerna 2008/09:Ju466 och 2008/09:Ju467 avstyrks i behandlade delar.

Övriga motioner om ökat skydd och stöd till utsatta

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner med begäran om bl.a. permanent uppehållstillstånd för människohandelns offer.

Jämför reservation 6 (v, mp).

Motioner

I motion 2008/09:Ju3 (v) anføres att den som utsatts för människohandel för sexuella ändamål och som därför hyser en välgrundad fruktan för förföljelse bör beredas skydd och beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av Genèvekonventionen.

I motion 2006/07:Ju341 (v) anføres att det ska införas en skyldighet för polisen att upplysa kvinnor som utsatts för människohandel för sexuella ändamål om deras rätt att söka asyl. Motionärerna anser att detta bör framgå av polisförordningen.

I motion 2008/09:Ju466 (kd) begärs att permanent uppehållstillstånd ska möjliggöras för människohandelsoffren med hänvisning till det brott de utsatts för.

I motion 2008/09:Ju5 (mp) framförs ett krav om att ändra utlänningslagen och ge permanent uppehållstillstånd till kvinnor och män som utsatts för människohandel för sexuella ändamål. Liknande yrkanden framförs i motionerna 2008/09:Sf319 (mp) och 2008/09:Sf368 (mp).

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet anför i denna del i huvudsak följande.

Sedan den 1 juli 2007 gäller enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716) att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst sex månader på ansökan av förundersökningsledaren ska ges till en utlänning som vistas här, om

1. det behövs för att förundersökning eller huvudförhandling i brottmål ska kunna genomföras,

2. utlänningen klart visat sin vilja att samarbeta med de brottsutredande myndigheterna,

3. utlänningen brutit alla förbindelser med de personer som är misstänkta för brott som förundersökningen avser, och

4. hänsyn till den allmänna ordningen och säkerheten inte talar emot att ett tillstånd beviljas.

Vidare gäller att uppehållstillståndet kan förlängas och att ett särskilt tidsbegränsat uppehållstillstånd om 30 dagar kan meddelas om utlänningen vill ha betänketid för att återhämta sig och för att kunna ta ställning till om han eller hon vill samarbeta med de brottsutredande myndigheterna.

I övrigt gäller att en utlänning som vistas i Sverige med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats efter ansökan av förundersökningsledare är oförhindrad att själv ansöka om uppehållstillstånd på annan grund än den som förundersökningsledaren åberopat.

Frågan om permanent uppehållstillstånd för offer för människohandel har behandlats av utskottet vid flera tillfällen. I samband med behandlingen av regeringens proposition 2003/04:35 Människosmuggling och tidsbegränsat uppehållstillstånd för målsägande och vittnen m.m. framhöll utskottet i betänkande 2003/04:SfU6 (s. 23) att den som i Sverige medverkat i en process rörande allvarlig brottslighet, och som på ett substantiellt sätt bidragit till att någon lagförs för t.ex. människosmuggling eller människohandel borde kunna ges ett permanent uppehållstillstånd. Personen har i dessa situationer i regel utsatts för stor fara och måste därför kunna beredas skydd. Utskottet motsatte sig däremot att enbart det faktum att en utlänning varit utsatt för brott automatiskt ska föranleda att ett permanent uppehållstillstånd beviljas.

I betänkande 2005/06:SfU4 Förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning ansåg utskottet att det bör införas en särskild bestämmelse i den nya utlänningslagen som anger att den som aktivt medverkat i rättsprocessen genom att ställa upp som vittne eller medverka som målsägande ska kunna beviljas permanent uppehållstillstånd i Sverige om personen i fråga till följd härav är i behov av skydd här. Utskottet ansåg att regeringen snarast skulle återkomma till riksdagen med förslag härom. Detta gav riksdagen som sin mening regeringen till känna (rskr. 2005/06:71).

Vid utskottets behandling av förslaget om införande av bestämmelsen om tidsbegränsat uppehållstillstånd för målsägande eller vittnen i 5 kap. 15 § utlänningslagen fr.o.m. den 1 juli 2007 vidhöll utskottet sitt ställningstagande i frågan men ansåg med hänsyn till den pågående utredningen om översyn av bestämmelserna om människohandelsbrott m.m. att den då aktuella propositionen kunde tillstyrkas (prop. 2006/07:53, bet. 2006/07:SfU7).

Därefter har Utredningen om människohandel m.m. i betänkandet Människohandel och barnäktenskap (SOU 2008:41) bedömt att nuvarande reglering är tillräcklig och att något behov av ytterligare bestämmelser inte finns. Däremot har utredningen föreslagit att bestämmelsen i 5 kap. 6 § utlänningslagen om uppehållstillstånd på grund av synner-

liga skäl ska förtydligas genom att det uttryckligen anges att det vid en bedömning särskilt ska beaktas om utlännningen utsatts för människohandel. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet förutsätter att regeringen vid sin beredning av utredningens förslag kommer att beakta riksdagens tillkännagivande om att offer för människohandel i vissa fall ska kunna beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Med hänsyn härtill är något ytterligare tillkännagivande inte motiverat.

I den mån motionerna Ju3 yrkande 9, Ju5 yrkande 7, Sf319 yrkande 9, Sf368 yrkande 17 och Ju466 yrkande 13 inte kan anses tillgodosedda med vad som nu anförts föreslår utskottet att justitieutskottet avstyrker motionsyrkandena i fråga.

Vad gäller frågan om information till offren för människohandel om möjligheten att söka asyl vill utskottet hänvisa till ovan nämnda betänkande 2006/07:SfU7 (s. 15), vari ett liknande motionsyrkande avstyrktes. Utskottet ansåg att sådan information ska ges av Migrationsverket eller annan myndighet/organisation som kommer i kontakt med berörda utlännningar. Utskottet förutsatte dock att bl.a. polisen inom ramen för sin allmänna serviceskyldighet bistår med information eller förmedlar kontakt med andra myndigheter eller organisationer som kan tillhandahålla informationen. Däremot ansåg inte utskottet att det var nödvändigt med någon särskild föreskrift i lag eller annan författning. Utskottet anser att detta ställningstagande alltjämt äger giltighet och föreslår därför att justitieutskottet avstyrker motion 2006/07:Ju341 yrkande 9.

Justitieutskottets ställningstagande

Justitieutskottet har ingen anledning att göra någon annan bedömning än socialförsäkringsutskottet. Motionerna 2006/07:Ju341, 2008/09:Ju3, 2008/09:Ju5, 2008/09:Ju466, 2008/09:Sf319 och 2008/09:Sf368 bör i nu behandlade delar således avslås.

Stärkt förebyggande arbete

Åtgärd 8 Utvärdera och utveckla insatser riktade till sexköpare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om förebyggande insatser riktade till sexköpare.

Jämför reservation 7 (s, v, mp).

Skrivelsen

Regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utvärdera och utveckla arbetet inom kommunerna som rör insatser riktade till sexköpare. Socialstyrelsen ska därefter sprida resultaten av utvärderingen.

Motioner

I motion 2008/09:Ju1 (s) begärs förebyggande insatser till de män som köper kvinnor för sexuella ändamål.

I motion 2008/09:Ju398 (fp) framförs krav om ökade informationsinsatser om sexköpslagen i miljöer där sexköp förekommer. Vidare framförs i samma motion ett yrkande om behandlingsstöd till sexköpare. Ett yrkande av den innebörden framförs också i motion 2007/08:Ju409 (fp).

I motion 2008/09:Ju3 (v) anförs att utvalda myndigheter och organisationer bör ges i uppdrag att ta fram förslag som syftar till att minska mäns efterfrågan på sexuella tjänster.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet anför bl.a. att det, för att motverka efterfrågan på sexuella tjänster, är viktigt att det finns verksamheter riktade till dem som vill upphöra med att köpa sex. Sedan en tid bedriver socialtjänsten i Stockholm, Göteborg och Malmö s.k. Kastgrupper (köpare av sexuella tjänster) för att motivera potentiella och aktiva sexköpare att ändra sitt beteende genom samtal, rådgivning och terapi. Socialutskottet delar regeringens bedömning att man för att kunna utveckla detta slags verksamhet behöver analysera och utvärdera densamma. Även andra eventuella insatser i kommunerna som riktas till sexköpare behöver kartläggas och utvärderas. Utskottet noterar Socialstyrelsens uppdrag att utvärdera och utveckla det arbete inom kommunerna som rör insatser riktade till sexköpare samt den efterföljande spridningen av resultaten. Socialutskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om förebyggande insatser för män som köper sex. Vid det tillfället noterade utskottet med tillfredsställelse att det pågick verksamheter med syfte att hjälpa bl.a. personer som vill sluta köpa eller minska köp av sex. Utskottet utgick från att regeringen följde dessa frågor och ansåg motionsyrkandena delvis tillgodosedda, varför dessa avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (bet. 2007/08:SoU1, rskr. 2007/08:86 och 87). Socialutskottet vidhåller sin uppfattning och anser att motionerna 2008/09:Ju398, 2008/09:Ju1 och 2008/09:Ju3 i nu behandlade delar är åtminstone delvis tillgodosedda och bör avstyrkas.

Justitieutskottets ställningstagande

Från Integrations- och jämställdhetsdepartementet har inhämtats att det uppdrag som avses i denna åtgärd numera lämnats.

Justitieutskottet delar socialutskottets uppfattning och föreslår att motionerna 2008/09:Ju1, 2008/09:Ju3 och 2008/09:Ju398 avslås i aktuella delar. Även motion 2007/08:Ju409 bör avslås i nu behandlad del.

Åtgärd 9 Utvärdera och utveckla insatser riktade till personer i prostitution

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om bl.a. nationellt resurscentrum för arbete mot prostitution, utvärdering av verksamhet som lämnar stöd och hjälp till prostituerade och offer för människohandel samt genomförande av brukarundersökning.

Jämför reservation 8 (v).

Skrivelsen

Regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utvärdera och utveckla det arbete vid socialtjänstens prostitutionsgrupper som riktar sig till dem som befinner sig i prostitution. Socialstyrelsen ska därefter sprida kunskapen om de metoder och arbetssätt som gett resultat.

Motioner

I motion 2006/07:U262 (v) begärs att regeringen återkommer med förslag på inrättande av ett nationellt resurscentrum mot prostitution. Ett likalydande yrkande finns i motion 2007/08:Ju340 (v). Ett yrkande om inrättande av ett nationellt resurscentrum mot prostitution och människohandel finns i motion 2008/09:Ju3 (v).

I motion 2008/09:Ju3 (v) föreslås att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att utvärdera de verksamheter som lämnar stöd och hjälp till prostituerade och offer för människohandel för sexuella ändamål i syfte att komma med förslag till förbättringar. I samma motion föreslås att det inom ramen för Socialstyrelsens utvärdering av verksamheter som lämnar stöd och hjälp till prostituerade och offer för människohandel för sexuella ändamål genomförs en brukarundersökning av det existerande stödet.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet framhåller att prostitutionsgrupperna vid socialtjänsten i Stockholm, Göteborg och Malmö bedriver uppsökande och stödjande verksamhet till personer utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Grupperna erbjuder olika former av stöd till personer som befinner sig i prostitution eller till deras anhöriga, utifrån den enskildes behov. Det kan handla om krisbearbetning, stödsamtal eller bearbetande samtal, rådgivning, gruppsamtal, missbruksbehandling och ätstörningsbehandling, stöd vid polisanmälan eller kontakt med andra resurser i samhället som hälso- och sjukvården, socialtjänsten och psykiatrin. Socialutskottet delar regeringens bedömning att man för att kunna utveckla denna typ av verksamhet behöver utvärdera den. Socialutskottet anför att det av skrivelsen framgår att syftet med Socialstyrelsens uppdrag om utvärdering och utveckling av prostitutionsgruppernas arbete är att sedan sprida resultatet

av utvärderingen. Motionsyrkanden med krav på att inrätta ett nationellt resurscentrum mot prostitution har utskottet nyligen avstyrkt, i betänkande 2008/09:SoU1. Utskottet vidhåller sin uppfattning och anser att motionerna 2006/07:U262, 2007/08:Ju340 och 2008/09:Ju3 i nu behandlade delar är åtminstone delvis tillgodosedda och bör avstyrkas.

Justitieutskottets ställningstagande

Justitieutskottet gör i denna del inte någon annan bedömning än socialutskottet. Utskottet föreslår således att motionerna 2006/07:U262, 2007/08:Ju340 och 2008/09:Ju3 avslås i nu behandlade delar.

Åtgärd 10 Stärkt förebyggande arbete bland ungdomar

Skrivelsen

Regeringen avser att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att utveckla kompetensen hos landets tjejjourer och organisationer som vänder sig till unga män, när det gäller frågor om t.ex. posering på Internet och om att erbjuda sexuella tjänster mot ersättning.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anför visar studier att vissa faktorer ökar riskerna för barn och ungdomar att utsättas för sexuell exploatering. Riskfaktorerna utgörs bl.a. av sexuella övergrepp, fysisk misshandel, känslomässig försummelse samt bristande tillsyn och skydd. Detta innebär att de barn och ungdomar som främst ligger i riskzonen troligen utgör en sårbar grupp, och det är viktigt att det finns kunskap om dessa frågor hos de organisationer som vänder sig till utsatta ungdomar. Utskottet ställer sig därför positivt till uppdraget till Ungdomsstyrelsen.

Enligt vad utskottet inhämtat från Integrations- och jämställdhetsdepartementet har uppdraget numera lämnats till styrelsen.

Åtgärd 11 Utbildningsinsats riktad till personal som arbetar med barn och ungdomar

Skrivelsen

Regeringen avser att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att genomföra en utbildningsinsats riktad till anställda i kommuner som har en samordnande och utvecklande roll för fritidsverksamhet, socialtjänst, skola och andra relevanta kommunala verksamheter i syfte att öka deras medvetenhet om och kompetens kring vilka risker för sexuell exploatering som flickor och unga kvinnor, pojkar och unga män möter, genom interaktiva medier som Internet och mobiltelefoni.

Utskottets ställningstagande

En bred samordning är som regeringen påpekar nödvändig i det förebyggande arbetet mot sexuell exploatering av barn och ungdomar. Utskottet ser därför positivt på att Ungdomsstyrelsen ska utforma en utbildningsinsats riktad till personal som har en samordnande och utvecklande roll för kommunernas verksamheter för ungdomar. Utgångspunkt för insatsen ska vara resultatet av den attitydundersökning som styrelsen enligt åtgärd 34 får i uppdrag att genomföra.

Enligt vad utskottet inhämtat från Integrations- och jämställdhetsdepartementet har uppdraget numera lämnats till Ungdomsstyrelsen.

Åtgärd 12 Metodmaterial för verksamhet riktad till barn och ungdomar

Skrivelsen

Regeringen avser att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att, i samråd med Medierådet och Myndigheten för skolutveckling, ta fram ett metodmaterial om sexuell exploatering av barn och ungdomar med inriktning mot Internet och andra interaktiva medier. Metodmaterialet ska kunna användas av både skolan och andra verksamheter som engagerar barn och ungdomar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att barn och ungdomar behöver få tillgång till relevant information för att själva kunna skaffa sig kunskap om riskerna med sexuell exponering och sexuella tjänster mot ersättning m.m. på Internet och genom andra interaktiva medier. Utskottet välkomnar därför att myndigheten, i samråd med Medierådet och Myndigheten för skolutveckling ska ta fram ett metodmaterial som kan användas av lärare och andra aktörer som arbetar med barn och ungdomar.

Enligt vad utskottet inhämtat från Integrations- och jämställdhetsdepartementet har uppdraget numera lämnats till Ungdomsstyrelsen.

Åtgärd 13 Fortbildning för personal i grund- och gymnasieskola

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om lärarutbildningen samt om ändringar i grund- och gymnasieskolans kursplaner.

Jämför reservation 9 (s, v, mp).

Skrivelsen

Regeringen har gett Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att erbjuda personal i grund- och gymnasieskola fortbildning i sex- och samlevnadsundervisning i syfte att främja jämställdhet med utgångspunkt i skolans värdegrund.

Motion

I motion 2008/09:Ju3 (v) anförts att regeringen bör ge Högskoleverket i uppdrag att utvärdera och vidareutveckla lärarutbildningen när det gäller kunskaper om sex och samlevnad. I samma motion anförts att regeringen bör genomföra de av Skolverket föreslagna ändringarna avseende sex och samlevnad i grund- och gymnasieskolans kursplaner.

Utskottets ställningstagande

Myndigheten för skolutveckling har upphört fr.o.m. den 1 oktober 2008. Från Integrations- och jämställdhetsdepartementet har inhämtats att ansvaret för uppdraget har övertagits av Skolverket.

Av skrivelsen framgår att den fortbildning som uppdraget avser ska ha en bred ansats. Utgångspunkten ska vara varje flickas och pojkes rätt till kroppslig och sexuell integritet med respekt för varje människas egen värde. Utskottet ser positivt på detta uppdrag. Riksdagen bör, med hänsyn till den fortbildning som kommer att erbjudas, inte ta något initiativ med anledning av motion 2008/09:Ju3 i behandlade delar. Motionsyrkandet avstyrks.

Åtgärd 14 Insatser för kvinnor inom kriminalvården

Skrivelsen

Regeringen avser att ge Kriminalvården i uppdrag att utveckla och genomföra en försöksverksamhet under fängelsevistelsen riktad till kvinnor som varit utsatta för människohandel eller befunnit sig i prostitution för att identifiera och erbjuda adekvat stöd, rådgivning och rehabiliterande åtgärder, inom ramen för Kriminalvårdens verksamhet. Försöksverksamheten bör även innehålla arbetsmarknadsinriktade insatser med syfte att denna grupp kvinnor efter frigivningen ska kunna få och behålla ett arbete.

Uppdraget ska genomföras i samråd med Brottsoffermyndigheten, aktörer på arbetsmarknaden, socialtjänsten samt hälso- och sjukvården.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anför har ett antal av de kvinnor som kommit eller riskerar att komma i kontakt med kriminalvården varit utsatta för sexuella övergrepp, blivit utnyttjade i prostitution och i vissa fall utsatts för människohandel för sexuella ändamål. Det är därför angeläget att dessa kvinnor

får bistånd och tillgång till rehabiliterande åtgärder under fängelsevistelsen. Enligt utskottets uppfattning är uppdraget till Kriminalvården väl ägnat att ge stöd åt de berörda kvinnorna.

Av Kriminalvårdens regleringsbrev för 2009 framgår att uppdraget numera har lämnats samt att försöksverksamheten ska pågå under tiden 2008–2010. En delredovisning ska ske senast den 31 oktober 2009. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 april 2011.

Åtgärderna 15 och 16 Etiska riktlinjer inom statsförvaltningen och utvecklingssamarbetet

Skrivelsen

Regeringen avser att ge ett uppdrag om en kartläggning och uppföljning av de etiska riktlinjer som finns inom statsförvaltningen som berör frågan om sexköp. Syftet är att göra befintliga riktlinjer tillgängliga för andra myndigheter och att sprida dessa till fler myndigheter. Regeringen avser även att avsätta medel för utbildningsinsatser som syftar till att öka kunskapen om dessa etiska riktlinjer bland personal inom berörda myndigheter.

Regeringen avser vidare att ge Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) i uppdrag att utforma principer för vilka krav om etiska riktlinjer som kan ställas på organisationer som får statligt stöd samt vid upphandlingar av tjänster.

Utrikesutskottets yttrande

Utrikesutskottet anför att när det gäller insatser för att stärka det förebyggande arbetet noterar utskottet särskilt de åtgärder som rör etiska riktlinjer inom statsförvaltningen samt utvecklingssamarbetet. Utskottet konstaterar att etiska riktlinjer och uppförandekoder hos myndigheter och organisationer är en del av det förebyggande och normgivande arbetet och välkomnar de uppförandekoder som bl.a. Försvarsmakten och Statens räddningsverk har antagit för all personal som deltar i internationella insatser. Utskottet välkomnar att fler aktörer som verkar internationellt antar liknande uppförandekoder. Vidare ställer sig utskottet positivt till att regeringen avser att ge Sida i uppdrag att utforma principer för vilka krav om etiska riktlinjer som kan ställas på organisationer som får statligt stöd samt vid upphandlingar av tjänster.

Justitieutskottets ställningstagande

Justitieutskottet, som instämmer i vad utrikesutskottet har anfört, välkomnar regeringens initiativ när det gäller etiska riktlinjer inom statsförvaltningen och utvecklingssamarbetet.

Åtgärd 17 Stöd till frivilligorganisationernas verksamhet

Skrivelsen

Regeringen avser att vidta åtgärder för att stödja frivilligorganisationernas arbete med olika insatser för att motverka efterfrågan av prostitution och öka kunskapen om människohandel för sexuella ändamål.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att det för att förebygga och motverka köp av sexuella tjänster i Sverige och utomlands behövs olika informations- och utbildningsinsatser med målet att förändra attityder. Utskottet ser därför positivt på regeringens avsikt att vidta åtgärder för att stödja frivilligorganisationernas arbete.

Stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet

Åtgärd 18 Särskilda medel för insatser mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om bl.a. polisens insatser mot prostitution och människohandel.

Jämför reservation 10 (s).

Skrivelsen

Regeringen avser att tillföra särskilda medel för att förstärka de brottsbekämpande myndigheternas insatser mot prostitution och människohandel. Satsningarna ska ske genom förstärkning av de operativa insatserna samt genom utökad metod- och kompetensutveckling inom polisorganisationen och Åklagarmyndigheten.

Motioner

I motion 2008/09:Ju325 (s) påtalas vikten av att se till att s.k. hushållsnära tjänster inte blir dold sexhandel.

I motion 2008/09:Sk463 (s) anförs att Tullverkets och Polisens arbets- och ansvarsfördelning i fråga om människohandel ses över så att denna kan bekämpas effektivare.

I motionerna 2007/08:A310 (s) och 2006/07:A272 (s) anförs att kvinnohandel ska ges högre prioritet inom bl.a. polis- och rättsväsendet.

Vikten av att öka polisens insatser för att bekämpa människohandel framhålls i motion 2006/07:Fi244 (s).

Enligt motion 2006/07:Ju283 (m) bör den svenska polisens internationella samarbete ökas för att motverka människohandel.

Ett par motionsyrkanden tar upp frågan om mer resurser för att bekämpa köp av sexuella tjänster och människohandel. Sådana yrkanden framställs i motionerna 2008/09:Ju398 (fp) och 2008/09:Ju466 (kd).

I motion 2008/09:Ju466 (kd) framförs vidare yrkanden om att marknadsplatser för reklam av prostituerade ska förstöras. Detta kan ske genom att exempelvis ett filter liknande det som används vid barnporrsurfning införs eller genom att webbsidor som tillåter kontaktannonser av kvinnor som säljer sex stängs. I samma motion framförs ett yrkande om att välkända prostitutionsgator bör stängas nattetid.

I motion 2007/08:Ju419 (kd) framförs ett yrkande om att tull och polis bör ges ökade befogenheter för spaning, ingripande, utredning och straffutredning i kampen mot människohandel. Ett likalydande yrkande framförs i motion 2006/07:Ju315 (kd).

Frågan om att stärka Europol i kampen mot människohandel och satsa på polisiärt och rättsligt samarbete mellan EU:s medlemsländer samt med EU:s grannländer behandlas i motionerna 2007/08:Ju419 och 2006/07:Ju315 (båda kd).

Utskottets ställningstagande

I likhet med regeringen vill utskottet framhålla att operativa insatser mot människohandel är mycket resurskrävande. Ett framgångsrikt arbete förutsätter en stor uthållighet från de brottsbekämpande myndigheternas sida. För att fler personer som begår människohandelsbrott ska ställas till svars behöver lagföringen utvecklas och bli mer effektiv. Bekämpningen av människohandel kräver vidare en väl utvecklad samverkan över myndighetsgränser så att myndigheternas samlade kompetens kan tas till vara på bästa sätt. Utskottet välkomnar därför att regeringen den 18 september 2008 gett Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten i uppdrag att förstärka insatserna mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (regeringsbeslut Ju2008/7403/PO). Uppdraget avser en förstärkning av de nuvarande operativa insatserna samt en utökad metod- och kompetensutveckling.

Av regleringsbrev för budgetåret 2009 avseende anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder framgår vidare att från anslagsposten ska Rikspolisstyrelsen använda 18 miljoner kronor enligt riktlinjer i regeringsbeslutet av den 18 september 2008 och Åklagarmyndigheten 5,4 miljoner kronor enligt riktlinjer i samma beslut. Av detta regeringsbeslut framgår vidare att regeringen avser att tillföra Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten motsvarande belopp 2010, under förutsättning att riksdagen anvisar medel för ändamålet. Det framgår också att av de medel som tillförs polisorganisationen ska 30 miljoner kronor användas för operativa insatser.

När det gäller frågan om Tullverkets och Polisens arbets- och ansvarsfördelning vill utskottet erinra om att Gränskontrollutredningen i november 2004 avlämnade betänkandet Gränskontrollag – effektivare gränskontroll

(SOU 2004:110). Utredningen föreslår bl.a. att det i författning tydligt anges att polisen har huvudansvaret för personkontrollen och att Kustbevakningen har ett självständigt ansvar för personkontrollen till sjöss. Vidare föreslår utredningen att Tullverket och Kustbevakningen i övrigt ges ett ökat ansvar för personkontrollen. Rikspolisstyrelsen, såsom den ytterst ansvariga myndigheten, föreslås få behörighet att närmare bestämma om ansvarsfördelning och samverkan i övrigt. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

I detta sammanhang kan även nämnas att riksdagen hösten 2005 behandlade propositionen Tullverkets brottsbekämpning – Effektivare uppgiftsbehandling (prop. 2004/05:164, bet. 2005/06:SkU3, rskr. 2005/06:12, SFS 2005:787). Genom lagändringarna gjordes en anpassning till den tekniska utvecklingen och de ökade kraven på effektivitet inom Tullverket. De från integritetssynpunkt yttre ramarna för behandling av uppgifter i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet slogs fast i lag, däribland ändamålen med behandlingen och de begränsningar som ska gälla för användningen av uppgifter. Lagändringarna innebar bl.a. att Tullverket får bättre möjligheter än i dag att i sin brottsbekämpande verksamhet använda sig av information som finns i tull databasen. Vidare ges andra brottsbekämpande myndigheter i större utsträckning åtkomst till Tullverkets register. Lagändringarna trädde i kraft den 1 december 2005.

Enligt utskottets uppfattning innebär de nu redovisade satsningarna att polisorganisationen och Åklagarmyndigheten ges möjlighet att ytterligare förstärka sina brottsbekämpande insatser när det gäller prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Utskottet konstaterar vidare att Gränskontrollutredningens betänkande bereds inom Regeringskansliet samt att denna beredning inte bör föregripas. Utskottet anser således att riksdagen inte bör ta något initiativ med anledning av motionerna 2006/07:Fi244, 2006/07:Ju283, 2006/07:Ju315, 2006/07:A272, 2007/08:Ju419, 2007/08:A310, 2008/09:Sk463, 2008/09:Ju325, 2008/09:Ju398 och 2008/09:Ju466. Motionerna avstyrks i behandlade delar.

Vad särskilt gäller frågan om att stärka Europol i kampen mot människohandel behandlade utskottet hösten 2008 en proposition om rådets beslut om inrättande av Europol (prop. 2008/09:14) Utskottet anförde i det sammanhanget att erfarenheterna har visat att Europol har en viktig roll att spela i kampen mot den allvarliga gränsöverskridande brottsligheten, bl.a. narkotikahandeln och gränsöverskridande handel med barn som utnyttjas sexuellt. Ett väl fungerande samarbete och informationsutbyte mellan medlemsstaterna är en förutsättning för effektiva insatser mot denna typ av brottslighet (se bet. 2008/09:JuU6 s. 11). Utskottet vidhåller denna uppfattning. Något initiativ från riksdagen med anledning av motionerna 2006/07:Ju315 och 2007/08:Ju419 behövs inte. Motionerna avstyrks i behandlade delar.

Åtgärd 19 Nationell rapportör för människohandel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motioner med krav på bl.a. en samordningstjänst i Regeringskansliet.

Jämför reservationerna 11 (s, v, mp) och 12 (s, v).

Skrivelsen

Regeringen avser att ge Rikspolisstyrelsen ett uttryckligt mandat att vara nationell rapportör i frågor som rör människohandel.

Motioner

I motion 2008/09:Ju1 (s) begärs att en nationell kommissionär för arbete mot prostitution, människohandel för sexuella ändamål och mäns våld mot kvinnor utses.

Enligt motion 2008/09:Ju4 (s) bör en samordningstjänst inrättas i Regeringskansliet för frågor som rör människohandel. Ett liknande yrkande framförs i motion 2008/09:Ju3 (v).

I motionerna 2006/07:Ju227 och 2007/08:Ju424 (båda kd) framförs att en nationell samordnare mot människohandel bör utses.

Utskottets ställningstagande

Av skrivelsen framgår att det vid Rikskriminalpolisen sedan 1998 finns en nationell rapportör i frågor som rör människohandel. Uppdraget gavs som ett av flera myndighetsgemensamma uppdrag för att bekämpa mäns våld mot kvinnor och löpöte under åren 1998–2002. Uppdraget innebar bl.a. att rapportera till regeringen om utvecklingen av sådan handel och hur den kan förebyggas och bekämpas. Uppdraget upphörde formellt vid utgången av 2002, men funktionen som nationell rapportör har sedan dess funnits kvar vid Rikskriminalpolisen.

Från Integrations- och jämställdhetsdepartementet har inhämtats det uppdrag som avses med denna åtgärd numera har lämnats.

Regeringen anför i skrivelsen att syftet med åtgärden är att ge den nationella rapportören ett uttryckligt mandat och samtidigt göra ett förtydligande av den roll som rapportören har inom Rikspolisstyrelsen i arbetet med att bekämpa människohandel. Utskottet välkomnar regeringens initiativ och anser mot bakgrund härav att riksdagen inte nu bör göra något tillkännagivande med anledning av motionerna 2006/07:Ju227, 2007/08:Ju424, 2008/09:Ju1, 2008/09:Ju3 och 2008/09:Ju4 i behandlade delar.

Åtgärd 20 Ökad kompetens inom polisen, Åklagarmyndigheten, domstolsväsendet och Migrationsverket

Skrivelsen

Regeringen avser att ge Brottsoffermyndigheten i uppdrag att i samråd med polisen, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket och Migrationsverket utforma och genomföra ett utbildningsprogram för att öka kunskapen om prostitution och människohandel, särskilt människohandel för sexuella ändamål.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att kunskap om människohandel, som en del av den organiserade brottsligheten och den särskilda problematik som dessa brottsutredningar innehåller, behöver öka inom samtliga berörda myndigheter. Även kunskap om den särskilda situation som de personer som utsatts för prostitution och människohandel för sexuella ändamål befinner sig i behöver öka. Utskottet ställer sig därför positivt till att utbildnings- och fortbildningsinsatser genomförs på det sätt som regeringen anger.

Av Brottsoffermyndighetens regleringsbrev för budgetåret 2009 framgår att myndigheten numera fått det aktuella uppdraget och att detta ska vara redovisat och slutfört senast den 15 december 2010.

Åtgärd 21 Riktlinjer för samverkan vid utredningar kring barn

Skrivelsen

Regeringen avser att ge Rikspolisstyrelsen i uppdrag att, i samverkan med Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket och Socialstyrelsen, ta fram gemensamma riktlinjer för samverkan vid utredningar kring barn som misstänks vara utsatta för brott. I uppdraget ska ingå att utvärdera verksamheter där myndigheterna samverkar kring barn som misstänks vara utsatta för brott.

Utskottets ställningstagande

När det blir känt för socialtjänsten, hälso- och sjukvården, polis eller åklagare att ett barn misstänks vara utsatt för ett brott inleds flera olika utredningar. I dessa fall är det av stor vikt att samverkan mellan socialtjänst, hälso- och sjukvård, rättsmedicin samt polis och åklagare fungerar väl för att bemötandet av barnet och resultatet som helhet ska bli så bra som möjligt. Detta är särskilt viktigt när barn misstänks vara utsatta för människohandel för sexuella ändamål eftersom dessa barn många gånger helt saknar sociala nätverk eller annan förankring i Sverige. Utskottet har vid flera tillfällen uttalat sig positivt om samverkan under gemensamt tak vid utredningar om barn som misstänks vara utsatta för allvarliga brott

som t.ex. sexuella övergrepp och misshandel (s.k. barnahus). Utskottet välkomnar därför initiativet att ta fram gemensamma riktlinjer vid utredningar om barn som far illa. Likaså ser utskottet positivt på att verksamheter där myndigheterna samverkar kring barn som misstänks vara utsatta för brott utvärderas.

Av Rikspolisstyrelsens regleringsbrev för budgetåret 2009 framgår att uppdraget lämnats samt att en redovisning av den del i uppdraget som avser nationella riktlinjer ska ske senast den 1 oktober 2009. Den del av uppdraget som gäller utvärdering ska redovisas senast den 15 december 2010.

Åtgärd 22 Utvärdering av förbudet mot köp av sexuell tjänst

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner med begäran om en parlamentarisk referensgrupp, krav på tilläggsdirektiv till Utredningen om utvärdering av förbudet mot köp av sexuell tjänst, skärpta straff för sexköpare m.m.

Jämför reservationerna 13 (s, v, mp), 14 (s, v) och 15 (v).

Skrivelsen

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att utvärdera tillämpningen av förbudet mot köp av sexuell tjänst och de effekter förbudet har fått.

Motioner

I motion 2008/09:Ju1 (s) framförs att en parlamentarisk referensgrupp bör knytas till arbetet med att utvärdera sexköpslagen. Enligt motion 2008/09:Ju295 (s) bör översynen av sexköpslagen genomföras av en parlamentarisk utredning.

I motion 2008/09:Ju3 (v) anförs att Utredningen om utvärdering av förbudet mot köp av sexuell tjänst bör få tilläggsdirektiv innebärande att personer som har erfarenhet av prostitution själva ska få komma till tals i utvärderingen.

I flera motioner framförs krav på att straffen för sexköp bör skärpas. Sådana krav framförs i motionerna 2008/09:Ju4 (s), 2008/09:Ju379 (s), 2008/09:Ju398 (fp), 2008/09:Ju466 (kd), 2008/09:Ju5 (mp) och 2007/08:Ju272 (s).

I motion 2008/09:Ju398 (fp) anförs att brottsrubriceringen grovt sexköp bör införas.

Ett par motionsyrkanden rör frågan om skadestånd. I motion 2008/09: Ju4 (s) anförs att frågan om skadestånd vid köp av sexuell tjänst av någon som utsatts för människohandel bör utredas. Ett liknande yrkande framförs i motion 2008/09:Ju5 (mp).

Utskottets ställningstagande

Förbudet mot köp av sexuell tjänst har varit i kraft i drygt nio år. I riksdagen har frågan om en utvärdering av förbudet aktualiserats vid flera tillfällen. Riksdagen har tillkännagett att regeringen ska se till att en utvärdering av vilka konsekvenser lagen fått genomförs samt att det är av största vikt att en översyn av sexköpslagens effektivitet och eventuella behov av förändring och åtstramning kommer till stånd för att lagstiftarens intentioner ska kunna uppfyllas (bet. 2005/06:JuU22, rskr. 2005/06:199). Utskottet ser därför med tillfredsställelse på att regeringen våren 2008 beslutade att en särskild utredare ska utvärdera tillämpningen av förbudet mot köp av sexuell tjänst och de effekter förbudet har fått (dir. 2008:44).

Av direktiven framgår att syftet med utvärderingen är att undersöka hur bestämmelsen fungerar i praktiken och vilka effekter förbudet har haft för förekomsten av prostitution och människohandel för sexuella ändamål i Sverige. Det står även utredaren fritt att mot bakgrund av utvärderingen föreslå lagändringar eller lämna förslag till andra åtgärder. Utredaren ska i det sammanhanget bl.a. överväga ett eventuellt behov och lämpligheten av en skärpning av straffskalan och en gradindelning av brottet. Det framgår också av direktiven att utredaren bör samråda med och inhämta upplysningar från berörda företrädare för rättsväsendet, dvs. polisen, Åklagarmyndigheten och Sveriges Domstolar. Utredaren bör vidare samråda med och inhämta upplysningar från socialtjänstens prostitutionsgrupper samt andra myndigheter som är eller kan vara berörda, såsom Brottsförebyggande rådet och Socialstyrelsen, liksom berörda frivilligorganisationer. Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2010.

Enligt utskottets uppfattning är de direktiv som lämnats till Utredningen om utvärdering av förbudet mot köp av sexuell tjänst väl avvägda. Inte heller i övrigt finns det anledning för riksdagen att ta något initiativ. Motionerna 2007/08:Ju272, 2008/09:Ju1, 2008/09:Ju3, 2008/09:Ju4, 2008/09:Ju5, 2008/09:Ju295, 2008/09:Ju379, 2008/09:Ju398 och 2008/09:Ju466 avstyrks i nu aktuella delar.

Åtgärd 23 Förslag om ändringar i straffbestämmelsen om människohandel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om bl.a. en översyn av straffbestämmelsen om människohandel, skadestånd för människohandel och frågan om koppleri och människohandel.

Jämför reservationerna 16 (s, v) och 17 (s, v).

Skrivelsen

I ett betänkande av Utredningen om människohandel m.m. (SOU 2008:41) föreslås bl.a. vissa förändringar i straffbestämmelsen om människohandel i syfte att möjliggöra en mer effektiv tillämpning av bestämmelsen. Vidare föreslås de lagändringar som krävs för att Sverige ska kunna tillträda Europarådets konvention om bekämpande av handel med människor. Förslaget har remitterats och kommer därefter att beredas vidare inom Regeringskansliet. Regeringen kommer att verka för att Sverige kan ansluta sig till Europarådets konvention om bekämpande av handel med människor genom en ratificering.

Motioner

Det har väckts ett flertal motionsyrkanden om ändringar i straffbestämmelsen om människohandel och därmed sammanhängande frågor.

Översyn av straffbestämmelsen

I motionerna 2008/09:Ju379 (s), 2007/08:Ju433 (s), 2007/08:Ju419 (kd), 2007/08:Ju424 (kd), 2008/09:Ju466 (kd), framförs yrkanden om att skärpa människohandelslagen.

I motionerna 2007/08:Ju215, 2007/08:Ju431 och 2006/07:Ju303 (samtliga m) framförs yrkanden om att se över eller förändra straffbestämmelsen om människohandel. Motionärerna tar bl.a. upp uppsåtsfrågor samt kravet på användande av s.k. otillbörliga medel. Frågan om att slopa kravet på otillbörliga medel tas även upp i motionerna 2006/07:U264, 2006/07:Ju315 och 2007/08:Ju419 (samtliga kd), och i motion 2008/09:Ju466 (kd) anförs att lagstiftningen om människohandel bör tydliggöras, särskilt när det gäller bevisbördan.

Koppleri och människohandel

I några motioner framförs att koppleri bör betecknas som människohandel. Sådana yrkanden framställs i motionerna 2007/08:Ju433, 2008/09:Ju4 och 2008/09:Ju379 (samtliga s).

Skadestånd

I motion 2008/09:Ju379 (s) anförs att barn och ungdomar som utsatts för människohandel bör få bättre möjligheter till skadestånd.

I motion 2008/09:Ju466 (kd) framförs yrkanden om att införa skadestånd eller möjlighet att tömma människohandlarnas konton.

Europarådets konvention

I motion 2008/09:Ju2 (s) anförs att Sverige bör ratificera Europarådets konvention mot människohandel senast den 1 juli 2009. Även i motionerna 2008/09:Ju1, 2007/08:Ju205 och 2006/07:Ju250 (samtliga s) framförs yrkanden om att Sverige bör ratificera Europarådets konvention mot människohandel.

Övriga frågor

I motionerna 2007/08:Ju419 och 2006/07:Ju315 (båda kd) framförs yrkanden om att förenkla möjligheterna att frysa pengar som misstänks härröra från människohandel.

I motion 2008/09:Ju466 (kd) anförs att hotellägare och lägenhetsförmedlare som anses ha främjat prostitution och människohandel ska lagföras.

Utrikesutskottets yttrande

Utrikesutskottet anför att när det gäller frågan om Sveriges tillträde till *Europarådets konvention om åtgärder mot människohandel* kan utskottet konstatera att det betänkande (SOU 2008:41) som Utredningen om människohandel m.m. presenterade våren 2008 bl.a. innehöll förslag på lagändringar som krävs för svenskt tillträde samt att detta förslag har varit föremål för remiss. Förslaget bereds nu vidare inom Regeringskansliet.

Utskottet påpekar vidare att regeringen uppger i skrivelsen att man kommer att verka för att Sverige ska kunna ansluta sig till Europarådets konvention genom en ratificering samt att företrädare för riksdagens delegation till Europarådet den 9 september 2008 uppvaktade Justitiedepartementet. Delegationen överlämnade därvid en skrivelse och uttalade sin starka önskan om att den lagändring (9 kap. 16 § sekretesslagen) som är en förutsättning för att Sverige ska tillträda Europarådets konvention om bekämpning av människohandel skyndsamt borde genomföras. Delegationen framhöll att det är mycket viktigt att Sverige i god tid före EU-ordförandeskapet har genomfört lagändringen och att konventionen har ratificerats. Utskottet upprepar sin tidigare framförda uppfattning (bet. 2007/08:UU6 samt bet. 2007/08:UU5) om att en snar ratifikation av konventionen är önskvärd. Det är därför angeläget att fortsatta nationella förberedelser genomförs så att en svensk ratifikation om möjligt kan ske före det svenska EU-ordförandeskapet. Utskottet framhåller även vikten av att Sverige verkar för att samtliga av Europarådets medlemsstater, inklusive Europeiska gemenskapen, skriver under och ratificerar konventionen.

Justitieutskottets ställningstagande

I april 2008 presenterade Utredningen om människohandel m.m. sitt betänkande Människohandel och barnäktenskap – ett förstärkt straffrättsligt skydd (SOU 2008:41). Utredningen hade i uppdrag att bl.a. göra en översyn av den straffrättsliga bestämmelsen om människohandel, att överväga skälen för och emot att slopa eller begränsa kravet på dubbel straffbarhet för människohandelsbrottet samt att analysera frågan om Sveriges tillträde till Europarådets konvention mot bekämpande av handel med människor. Betänkandet innehåller flera förslag som innebär att lagstiftningen mot människohandel skärps och offrens situation förbättras. Utformningen av straffbestämmelsen förtydligas och kompletteras t.ex. genom att uppräkningslistan av de otillbörliga medlen och handelsåtgärderna utökas. Ett annat förslag som syftar till att skapa ett effektivt straffrättsligt skydd mot människohandel är att kravet på dubbel straffbarhet för brott begångna utomlands inte längre ska gälla för människohandelsbrottet. Utredningen har också tagit upp frågor om koppleri och grovt koppleri. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Utskottet delar den inställning som framkommer i några motioner om att det behövs förtydliganden när det gäller straffbestämmelsen om människohandel. Eftersom frågan är föremål för beredning i Regeringskansliet finns det dock inte någon anledning för riksdagen att nu göra något uttalande.

Enligt justitieutskottets mening bör resultatet av den fortsatta beredningen av utredningens förslag inte heller i övrigt föregripas genom några uttalanden från riksdagens sida. Motionerna 2006/07:Ju303, 2006/07:Ju315, 2006/07:U264, 2007/08:Ju215, 2007/08:Ju419, 2007/08:Ju424, 2007/08:Ju431, 2007/08:Ju433, 2008/09:Ju4, 2008/09:Ju379 och 2008/09:Ju466 avstyrks i nu aktuella delar med det anförda.

När det gäller frågan om frågan om Sveriges tillträde till *Europarådets konvention om åtgärder mot människohandel* instämmer justitieutskottet i vad utrikesutskottet anför och vill understryka att en snar ratifikation av konventionen är önskvärd. Motionerna 2006/07:Ju250, 2007/08:Ju205, 2008/09:Ju1 och 2008/09:Ju2 avstyrks i behandlade delar i den mån de inte är tillgodosedda med det anförda.

Åtgärd 24 Studie av handläggningen av brottsskadeersättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande om information om brottsmål samt brottsskadeersättning.

Skrivelsen

Regeringen avser att ge Brottsoffermyndigheten i uppdrag att genomföra en studie av rutiner för utbetalning av brottsskadeersättning till personer i andra länder utsatta för människohandel i Sverige. Inom ramen för uppdraget bör en jämförelse göras av motsvarande rutiner i Norge och inom EU.

Motioner

I motion 2007/08:Ju340 (v) framställs ett yrkande om att regeringen bör låta utreda metoder för att säkerställa att information om brottmål och om brottsskadeersättning till offer för människohandel för sexuella ändamål kommer dessa personer till godo.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen påpekar i skrivelsen finns det för utbetalning av brottsskadeersättning inga speciella regler eller rutiner utöver att utbetalning till barn med hemvist i Sverige normalt görs till konto med s.k. överförmyndarspär. I de fall brottsskadeersättning betalas ut till personer i andra länder som utsatts för människohandel finns det risk för att ersättningen inte kommer offren till handa och, i sämsta fall, ger grund för ny kriminalitet. Utskottet delar därför regeringens bedömning att när brottsskadeersättning betalas ut till personer i andra länder som utsatts för människohandel i Sverige är det viktigt att ha goda rutiner som säkerställer att denna ersättning kommer offret till handa. Utskottet ser därför positivt på det uppdrag som beskrivs under denna åtgärd.

Av Brottsoffermyndighetens regleringsbrev för 2009 framgår att uppdraget numera lämnats och att det ska redovisas senast den 1 februari 2010.

Enligt utskottets uppfattning får motion 2007/08:Ju340 anses åtminstone delvis tillgodosedd i nu aktuell del.

Åtgärd 25 Förstärkt förebyggande arbete i hanteringen av viserings- och bosättningsärenden

Skrivelsen

Regeringen har för avsikt att närmare överväga om och i så fall på vilket sätt Migrationsverket kan få möjlighet att kontrollera referenspersoner i sina register i viserings- och bosättningsärenden.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet har i sitt yttrande anfört att utskottet noterat att regeringen avser att överväga om registeruppgifter om referenspersoner i viserings- och bosättningsärenden ska kunna användas för att bidra till polisens arbete med att bekämpa människohandel.

Justitieutskottets ställningstagande

Regeringen anför i skrivelsen att Migrationsverket i en rättsutredning den 3 november 2005 har kommit fram till att det inte är förenligt med bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) och utlänningsdataförordningen (2001:720) att söka referenspersoner i verkets datasystem Wilma för att få veta om de varit referenter i tidigare ärenden. Regeringen anser att det är angeläget att överväga möjligheten för Migrationsverket att göra denna typ av sökningar i sina datasystem för att kunna få fram uppgifter som kan bidra till polisens arbete med att bekämpa människohandel. Frågan om sekretesslagens (1980:100) bestämmelser om möjligheten för en myndighet att lämna ut uppgifter till en annan bör som regeringen anført analyseras i detta sammanhang.

Justitieutskottet ställer sig positivt till regeringens avsikt att närmare överväga om registeruppgifter om referenspersoner i viserings- och bosättningsärenden ska kunna användas för att bidra till polisens arbete med att bekämpa människohandel.

Ökad nationell och internationell samverkan

Åtgärd 26 Stärkt regional samverkan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder mot prostitution på statliga kasinon m.m.

Jämför reservation 18 (v).

Skrivelsen

Regeringen avser att ge länsstyrelserna i uppdrag att inom ramen för sitt ansvarsområde ta initiativ till att samordna insatser som syftar till att motverka prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt öka skyddet och stödet till utsatta.

Motion

I motion 2008/09:Ju3 (v) anføres att regeringen bör ta fram ett åtgärdsprogram mot prostitution på statliga kasinon.

Utskottets ställningstagande

Regeringen anför i skrivelsen att det i uppdraget till länsstyrelserna bör ingå att länsstyrelserna ser över möjligheterna att beakta frågor om prostitution och människohandel för sexuella ändamål mer aktivt inom sin egen verksamhet. Särskilt fokus bör ligga på att stärka det förebyggande arbetet

på lokal nivå. Det kan enligt regeringen ske genom utbyte av erfarenheter av samarbete med olika branscher inom t.ex. taxi-, hotell- och restaurangnäringen. Enligt utskottets uppfattning kan även kasinon vara en viktig aktör i detta sammanhang.

Från Integrations- och jämställdhetsdepartementet har inhämtats att uppdraget som avses i denna åtgärd numera har lämnats. Utskottet ser positivt på regeringens initiativ som enligt utskottet bör kunna bidra till att stärka samverkan mellan myndigheter, kommuner och landsting i arbetet med att bekämpa människohandel för sexuella ändamål och prostitution. Något initiativ av riksdagen med anledning av motion 2008/09:Ju3 behövs inte. Motionen avstyrks i nu behandlad del.

Åtgärd 27 Stärkt nationell samverkan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. samverkan mellan myndigheter och lokalisering av ett nationellt centrum för människohandel och myndighetssamverkan.

Jämför reservationerna 19 (mp) och 20 (s, v).

Skrivelsen

Regeringen avser att vidta åtgärder för en fortsatt och utvecklad samverkan mellan myndigheter och frivilligorganisationer på nationell nivå i arbetet mot prostitution och människohandel. Regeringen avser att ge Länsstyrelsen i Stockholms län i uppdrag att fördela medel och samordna arbetet.

Motioner

Enligt motion 2008/09:Ju261 (s) bör regeringen i samverkan med transportsektorn ta initiativ till att bekämpa människohandel.

I ett par motioner framförs yrkanden om att ett nationellt centrum för människohandel bör förläggas till Länsstyrelsen i Jönköpings län. Sådana yrkanden framställs i motionerna 2008/09:Ju265 och 2008/09:Ju460 (båda s).

I motion 2008/09:Ju466 (kd) anfördes att samarbetet måste stärkas mellan olika myndigheter och aktörer som arbetar med människohandel.

Slutligen anfördes i motion 2008/09:Ju5 (mp) att myndighetssamverkan för att motverka prostitution och människohandel snarast bör påbörjas.

Utskottets ställningstagande

I skrivelsen beskriver regeringen att under åren 2005–2007 genomfördes utvecklingspartnerskapet ”Samverkan mot trafficking” med finansiering via den Europeiska socialfondens Equal-program. Genom projektet har myndigheter och frivilligorganisationer skaffat sig en rad erfarenheter som bör tas

till vara och utvecklas ytterligare. Regeringen avser därför att stödja en fortsatt och ökad samverkan mellan framför allt myndigheter men även med frivilligorganisationer där dessa kan komplettera myndigheternas arbete.

Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att människor som är utsatta för människohandel erbjuds ett bra och samordnat stöd och att nya vägar till försörjning skapas, både i preventivt och rehabiliterande syfte. Utskottet ser därför positivt på regeringens initiativ. Enligt vad utskottet inhämtat från Integrations- och jämställdhetsdepartementet har uppdraget lämnats. Någon åtgärd från riksdagens sida behövs inte. Motionerna 2008/09:Ju5, 2008/09:Ju261, 2008/09:Ju265, 2008/09:Ju460 och 2008/09:Ju466 avstyrks i nu aktuella delar.

Åtgärd 28 Stärkt internationell samverkan kring barn

Skrivelsen

Regeringen avser att främja det nätverk av yrkesverksamma som genomgått utbildningsinsatsen inom Östersjöstaternas råd om barn utsatta för människohandel.

Utskottets ställningstagande

Av skrivelsen framgår att under 2006 och 2007 har Arbetsgruppen för utsatta barn inom Östersjöstaternas råd tillsammans med bl.a. Rädda Barnen organiserat en utbildningsinsats när det gäller barn utsatta för människohandel. Ett femtiotal yrkesverksamma från ett tiotal länder i och omkring Östersjöregionen har deltagit i utbildningen. Den svenska gruppen som deltagit i utbildningen består av experter från socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri samt institutionsvården.

Från Integrations- och jämställdhetsdepartementet har inhämtats att det arbete som avses i denna åtgärd har påbörjats.

Utskottet anser att det är angeläget att bibehålla, ta till vara och sprida de kunskaper och erfarenheter som nu finns i det svenska nätverket. Utskottet ser därför positivt på regeringens initiativ.

Åtgärd 29 Stöd till samarbete i Östersjöregionen

Skrivelsen

Regeringen avser att stödja Aktionsgruppen mot människohandel inom Östersjöstaternas råd (Council of the Baltic Sea States, CBSS) och projekt som gruppen driver inom ramen för samarbetet mot människohandel i Östersjöregionen.

Utskottets ställningstagande

Av skrivelsen framgår att regeringen avser att avsätta medel för att fortsätta finansiera tjänsten som Senior Advisor och projektkoordinator för människohandelsfrågor vid CBSS internationella sekretariat i Stockholm. Tjänsten har sedan den 1 september 2006 finansierats av Sverige. Vidare avser regeringen att bidra med medel till de projekt som CBSS bedriver, som bl.a. utbildning av diplomatisk och konsulär personal vid ambassader i regionen om identifiering av utsatta personer.

Från Integrations- och jämställdhetsdepartementet har inhämtats att det arbete som avses i denna åtgärd har påbörjats.

Utskottet ställer sig positivt till regeringens initiativ såsom det beskrivs i skrivelsen.

Åtgärd 30 Tydliggörande av människohandelsperspektivet i utvecklingsarbetet

Skrivelsen

Regeringen avser att tydliggöra människohandelsperspektivet i de reviderade riktlinjerna för utarbetande av samarbetsstrategier för länder med vilka Sverige har eller planerar ett utvecklingsarbete.

Utskottets ställningstagande

Av skrivelsen framgår att regeringens riktlinjer för utarbetande av samarbetsstrategier för länder med vilka Sverige har eller planerar ett utvecklingsarbete håller på att revideras och människohandelsperspektivet kommer då att förtydligas.

Från Integrations- och jämställdhetsdepartementet har inhämtats att det arbete som avses i denna åtgärd har påbörjats. Utskottet ser positivt på regeringens avsikt i detta avseende.

Åtgärd 31 Vidareutveckling av Svenska institutets informationsarbete

Skrivelsen

Regeringen avser att ge Svenska institutet i uppdrag att vidareutveckla och ta fram besöksprogram för utländska nyckelaktörer som vill studera arbetet i Sverige med att förebygga och bekämpa prostitution och handel med människor för sexuella ändamål. Svenska institutet ska inom ramen för uppdraget också kunna genomföra informationsaktiviteter och presentationer i utlandet.

Utskottets ställningstagande

Sveriges arbete för att förebygga och bekämpa prostitution och handel med människor för sexuella ändamål har under åren fått stor internationell uppmärksamhet.

Utskottet delar regeringens uppfattning om att ett besöksprogram behöver tas fram och utvecklas för att ge möjlighet för nyckelaktörer från olika länder att i Sverige studera arbetet med att förebygga och bekämpa prostitution och handel med människor för sexuella ändamål. Utskottet ser därför positivt på detta uppdrag. Utskottet ställer sig likaså positivt till att Svenska institutet inom ramen för uppdraget också ska kunna genomföra informationsaktiviteter och presentationer i utlandet.

Från Integrations- och jämställdhetsdepartementet har inhämtats att uppdraget numera har lämnats till Svenska institutet.

Internationella frågor i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett stort antal motioner om bl.a. att Sverige på olika sätt bör framhålla den svenska sexköpslagen i internationella sammanhang.

Jämför reservation 21 (s, v, mp).

Motioner

I ett flertal motioner framförs att Sverige på olika sätt bör framhålla den svenska sexköpslagen i internationella sammanhang.

Således anförs i motion 2008/09:Ju1 (s) att regeringen aktivt bör hävda sexköpslagen i relevanta kontakter med representanter för andra länder.

Enligt motion 2008/09:Ju4 (s) bör regeringen i Europeiska rådet lyfta fram den svenska lagstiftningen om köp av sexuella tjänster som en modell för att minska prostitution och människohandel. Liknande yrkanden framförs i motionerna 2008/09:Ju3 och 2007/08:Ju340 (båda v).

I flera motioner framförs yrkanden om att regeringen bör ta initiativ till att den svenska sexköpslagen ska bli en gemensam lagstiftning inom EU. Således framförs sådana yrkanden i motion 2008/09:Ju277 (s), 2008/09:Ju396 (fp), 2007/08:Ju391, 2006/07:Ju389 (fp), 2008/09:Ju466 (kd), 2007/08:Ju419 (kd) och 2006/07:Ju315 (kd).

Enligt motion 2008/09:U349 (s) bör Sverige inom EU och i internationella sammanhang lyfta fram den svenska sexköpslagen.

I motion 2007/08:Ju409 (fp) bör Sverige under ordförandeskapen i Europarådet 2008 och i EU 2009 lyfta fram kriminalisering av köp av sexuella tjänster. Även i motion 2008/09:Ju1 (s) framförs ett yrkande om att Sverige under EU-ordförandeskapet 2009 bör visa hur arbetet mot prostitution

och människohandel bedrivs. Enligt motionärerna bör regeringen erbjuda gäster porrfritt boende på hotell och konferensanläggningar i samband med möten i Sverige.

Att Sverige bör vara drivande i frågan om kriminalisering av köp av sexuella tjänster framhålls i motion 2008/09: Ju467 (kd). Liknande yrkanden framförs i motion 2007/08:Ju424 (kd).

Ytterligare internationella frågor framhålls i en rad motionsyrkanden.

I motion 2008/09:Ju1 (s) anförs att en ambassadör för internationellt samarbete mot prostitution och människohandel bör utses. Vidare framhålls att arbetet mot sexhandel och människohandel för sexuella ändamål vid stora idrottsevenemang måste fortsätta. Motionärerna framför också att en ny handlingsplan för FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet, bör arbetas fram utan dröjsmål samt att Sverige bör inta en aktiv roll vid utarbetandet av en handlingsplan för FN:s säkerhetsråds resolution 1820 om sexuellt våld mot civila i konflikter. Motionärerna anser vidare att Sverige under 15-årsjublieet av FN:s internationella konferens om befolkning och utveckling (ICPD) bör uppmärksamma prostitution och människohandel tillsammans med frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Vidare anförs att Sverige under 2009 bör verka för att Europeiska ministerrådet antar starka rådsslutsatser om ICPD 15. Slutligen anförs i motionen att en särskild rapportör bör placeras i Europarådet för att följa upp rådets parlamentariska församlings kampanj mot mäns våld mot kvinnor.

I motion 2008/09:Ju267 (s) anförs att det är ytterst viktigt att frågan om människohandel förs högre upp på EU:s dagordning vid förhandlingsprocesserna om EU-anslutning, då anslutningsprocessen är ett bra verktyg för att angripa de grundläggande orsakerna till människohandel i aktuella länder.

Utrikesutskottets yttrande

Utrikesutskottet anför i denna del i huvudsak följande.

Utrikesutskottet välkomnar att ökad internationell uppmärksamhet har riktats mot *våld mot kvinnor* under senare år, bl.a. genom Europarådets och FN:s kampanjer. Utskottet har i ett flertal betänkanden (bl.a. 2007/08:UU6 och 2007/08:UU9) behandlat frågan om mäns våld mot kvinnor, och riksdagen antog i maj 2008 en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Utskottet understryker vikten av att våld mot kvinnor bekämpas men konstaterar samtidigt att det motionsvis framförda förslaget om att inrätta en särskild rapportör för mäns våld mot kvinnor i Europarådet är en fråga för Europarådet.

Vad gäller motionsyrkande som förordar att regeringen ska utse en *ambassadör mot prostitution och människohandel* vill utskottet erinra om att beslutskompetensen i frågor som rör utrikesförvaltningens organisation ligger hos regeringen eller hos regeringen underlydande myndighet. Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte ankommer på riksdagen att göra tillkännagivanden enligt motionärernas förslag i denna typ av frågor. Utskottet betonar den stora betydelse som kvinnors deltagande har vid internationellt fredsarbete och den centrala roll

som FN:s resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet spelar. Sverige ska vara pådrivande för genomförande och uppföljning av resolutionen nationellt, inom FN, i den europeiska säkerhets- och försvarspolitikerna samt i OSSE och andra internationella sammanhang. Utskottet understryker vikten av att Sverige verkar för att EU och enskilda länder antar handlingsplaner för genomförandet av resolution 1325. Det är i dag endast tio länder, varav sju EU-stater, som har antagit nationella genomförandeplaner.¹Regeringen anger i budgetpropositionen för 2009 att en översyn av Sveriges nationella handlingsplan för resolution 1325 ska genomföras under 2009. Utskottet välkomnar detta och framhåller att även FN:s säkerhetsrådsresolution 1820 om bekämpning av sexuell våld i väpnade konflikter bör beaktas i arbetet. Resolution 1820, som antogs i juni 2008, innebär ett förtydligande av ansvar och åtagande när det gäller skydd för kvinnor och barn. Utskottet välkomnar att Sverige var en av medförslagsställarna till resolutionen och att regeringen kommer att stödja insatser i linje med resolutionen.

Med anledning av vad som framhålls i en motion om att regeringen aktivt ska hävda *sexköpslagen* i relevanta kontakter med representanter för andra länder kan utskottet konstatera att utrikesminister Carl Bildt (svar på en skriftlig fråga 2007/08:208) har försäkrat att Sverige kommer att fortsätta vara en stark och tydlig röst när det gäller kvinnors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna inklusive rätten att slippa våld och utnyttjande. Utskottet välkomnar utrikesministerns budskap om att Sverige kommer att fortsätta att se till att vikten av att motverka efterfrågan lyfts fram i internationella kontakter och politiska dialoger och understryker att Sveriges sexköpslag även fortsatt tas upp i relevanta internationella sammanhang. Utskottet kan konstatera att informationsuppdraget till Svenska institutet ligger i linje med detta budskap.

Vad avser frågan att *lyfta fram frågan om människohandel under förhandlingsprocessen för EU-medlemskap* kan utskottet konstatera att EU:s krav för medlemskap, de s.k. Köpenhamnskriterierna, innebär både politiska, ekonomiska och administrativa reformer, vilket bl.a. betyder att länderna ska uppfylla tillämpningen av rättsstatsprincipen. Förhandlingarna bedrivs med varje kandidatland separat och takten beror på takten i landets reformarbete och hur väl det anpassas till EU:s lagstiftning. Utskottet framhåller värdet av de reformer som genomförs i ett flertal stater i EU:s närområde med det uttalade målet att uppfylla Köpenhamnskriterierna.

Med anledning av motioner som rör regeringens prioriteringar under det *svenska EU-ordförandeskapet* önskar utskottet framhålla att motioner från allmänna motionstiden som rör regeringens prioriteringar under Sveriges tid som EU-ordförande hösten 2009 planeras att behandlas av utskottet i ett betänkande våren 2009. Mot denna bakgrund, och eftersom förslag till prioriteringar bör göras samlat, avser inte utskottet att fördjupa sig i resonemang kring regeringens ordförandeskapsprioriteringar i detta yttrande. Utskottet understryker dock vikten av att Sverige arbetar aktivt mot prostitution och människohandel och kan konstatera att statsrådet Cecilia Malmström har förklarat (svar på interpellation 2007/08:606) att regeringen under EU-ordförandeskapet avser att ta upp Sveriges förbud mot köp av sexuell tjänst i olika relevanta sammanhang. Exempelvis kommer frågan om människohandel att vara aktuell på EU-nivå vid flera tillfällen under det svenska EU-ordförandeskapet. Varje ordförandeskap anordnar en rad olika möten med länder

¹ Följande länder har antagit handlingsplaner: Sverige, Nederländerna, Storbritannien, Österrike, Finland, Danmark, Spanien, Norge, Schweiz och Island.

utanför EU. På agendan står då olika rättsliga frågor och inrikesfrågor, bl.a. människohandel. Sverige planerar också att i oktober 2009 anordna en högnivåkonferens i Bryssel om människohandel.

Vad gäller frågan om att under EU-ordförandeskapet tillhandahålla hotell som inte erbjuder pornografiska filmer eller kanaler kan konstateras att det av Regeringskansliets etiska riktlinjer framgår att utgångspunkten är att hotell som bokas inte ska erbjuda pornografi. Statsrådet Malmström har uppgett att utbudet av hotell som är garanterat fria från pornografi är begränsat och inte helt säkert täcker de inkvarteringsbehov som behövs under ordförandeskapet. Detta framgår exempelvis av en kartläggning som Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS) har gjort över s.k. porrfria hotell och konferensanläggningar i Sverige. De större hotellkedjorna i Sverige har dock möjlighet att spärra betal-tv-kanaler, en möjlighet som Regeringskansliet kommer att beakta.

Justitieutskottets ställningstagande

Justitieutskottet ställer sig bakom vad utrikesutskottet anfört om de frågor som tas upp i detta avsnitt och anser att samtliga de motioner som behandlas i detta sammanhang bör avslås under hänvisning till utrikesutskottets bedömningar. Justitieutskottet avstyrker således motionerna 2006/07:Ju315, 2006/07:Ju389, 2007/08:Ju340, 2007/08:Ju391, 2007/08:Ju419, 2007/08:409, 2007/08:Ju424, 2008/09:Ju1, 2008/09:Ju3, 2008/09:Ju4, 2008/09:Ju267, 2008/09:Ju277, 2008/09:Ju396, 2008/09:Ju466, 2008/09:Ju467 och 2008/09:U349 i nu behandlade delar.

Ökad kunskap

Åtgärd 32 Särskilda medel för ökad kunskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden med förslag om att bl.a. kartlägga antalet personer som faller offer för prostitution och människohandel samt om särskilda forskningsmedel.

Jämför reservation 22 (v, mp).

Skrivelsen

Regeringen avser att avsätta särskilda medel för ökad kunskap om prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Motioner

I motion 2008/09:Ju398 (fp) påtalas att prostituerade kvinnors och mäns situation måste uppmärksammas.

I motion 2008/09:Ju5 (mp) framförs att Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att kartlägga antalet flickor och kvinnor samt pojkar och män som faller offer för prostitution respektive människohandel för sexuella ändamål. I motionen anförs också att det krävs åtgärder för att stoppa sexköparens efterfrågan. Enligt motionärerna är det angeläget att kunskap om sexköpare, dvs. de som står för efterfrågan, ökar bland de myndigheter som berörs av arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. I samma motion framförs slutligen ett yrkande om att regeringen bör ge särskilda forskningsmedel för att öka kunskapen om vem som faller offer för prostitution och människohandel och om vem som köper sex.

Utskottets ställningstagande

I skrivelsen anför regeringen att den genom att avsätta särskilda medel vill öka möjligheten till studier om förekomsten av olika former av prostitution och människohandel för sexuella ändamål. På detta sätt vill regeringen stödja framtagandet av olika metoder att förebygga förekomsten av prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt metoder för att hjälpa och stödja de personer som är utsatta. Enligt regeringen finns det också ett stort behov av att utveckla, kartlägga och utvärdera existerande nationella och internationella modeller och metoder för att förebygga och motverka efterfrågan av personer med syfte att utnyttja dem för sexuella ändamål. Framtagandet av och ökad tillgång till jämförbar statistik är ett viktigt verktyg i det internationella samarbetet för att bekämpa människohandel. Denna typ av kartläggningar och studier ska utgöra ett komplement till det uppdrag som Socialstyrelsen har på detta område.

Av Brottsoffermyndighetens regleringsbrev för 2009 framgår att myndigheten har fått i uppdrag att fördela medel till forskning och andra studier, systematisk metodutveckling och andra liknande insatser som syftar till att öka kunskapen om bl.a. prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Uppdraget ska vara slutredovisat senast den 15 december 2010. Av regeringsbeslut den 16 oktober 2008 framgår vidare att regeringen för 2009 och 2010 har avsatt 10 miljoner kronor respektive 5 miljoner kronor till denna åtgärd.

Utskottet anser att det är angeläget med ökad kunskap såväl när det gäller prostitution som när det gäller människohandel för sexuella ändamål. Utskottet ser därför positivt på det uppdrag som lämnats till Brottsoffermyndigheten. Motionerna 2008/09:Ju5 och 2008/09:Ju398 avstyrks i behandlade delar.

Åtgärd 33 Undersökning om homo- och bis sexuella samt transpersoners situation

Skrivelsen

Regeringen avser att undersöka omfattningen av och situationen för personer som köper och säljer sexuella tjänster inom grupperna homo- och bis sexuella samt transpersoner och personer som är utsatta för människohandel för sexuella ändamål inom dessa grupper i Sverige.

Utskottets ställningstagande

I skrivelsen anförs att myndigheter och organisationer har påtalat bristen på kunskap när det gäller personer som köper och säljer sexuella tjänster inom grupperna homo- och bis sexuella samt transpersoner och om personer som är utsatta för människohandel för sexuella ändamål inom dessa grupper. Alltför lite är känt om omfattningen av problemet, om de utsatta personernas situation och om de mekanismer som leder fram till att de utsatta hamnar i denna situation.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är angeläget att myndigheter och andra berörda får denna kunskap, för att tydligare kunna identifiera vilka särskilda behov dessa grupper kan ha och för att kunna rikta insatser så att även dessa utsatta får det skydd och stöd de behöver. Utskottet ser därför positivt på regeringens aviserade åtgärd.

Åtgärd 34 Studie om ungdomars erfarenhet och attityder till sexuell exploatering och exponering

Skrivelsen

Regeringen avser att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att göra en studie bland flickor och unga kvinnor, pojkar och unga män om deras attityder till och erfarenheter av exponering av sexuell natur på Internet och genom andra interaktiva medier samt om deras attityder till och erfarenheter av sexuella tjänster mot ersättning.

Utskottets ställningstagande

Många barn och ungdomar har integrerat Internet och andra interaktiva medier i sina liv på ett helt annat sätt än de flesta vuxna. Dessa medier erbjuder stora möjligheter att knyta kontakter med, och uppmärksammas av, ett stort antal människor. Internets expansion har också skapat en ny och i det närmaste helt oöverskådlig kontaktyta mellan barn och vuxna. Utskottet noterar i detta sammanhang att regeringen den 29 januari 2009 fattat beslut om en lagrådsremiss angående vuxnas kontakter med barn i sexuella syften.

Utskottet ser sammanfattningsvis positivt på den attitydundersökning som regeringen aviserar i samband med denna åtgärd.

Enligt vad utskottet inhämtat från Integrations- och jämställdhetsdepartementet har uppdraget lämnats till Ungdomsstyrelsen.

Åtgärd 35 Ökad kunskap om sexuell exploatering av flickor och pojkar

Skrivelsen

Regeringen har tilldelat Stiftelsen Allmänna Barnhuset medel för att fortsätta att sprida kunskap om sexuell exploatering av flickor och pojkar till relevanta yrkesgrupper och att inventera behovet av ytterligare kompetensutveckling. I arbetet ingår att sammanställa den forskning och övrig kunskap som finns kring sexuell exploatering av barn.

Utskottets ställningstagande

Av skrivelsen framgår att Stiftelsen Allmänna Barnhuset sedan 2004 bedriver ett arbete med att sprida kunskap om sexuell exploatering av barn till framför allt nyckelpersoner inom olika yrkesgrupper som möter dessa barn.

Personal inom olika yrkesverksamheter har behov av kunskap om sexuell exploatering av barn exempelvis vad gäller befintlig forskning, riskgrupper och riskbeteenden, stöd och behandling, samverkan samt kunskap om förövare. Det gäller t.ex. personal inom skolan inklusive skolhälsovården, elevhälsan, socialtjänsten, polisen och barn- och ungdomspsykiatri. Utskottet ser därför positivt på regeringens åtgärd.

Åtgärd 36 Undersökning om attityder till sexköp

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avslår ett motionsyrkande om en ny sexualvaneundersökning.

Jämför reservation 23 (s, v).

Skrivelsen

Regeringen har avsatt särskilda medel för att stödja den svenska studien om svenska kvinnors och mäns attityder till sexköp som görs inom ramen för det nordiska forskningsprojektet Prostitutionen i Norden.

Motion

I motion 2008/09:Ju1 (s) anförs att en ny sexualvaneundersökning bör genomföras om hur ungas och vuxnas sexualvanor har förändrats. Enligt motionärerna skulle en sådan undersökning kunna ge svar på frågor om prostitution och människohandel för sexuella ändamål i dagens samhälle.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet noterar att regeringen i skrivelsen påminner om att regeringen avsatt särskilda medel för att stödja en svensk studie om svenska kvinnors och mäns attityder till sexköp. Studien genomförs inom ramen för det nordiska forskningsprojektet Prostitutionen i Norden på uppdrag av Nordiska ministerrådet. Resultatet av studien har redovisats i en slutrapport den 16 oktober 2008. Socialutskottet erinrar om sitt ställningstagande i betänkande 2007/08:SoU11 En förnyad folkhälsopolitik. Utskottet såg där positivt på Socialstyrelsens kommande uppdrag att genomföra en kvalitativ studie av inriktningen och kvaliteten på landstingens sex- och samlevnadsrådgivning riktad till vuxna samt att systematiskt kartlägga kunskap, attityder och beteenden i olika befolkningsgrupper som är av vikt för arbetet mot sexuellt överförbara sjukdomar och ansåg att riksdagen inte behövde ta något initiativ, varför motionsyrkanden om bl.a. ökad kunskap i samhället om sexualvanor avstyrktes.

Riksdagen följde utskottet (rskr. 2007/08:226). Socialutskottet vidhåller sin uppfattning och anser att motion Ju1 bör avstyrkas i nu behandlad del.

Justitieutskottets ställningstagande

Justitieutskottet har ingen anledning att göra någon annan bedömning än socialutskottet. Motion 2008/09:Ju1 avstyrks i nu behandlad del.

Övriga motioner om ökad kunskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om utbildning rörande feminism och jämställdhetsarbete.

Jämför reservation 24 (s, v).

Motion

I motion 2008/09:Ju1 (s) anfördes att beslutsfattare inom departementen bör delta i utbildning rörande feminism och jämställdhetsarbete.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom motion 2008/09:Ju1 i denna del. Motionsyrkandet avstyrks.

Regeringens skrivelse

Utskottet anser att riksdagen bör lägga regeringens skrivelse till handlingarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Allmänt om handlingsplanen, punkt 2 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ju204 och 2008/09:Ju1 yrkande 1 och avslår motion 2008/09:Ju466 yrkande 18.

Ställningstagande

Det är framför allt i rättsliga, särskilt straffrättsliga, sammanhang som det finns ett behov att absolut definiera och ringa in människohandel. Men det behövs också gemensamma utgångspunkter för informationsinhämtning, analys, åtgärder och opinionsarbete som komplement till lagföring. Regeringens handlingsplan saknar enligt vår mening den ansatsen, vilket vi beklagar.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

2. Områdesövergripande satsning på att bekämpa prostitution, punkt 3 (v)

av Lena Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:U262 yrkande 3 och 2007/08:Ju340 yrkande 2.

Ställningstagande

Enligt min uppfattning behövs en nationell kampanj som sätter fokus på sexköpare, kopplare och andra som upprätthåller och stimulerar efterfrågan på sexuella tjänster. Arbetet mot prostitution i kommunerna måste kartläggas systematiskt och omfatta insatser av polisen, socialtjänsten, kvinnojourerna, skolorna, sjukvården och olika organisationer. Det behövs ett polissamarbete över gränserna, specialutbildning av aktörer inom rättsväsendet och instanser som behandlar frågor om sexualiserat våld. Det behövs vidare en kraftig satsning och ett utökat stöd till människor som befinner sig i prostitution, oavsett nationalitet eller ursprung. Sammantaget krävs en ordentlig områdesöverskridande satsning med särskilt avsatta medel.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

3. Obligatoriska utbildningsinsatser, punkt 4 (mp)

av Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju5 yrkande 6.

Ställningstagande

De utbildningsinsatser som regeringen förespråkar för sociala myndigheter, frivilligorganisationer och rättsväsende om problematiken för personer som befinner sig i prostitution är på alla sätt ett steg i rätt riktning. Jag anser dock att dessa utbildningsinsatser bör vara betydligt fler och obligatoriska.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

4. Skyddade boenden, punkt 5 (s, v)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:A310 yrkande 6, 2008/09:Ju1 yrkande 5 och 2008/09:A398 yrkande 6 och bifaller delvis motion 2008/09:Ju466 yrkandena 10 och 11.

Ställningstagande

Vi vill framhålla att det finns behov av stöd till kvinnor som utsatts för prostitution och människohandel för sexuella ändamål i form av stöd och skyddat boende i kommunerna. För att det polisiära utredningsarbetet liksom omhändertagandet och omvårdnaden av offer från andra länder ska kunna genomföras på ett så säkert och humant sätt som möjligt behövs speciellt anpassade och säkra platser. Där ska kvinnorna kunna känna säkerhet och frihet, och där ska tolkar tillsammans med myndighetspersoner och andra aktörer kunna möta offret utan att kvinnan i fråga måste släppa känslan av trygghet.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

5. Utvidgat uppdrag till Statens institutionsstyrelse, punkt 6 (v)

av Lena Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju3 yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att regeringens åtgärd 6, om att ge Statens institutionsstyrelse (Sis) i uppdrag att förstärka arbetet med vuxna missbrukare och ungdomar inom verksamheten, även bör omfatta de enskilda och kommunalt drivna hemmen för vård och boende för vuxna med missbruksproblem och ungdomar. Det är angeläget att Sis i sitt arbete involverar också andra aktörer som driver behandlingshem.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

6. Permanent uppehållstillstånd m.m., punkt 8 (v, mp)

av Lena Olsson (v) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:Ju341 yrkande 9, 2008/09:Ju3 yrkande 9, 2008/09:Ju5 yrkande 7, 2008/09:Ju466 yrkande 13, 2008/09:Sf319 yrkande 9 och 2008/09:Sf368 yrkande 17.

Ställningstagande

En utlänning som medverkar vid förundersökning eller huvudförhandling i brottmål kan beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst sex månader. Vidare kan ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om 30 dagar beviljas i vissa fall. Konsekvensen av dessa regler är att svenska myndigheter avvisar offren för sexuell exploatering så snart de fått den information de anser sig behöva. Att tvinga tillbaka dessa individer till en osäker framtid i ursprungsländerna riskerar att fungera som ytterligare ett övergrepp. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd är således inte tillräckligt, utan personerna i fråga bör beviljas permanent uppehållstillstånd.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

7. Insatser riktade till sexköpare, punkt 9 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ju1 yrkande 9 och 2008/09:Ju3 yrkande 4 och avslår motionerna 2007/08:Ju409 yrkande 4 och 2008/09:Ju398 yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Vi vill betona vikten av förebyggande insatser för de män som köper kvinnor för sexuella ändamål. Regeringen föreslår i sin handlingsplan att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att utvärdera och utveckla de s.k. Kastverksamheterna, vilka bedriver attitydändrande arbete med sexköpare. Vi anser att det redan är klarlagt att dessa verksamheter fungerar väl och att det är

dags att gå vidare och ta fram konkreta förslag på hur mäns och pojgars attityder till köp av sexuella tjänster kan förändras. Regeringen bör därför ge utvalda myndigheter och organisationer i uppdrag att ta fram förslag som syftar till att minska mäns efterfrågan på sexuella tjänster.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

8. Insatser riktade till personer i prostitution, punkt 10 (v)

av Lena Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:U262 yrkande 4, 2007/08:Ju340 yrkande 1 och 2008/09:Ju3 yrkandena 1, 10 och 11.

Ställningstagande

Enligt min uppfattning har samhället misslyckats med att stödja de personer som vill sluta med prostitution. Staten har varken anslagit tillräckliga resurser eller prioriterat frågan. Jag anser att stöd och resurser till människor i prostitution bör institutionaliseras. Finansieringen av verksamheten måste vara varaktig. Arbetet mot prostitution i kommunerna måste kartläggas systematiskt och omfatta insatser av polisen, socialtjänsten, kvinnojourenerna, skolorna, sjukvården och olika ideella organisationer. Det behövs samarbete över gränserna och specialutbildning av aktörer inom rättsväsendet och alla instanser som behandlar frågor om sexualiserat våld. Jag vill därför inrätta ett nationellt resurscentrum mot prostitution och människohandel som ska ha i uppgift att ta emot och stötta de människor som söker vägar ut ur prostitutionen. Detta centrum, som ska ha specialistkompetens på området, bör även arbeta med kunskapsspridning och information gentemot myndigheter och yrkesgrupper som i sin verksamhet möter människor i prostitution. Jag erinrar om att Vänsterpartiet i sin budgetmotion för utgiftsområde 9 för 2009 avsatt 7 miljoner kronor för att finansiera ett nationellt resurscentrum mot prostitution. En förebild för hur centrumet skulle kunna fungera är Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK).

Regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utvärdera och utveckla prostitutionsgruppernas arbete med personer som befinner sig i prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Enligt min mening bör hela den kedja av verksamheter som har till uppgift att stödja offer för prostitution och människohandel för sexuella ändamål ses över. Tillgången till hälsovård, rådgivning, stödsamtal, skyddat boende för kvinnor i prostitution m.m. bör ses över. Syftet bör vara att komma med förslag till

förbättringar. Regeringen bör därför ge Socialstyrelsen i uppdrag att utvärdera de verksamheter som lämnar stöd och hjälp till prostituerade och offer för människohandel för sexuella ändamål i syfte att komma med förslag till förbättringar. Inom ramen för en sådan utvärdering bör en brukarundersökning av det existerande stödet till människor som befinner sig i prostitution och människohandel för sexuella ändamål genomföras.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

9. Lärarutbildningen m.m., punkt 11 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju3 yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

Sex- och samlevnadsundervisningen i skolan är viktig men dessvärre ofta bristfällig. Kvaliteten på och omfattningen av undervisningen skiftar mellan olika skolor. Därför är det positivt att regeringen i handlingsplanens åtgärd 13 har gett Myndigheten för skolutveckling, numera Skolverket, i uppdrag att erbjuda personal i grund- och gymnasieskolan fortbildning i sex- och samlevnadsundervisning.

Jag anser emellertid att frågor om sexualitet och samlevnad bör ingå som ett viktigt kunskapsmål i läroplanerna för grund- och gymnasieskolan. Detta kunskapsmål bör integreras i ämnen som t.ex. samhällskunskap, psykologi, historia, svenska och religion. Jag anser också att lärarutbildningen bör vidareutvecklas när det gäller kunskaper om sex och samlevnad. Jag föreslår därför att Högskoleverket ges i uppdrag att utvärdera och vidareutveckla lärarutbildningen när det gäller kunskaper om sex och samlevnad.

Skolverket fick 2005 ett regeringsuppdrag att genomföra en översyn av grund- och gymnasieskolans kursplaner när det gäller på sex och samlevnad. Under 2006 redovisade Skolverket uppdraget och gav förslag till nya och förtydligade mål i kursplanerna för biologi, idrott och hälsa m.fl. ämnen. Regeringen har emellertid lämnat förslaget utan åtgärd. Regeringen bör därför genomföra de av Skolverket föreslagna ändringarna avseende sex och samlevnad i grund- och gymnasieskolans kursplaner.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

10. Operativa insatser m.m., punkt 12 (s)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:Fi244 yrkande 99, 2006/07:A272 yrkande 3, 2007/08:A310 yrkande 4, 2008/09:Sk463 yrkande 4 och 2008/09:Ju325 samt avslår motionerna 2006/07:Ju283, 2006/07:Ju315 yrkandena 7 och 8, 2007/08:Ju419 yrkandena 6 och 7, 2008/09:Ju398 yrkande 3 och 2008/09:Ju466 yrkandena 4–6.

Ställningstagande

Problemet med kvinnohandel som syftar till sexuellt utnyttjande är stort. Kvinnor och flickor köps upp av män, oftast via Internet, och fraktas till köparen, eller någon som använder sig av kvinnorna för sexuell exploatering i medier med pornografiskt innehåll. Kvinnorna har många gånger fått den uppfattningen att man får ett helt ”vanligt” arbete om man kommer till Sverige och kommer att tjäna mycket pengar.

Enligt Rikskriminalpolisen kommer 200–500 kvinnor varje år till Sverige som offer för kvinnohandel. De flesta är från Baltikum, Östeuropa eller Ryssland.

Vi vill understryka att detta inte kan få fortsätta. Mycket görs i dag, men det räcker inte. Kvinnohandeln måste ges högre prioritet, från polis- och rättsväsende, socialtjänst och dem som arbetar med invandrarfrågor. Vi vill också framhålla att s.k. hushållsnära tjänster även kan innefatta sexhandel. Regeringen bör skyndsamt sätta stopp för alla sådana möjligheter. Till exempel bör polisens möjligheter till spaning stödjas och Skatteverket ges möjlighet att mer noggrant granska innehållet i de s.k. hushållsnära tjänsterna.

Vidare bör ansvarsfördelningen mellan tull och polis enligt vår uppfattning ses över för att åstadkomma ett effektivare bekämpande av människohandel.

Slutligen vill vi erinra om att vi i vårt budgetalternativ har föreslagit att sammanlagt 30 miljoner kronor under en treårsperiod öronmärks för att bekämpa människohandel.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

11. Samordningstjänst i Regeringskansliet, punkt 13 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ju3 yrkande 8 och 2008/09:Ju4 yrkande 5 och avslår motionerna 2006/07:Ju227 yrkande 2 och 2007/08:Ju424 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi ser positivt på att Rikspolisstyrelsen får ett uttryckligt mandat att vara nationell rapportör i frågor som rör människohandel. Vi vill dock i detta sammanhang påpeka att en interdepartemental arbetsgrupp har föreslagit att en tjänst som samordnar frågor som rör människohandel inrättas på Justitiedepartementet (Ds 2008:7). Regeringen väljer att inte föreslå en sådan samordningstjänst i sin handlingsplan. Vi anser att detta är problematiskt eftersom både värdefull kompetens och ett effektivt arbete mot människohandel riskeras genom regeringens brist på agerande. Regeringen bör därför snarast inrätta en samordningstjänst för frågor som rör människohandel i Regeringskansliet.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

12. Nationell kommissionär, punkt 14 (s, v)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju1 yrkande 2.

Ställningstagande

Vid sidan av en särskild samordningstjänst i Regeringskansliet vill vi inrätta en nationell kommissionär för arbete mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt mäns våld mot kvinnor. Vi menar att en nationell kommissionär skulle kunna bli en välkommen kraft för att invol-

vera fler i detta viktiga arbete. En nationell kommissionär kan samverka med Europarådets MR-kommissarie. Likaså finns förutsättningar till samverkan med FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter. Tre kommissionärer på lika många nivåer, alla med ansvar för kvinnors rättigheter, skulle innebära ett viktigt steg. Genom att inrätta en nationell kommissionär skulle Sverige politiskt markera viljan till ett starkt mandat och signalera att Sverige åter är berett att gå före i jämställdhetsarbetet.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

13. Utvärdering av förbudet mot köp av sexuell tjänst, punkt 15 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ju272, 2008/09:Ju4 yrkandena 1 och 4, 2008/09:Ju5 yrkandena 4 och 8, 2008/09:Ju379 yrkande 46, 2008/09:Ju398 yrkande 1 och 2008/09:Ju466 yrkande 14 och avslår motion 2008/09:Ju398 yrkande 2.

Ställningstagande

För att ytterligare stärka skyddet för dem som utnyttjas genom prostitution och som en förstärkt markering till dem som köper sex och utnyttjar kvinnor på detta sätt, menar vi att det är dags att höja straffet för sexköp. Enligt vår uppfattning bör fängelse vara aktuellt när det föreligger försvårade omständigheter, t.ex. i de fall en man köper sex av någon som uppenbart är ett offer för människohandel.

I dagens sexköpslag definieras inget offer, vilket är inkonsekvent i förhållande till det faktum att brottet att köpa sex finns i kapitlet Om sexualbrott och inte kapitlet Om brott mot allmän ordning i brottsbalken. I dag har prostituerade ingen möjlighet att driva en civilrättslig skadeståndsprocess mot de män som köpt sex av dem, eftersom de inte är definierade som offer i lagtexten. Denna rätt till skadestånd bör vara självklar för den utsatta kvinnan eller flickan i relation till mannen som köper sex och den som förmedlar kontakten och bedriver människohandel. När köparen av omständigheterna i övrigt borde inse att han kan ha att göra med en person, oftast en kvinna, som utsatts för sådant tvång som människohandel innebär, ska särskilt ansvar kunna utkrävas i form av skadestånd. Detta bör utredas.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

14. Parlamentarisk referensgrupp m.m., punkt 16 (s, v)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju1 yrkande 8 och bifaller delvis motion 2008/09:Ju295.

Ställningstagande

Vi välkomnar en utvärdering av förbudet mot köp av sexuella tjänster. Där emot beklagar vi att utvärderingen saknar parlamentariskt inslag. Vi anser således att utredningen bör vara parlamentarisk alternativt att en parlamentarisk beredningsgrupp knyts till utredarens arbete.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

15. Tilläggsdirektiv, punkt 17 (v)

av Lena Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju3 yrkande 3.

Ställningstagande

Jag anser att Utredningen om utvärdering av förbudet mot köp av sexuell tjänst bör lägga särskild vikt vid att få kontakt med kvinnor som kan ge en mer nyanserad bild av verkligheten för prostituerade. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med ett tilläggsdirektiv till utredningen som innebär att personer som har erfarenhet av prostitution själva ska få komma till tals i utvärderingen.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

16. Översyn av straffbestämmelsen om människohandel m.m., punkt 18 (s, v)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ju419 yrkande 2, 2007/08:Ju433 yrkandena 7 och 17, 2008/09:Ju4 yrkande 2, 2008/09:Ju379 yrkandena 18, 19, båda i denna del, och 47 samt 2008/09:Ju466 yrkande 2, bifaller delvis motionerna 2007/08:Ju424 yrkande 3 och 2007/08:Ju431 yrkande 4 och avslår motionerna 2006/07:Ju303, 2006/07:Ju315 yrkandena 6 och 9, 2006/07:U264 yrkande 18, 2007/08:Ju215, 2007/08:Ju419 yrkandena 5 och 8 samt 2008/09:Ju466 yrkandena 1, 8 och 9.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning måste människohandelslagen skärpas. Vi menar dessutom att det är dags att skärpa synen på koppleri genom att ersätta det med begreppet människohandel för sexuella ändamål. Koppleribrottet har som grund att det skulle finnas en frivillighet i överenskommelsen mellan säljare och köpare. Den frivilligheten är fullständigt falsk. Varje köp av någons kropp bygger på ett utnyttjande av utsatthet. De kvinnor och flickor som säljer sina kroppar befinner sig i vanmakt på grund av drogberoende, fattigdom eller annan utsatthet. En sådan ny brottsrubricering skulle också öka skyddet för brottsoffret. Koppleri är nämligen ett brott mot staten, medan människohandel är ett brott mot person. Skulle de som i dag döms för koppleri istället dömas för människohandel innebär det att brottsoffret får ökad möjlighet till upprättelse och skadestånd. Dessutom ger människohandel ett betydligt högre straffvärde, vilket vore mer överensstämmande med brottets art.

Det är vidare angeläget att det finns bättre möjligheter till skadestånd för barn och ungdomar som utsätts för människohandel.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

17. Europarådets konvention, punkt 19 (s, v)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:Ju250, 2007/08:Ju205, 2008/09:Ju1 yrkande 14 och 2008/09:Ju2.

Ställningstagande

Regeringen redovisar i den skrivelse som nu behandlas att Sverige har undertecknat konventionen mot människohandel och att förberedelser för anslutning till konventionen pågår i Regeringskansliet.

Vi vill därför poängtera att det nu gått nästan tre år sedan det svenska undertecknandet. Ratificeringen fortsätter att dröja, detta trots att det enbart krävs en begränsad lagändring för att Sverige ska kunna tillträda konventionen. Det som krävs är en lagändring i 9 kap. 16 § sekretesslagen (1980:100) i syfte att skydda uppgifter om offrets privatliv under ett domstolsförfarande. Sverige är nu ordförande i Europarådets ministerråd och har ett extra ansvar för arbetet med tillträde till konventionen. Det är bekymmersamt att ordförandelandet i Europarådet inte har klarat av sin egen ratificering.

Som kommande ordförandeland i EU ingår Sverige vidare i den s.k. trojkan. Den svenska Europarådsdelegationens presidium samtalade med svenska EU-parlamentariker sommaren 2008 bl.a. om denna fråga. En slutsats är att det skulle bli ytterligt besvärande om ratificering inte skett före det svenska EU-ordförandeskapet. Att vi själva har ratificerat konventionen är självfallet en förutsättning för att Sverige ska kunna driva på den europeiska men även den internationella processen. Sverige ska enligt vår mening ha tillträtt konventionen senast den 1 juli 2009 då Sverige tillträder som ordförandeland för EU.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

18. Åtgärder mot prostitution på statliga kasinon, punkt 21 (v)

av Lena Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju3 yrkande 5.

Ställningstagande

Regeringen bör ta fram ett åtgärdsprogram mot prostitution på statliga kasinon. Alla gäster som besöker ett kasino måste uppvisa legitimation samt registreras och fotograferas. Dessa rutiner gör att ett åtgärdsprogram inriktat på att minska mäns efterfrågan på sexuella tjänster kan förväntas få en god effekt.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

19. Myndighetssamverkan för att motverka prostitution och människohandel m.m., punkt 22 (mp)

av Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju5 yrkande 1, bifaller delvis motion 2008/09:Ju466 yrkande 15 och avslår motionerna 2008/09:Ju265 och 2008/09:Ju460.

Ställningstagande

Jag anser att det i handlingsplanen saknas övergripande åtgärder som stimulerar myndighetssamverkan för offer för prostitution och människohandel. Det krävs i dag en samverkan mellan kommun, landsting, rättsväsendet, Migrationsverket, frivilligorganisationer och övriga instanser i samhället som möter offer för prostitution och människohandel. Utan myndighetssamverkan kommer dessa kvinnor och flickor att sättas på undantag och ytterst få lida på grund av samhällets brist på organisering. Det finns i dag exempel där kvinnojourer tvingats betala för återvändande till ursprungsland för kvinnor som utsatts för människohandel för sexuella ändamål. Jag anser att denna situation inte är hållbar och att myndighetssamverkan snarast bör påbörjas.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

20. Samverkan med transportsektorn, punkt 23 (s, v)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju261.

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt att både nationellt och internationellt samverka med alla grupper som möter människohandel. Som exempel kan nämnas att lastbilschaufförer som i dag kör genom Europa möter prostitution vid rastställen, hotellanläggningar och gränsövergångar.

Arbetsgivare och myndigheter är ofta passiva. Vägverket har utlovat ett ställningstagande. Svenska Transportarbetareförbundet har gått före genom att ta fram uppförandekoder för sina anställda, vilket är ett utmärkt initiativ.

Regeringen bör ta fasta på detta initiativ och i samverkan med Vägverket, Svenska Transportarbetareförbundet och Transportgruppen bekämpa människohandeln.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

21. Internationella frågor i övrigt, punkt 24 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ju340 yrkande 5, 2008/09:Ju1 yrkandena 3, 6, 7, 10–13, 15 och 17, 2008/09:Ju3 yrkande 12, 2008/09:Ju4 yrkande 6, 2008/09:Ju267, 2008/09:Ju277 yrkande 2 och 2008/09:U349 yrkande 31 och bifaller delvis motionerna 2006/07:Ju315 yrkande 5, 2006/07:Ju389, 2007/08:Ju391, 2007/08:Ju409 yrkande 7, 2007/08:Ju419 yrkande 4, 2007/08:Ju424 yrkandena 5 och 6, 2008/09:Ju396, 2008/09:Ju466 yrkande 17 och 2008/09:Ju467 yrkande 12.

Ställningstagande

Vi vill framhålla vikten av att regeringen aktivt hävdar sexköpslagen i kontakten med representanter för andra länder. Som exempel kan nämnas att regeringen i Europeiska rådet bör lyfta fram den svenska lagstiftningen på området som en modell för att minska prostitution och människohandel. Enligt vår uppfattning vore det önskvärt att den svenska sexköpslagen blir gemensam lagstiftning inom EU, och vi anser att regeringen bör ta initiativ för att detta ska kunna förverkligas.

Det är likaså ytterst viktigt att frågan om människohandel förs högre upp på EU:s dagordning vid förhandlingsprocesserna om EU-anslutning. Anslutningsprocessen är ett bra verktyg för att angripa de grundläggande orsakerna till människohandel i aktuella länder.

När det särskilt gäller Sveriges förestående ordförandeskap i EU anser vi att det är självklart att de gäster som kommer ska erbjudas porrfritt boende på hotell- och konferensanläggningar. Det är också mycket angeläget att arbetet mot sexhandel och människohandel för sexuella ändamål vid stora idrottsevenemang fortsätter.

Vi anser vidare att en ambassadör för internationellt samarbete mot prostitution och människohandel bör utses. Anledningen härtill är att flera departement är inblandade i dessa frågor. Att inrätta en sådan tjänst vore en viktig markering av frågans betydelse.

Det är som vi ser det mycket angeläget att en ny handlingsplan för FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet arbetas fram utan dröjsmål. Sverige bör vidare inta en aktiv roll vid utarbetandet av en handlingsplan för FN:s säkerhetsråds resolution 1820 om sexuell våld mot civila i konflikter. Vi anser också att Sverige under 15-årsjubileet av FN:s internationella konferens om befolkning och utveckling (ICPD) bör uppmärksamma prostitution och människohandel tillsammans med frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Vidare bedömer vi det som angeläget att Sverige under 2009 verkar för att Europeiska ministerrådet antar starka rådsslutsatser om ICPD + 15. Vi vill slutligen framföra att en särskild rapportör bör placeras i Europarådet för att följa upp rådets parlamentariska församlings kampanj mot mäns våld mot kvinnor.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

22. Kartläggning av antalet offer för prostitution och människohandel, punkt 25 (v, mp)

av Lena Olsson (v) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju5 yrkandena 2, 3 och 5 samt avslår motion 2008/09:Ju398 yrkande 6.

Ställningstagande

Jag vill framhålla att det inte finns någon övergripande kunskap om hur många flickor och kvinnor respektive pojkar och män som faller offer för prostitution och människohandel i Sverige. Detta behöver regeringen ge i uppdrag till Socialstyrelsen att utreda.

Det är vidare så att inom forskningen finns det i dag begränsad kunskap om vem som faller offer för prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Kunskapen om pojkar och män som drabbas av detta är än mer begränsad. Det behövs ökad kunskap om de personer som riskerar att utsättas för detta, för att samhället med god kunskapsgrund aktivt ska kunna arbeta förebyggande mot att dessa personer hamnar i prostitution.

Parallellt med denna typ av forskning behöver vi veta mer om sexköparen. Alla myndigheter, speciellt de brottsbekämpande, bekräftar profilden av en sexköpare som vilken man som helst – alla åldrar och alla samhällskategorier och socialklasser är representerade bland sexköparna. Eftersom kunskapen om omständigheterna och om vilka som köper sex saknas motverkar detta ett effektivt brottsbekämpningsarbete. Situationen vad gäller utbud och efterfrågan på att köpa sex behöver kartläggas i större omfattning för att skapa en bättre uppfattning om problemets omfattning.

Det är vidare efterfrågan på prostitution och människohandel som är avgörande. Vi är angelägna om att kunskapen om sexköpare, dvs. vilka det är som står för efterfrågan, ökar bland de myndigheter som berörs av arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

23. Undersökning om sexualvanor, punkt 26 (s, v)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju1 yrkande 16.

Ställningstagande

Folkhälsoinstitutets sexualvaneundersökning 1996 är den senaste stora undersökning som gjorts. Det behövs en ny undersökning för att framför allt se hur ungas och vuxnas sexualvanor har förändrats. En undersökning i vår tid ska självfallet inkludera frågor om grooming, Internet, interaktiva medier och attityder till sexuella tjänster mot ersättning.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

24. Utbildning om feminism och jämställdhetsarbete, punkt 27 (s, v)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju1 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att det krävs initiativ till utbildning i feminism och till att förverkliga ett jämställdhetsperspektiv inom alla politikområden. Alla som har en beslutsposition måste förstå vad feminism innebär, hur arbetet med könsperspektiv och jämställdhetsintegrering kan bedrivas och vilka verktyg som kan användas. Såväl statsråd som statssekreterare, departementsråd, politiskt sakkunniga, handläggare och utredare skulle med fördel kunna ta del av en sådan utbildning.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regerings skrivelse 2007/08:167 Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Följdmotionerna

2008/09:Jul av Carina Hägg m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utse en nationell kommissionär för arbete mot prostitution, människohandel för sexuella ändamål och mäns våld mot kvinnor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utse en ambassadör mot prostitution och människohandel.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning på området för beslutsfattare.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behov av stöd till kvinnor som utsatts för prostitution och människohandel för sexuella ändamål i form av stöd och skyddat boende i landets kommuner.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetet mot sexhandel och människohandel för sexuella ändamål vid stora idrottsevenemang måste fortsätta.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arrangemang under Sveriges ordförandeskap i EU.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en parlamentarisk referensgrupp bör knytas till arbetet med att utvärdera sexköpslagen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förebyggande insatser till de män som köper kvinnor för sexuella ändamål.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ny handlingsplan för resolution 1325.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om resolution 1820.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör uppmärksamma prostitution och människohandel för sexuella ändamål tillsammans med SRHR under ICPD + 15-jubileet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige under 2009 bör verka för att Europeiska ministerrådet antar starka rådsslutsatser för ICPD + 15.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska ratificera Europarådets konvention mot människohandel.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om särskild rapportör i Europarådet.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behov av en ny sexualvaneundersökning av hur ungas och vuxnas sexualvanor har förändrats och som skulle kunna ge svar på frågor om prostitution och människohandel för sexuella ändamål i dagens samhälle.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen aktivt ska hävda sexköpslagen i relevanta kontakter med representanter för andra länder.

2008/09:Ju2 av Carina Hägg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska ha tillträtt Europarådets konvention mot trafficking senast den 1 juli 2009 då Sverige blir ordförande i EU.

2008/09:Ju3 av Josefin Brink m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på inrättande av ett nationellt resurscentrum mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inom ramen för åtgärd 6 i handlingsplanen ge Statens institutionsstyrelse i uppdrag att i sitt arbete involvera även andra aktörer som driver behandlingshem.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge ett tilläggsdirektiv till utvärderingen av förbudet mot köp av sexuell tjänst som innebär att personer som har erfarenhet av prostitution själva ska få komma till tals i utvärderingen.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge utvalda myndigheter och organisationer i uppdrag att ta fram förslag som syftar till att minska mäns efterfrågan på sexuella tjänster.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram ett åtgärdsprogram mot prostitution på våra statliga casinon.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Högskoleverket i uppdrag att utvärdera och vidareutveckla lärarutbildningen med avseende på kunskaper om sex och samlevnad.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra de av Skolverket föreslagna ändringarna avseende sex- och samlevnad i grund- och gymnasieskolans kursplaner.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör inrätta en samordnings-tjänst för frågor som rör människohandel i Regeringskansliet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den som utsatts för människohandel för sexuella ändamål och som därav hyser en välgrundad fruktan för förföljelse bör beredas skydd och beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av Genèvekonventionen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utvärdera de verksamheter som lämnar stöd och hjälp till prostituerade och offer för människohandel för sexuella ändamål i syfte att komma med förslag till förbättringar.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inom ramen för Socialstyrelsens utvärdering av verksamheter som lämnar stöd och hjälp till prostituerade och offer för människohandel för sexuella ändamål genomföra en brukarundersökning av det existerande stödet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i Europeiska rådet bör arbeta för att lyfta fram den svenska lagstiftningen som en modell för att minska prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

2008/09:Ju4 av Thomas Bodström m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om straffsatsen för köp av sexuella tjänster.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att koppleri ska betecknas som människohandel.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skadestånd vid köp av sexuell tjänst vid människohandel.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en samordningstjänst för frågor som rör människohandel i Regeringskansliet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i Europeiska rådet bör lyfta fram den svenska lagstiftningen om köp av sexuella tjänster som en modell för att minska prostitution och människohandel.

2008/09:Ju5 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att myndighetssamverkan för att motverka prostitution och människohandel för sexuella ändamål snarast bör påbörjas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att noggrant kartlägga antalet flickor och kvinnor samt pojkar och män som faller offer för prostitution respektive människohandel för sexuella ändamål.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att finna åtgärder för att stoppa sexköparens efterfrågan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa straffvärdet på sexköpslagen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att satsa på medel till forskning som ökar kunskapen om vem som faller offer för prostitution och människohandel samt även ökar kunskapen om vem som köper sex för att effektivt kunna arbeta brottsförebyggande.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatoriska utbildningsinsatser för de myndigheter som kommer i kontakt med personer utsatta för prostitution.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra utlänningslagen och ge permanent uppehållstillstånd till kvinnor och män utsatta för människohandel för sexuella ändamål i Sverige.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda frågan om att ge flickor och kvinnor samt pojkar och män som är utsatta för människohandel brottsofferstatus och därmed rätt till skadestånd från sexköparen och förmedlaren av kontakten.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006

2006/07:Fi244 av Göran Persson i Stjärnhov m.fl. (s):

99. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bekämpa människohandeln.

2006/07:Ju227 av Mikael Oscarsson och Désirée Pethrus Engström (båda kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utse en nationell samordnare för traffickingprevention.

2006/07:Ju250 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ratificering av konventionen mot människohandel.

2006/07:Ju283 av Ulf Sjösten (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka den svenska polisens internationella samarbete för att motverka trafficking.

2006/07:Ju303 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om straffansvaret för människohandel.

2006/07:Ju315 av Annelie Enochson och Eva Johnsson (båda kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör verka för att öka trycket inom EU att straffbelägga köp av sexuella tjänster i EU:s ramlagstiftning mot människohandel.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kravet på "otillbörliga medel" slopas även för vuxna över 18 år, eftersom människohandel annars kan justeras till koppleri.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge tull och polis ökade befogenheter för spaning, ingripande, utredning och straffåtgärder i kampen mot människohandel.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka Europol i kampen mot människohandel och satsa på polisiärt och rättsligt samarbete mellan EU:s medlemsländer samt med EU:s grannländer.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förenkla möjligheterna att frysa pengar som misstänks härröra från människohandel.

2006/07:Ju341 av Lars Ohly m.fl. (v):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det ska införas en skyldighet för polisen att upplysa kvinnor som utsatts för människohandel för sexuella ändamål om deras rätt att söka asyl.

2006/07:Ju389 av Birgitta Ohlsson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för lagstiftning motsvarande den svenska sexköpslagen inom Europeiska unionen.

2006/07:U262 av Josefin Brink m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett nytt politikområde införs.
4. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag på inrättande av nationellt resurscentrum mot prostitution.

2006/07:U264 av Rosita Runegrund och Désirée Pethrus Engström (båda kd):

18. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till förändrad lagstiftning för att komma åt gärningsmän som misstänks för människohandel.

2006/07:A272 av Lars U Granberg (s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stoppa kvinnohandeln.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:Ju204 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en samlad handlingsplan mot människohandel.

2007/08:Ju205 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ratificera Europarådets konvention mot människohandel.

2007/08:Ju215 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om straffansvaret för människohandel.

2007/08:Ju272 av Louise Malmström och Matilda Ernkrans (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att intensifiera arbetet mot sexköp i den riktning som nätverket Pris föreslår.

2007/08:Ju340 av Josefin Brink m.fl. (v):

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag på inrättande av nationellt resurscentrum mot prostitution.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett nytt politikområde bör införas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör låta utreda metoder för att säkerställa att information om brottmål samt brottskadeersättning till offer för människohandel för sexuella ändamål kommer dessa personer till godo.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i Europeiska rådet bör arbeta för att lyfta fram den svenska lagstiftningen som en modell för att minska prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

2007/08:Ju391 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för lagstiftning motsvarande den svenska sexköpslagen inom Europeiska unionen.

2007/08:Ju409 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade informationsinsatser om sexköpslagen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige under ordförandeskapet i Europarådet 2008 och i Europeiska unionen 2009 bör lyfta fram kriminalisering av sexköp.

2007/08:Ju419 av Annelie Enochson och Eva Johnsson (båda kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa straffen för människohandel.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka trycket inom EU för att straffbelägga köp av sexuella tjänster.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kravet på ”otillbörliga medel” bör slopas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge tull och polis ökade befogenheter för spaning, ingripande, utredning och straffåtgärder i kampen mot människohandel.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka Europol i kampen mot människohandel och satsa på polisiärt och rättsligt samarbete mellan EU:s medlemsländer samt med EU:s grannländer.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förenkla möjligheterna att frysa pengar som misstänks härröra från människohandel.

2007/08:Ju424 av Désirée Pethrus Engström och Mikael Oscarsson (båda kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utse en nationell samordnare mot människohandel.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av lagen för att förbättra möjligheterna till att döma för människohandel.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i internationella sammanhang bör arbeta för att sprida kunskap om den svenska sexualköpslagen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i internationella sammanhang bör verka för att förtydliga sambandet mellan prostitution och människohandel i ett land.

2007/08:Ju431 av Andreas Norlén (m):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen angående brottet människohandel.

2007/08:Ju433 av Thomas Bodström m.fl. (s):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa lagen om barnpornografi och människohandel samt se över möjligheterna till skadestånd för barn och ungdomar som drabbas.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om koppleri och människohandel.

2007/08:A310 av Lars U Granberg (s):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stoppa kvinnohandeln.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att inrätta speciellt anpassade och säkra platser för offren för människohandeln i vårt land.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Sk463 av Åsa Lindestam m.fl. (s):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att Tullverkets och Polisens arbets- och ansvarsfördelning i fråga om trafficking ses över så att denna effektivare kan bekämpas.

2008/09:Ju261 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om initiativ för att i samverkan med transportsektorn bekämpa s.k. trafficking.

2008/09:Ju265 av Carina Hägg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett nationellt centrum för människohandel bör förläggas till Länsstyrelsen i Jönköpings län.

2008/09:Ju267 av Anne Ludvigsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att stoppa människohandel.

2008/09:Ju277 av Eva-Lena Jansson (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta initiativ till en gemensam EU-lag som förbjuder köp av sexuella tjänster.

2008/09:Ju295 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att den aviserade översynen av sexköpslagen genomförs i form av en parlamentarisk utredning.

2008/09:Ju325 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se till att hushållsnära tjänster inte blir dold sexhandel.

2008/09:Ju379 av Mona Sahlin m.fl. (s):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa människohandels- och barnpornografilagen.
Yrkandet behandlas i den del som avser människohandel.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skadestånd till barn och ungdomar som utsätts för människohandel eller barnpornografi.
Yrkandet behandlas i den del som avser människohandel.
46. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpning av straffet för köp av sexuella tjänster samt skadestånd om det handlar om människohandel.
47. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ersätta koppleri med människohandel.

2008/09:Ju396 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för en lagstiftning motsvarande den svenska sexköpslagen inom Europeiska unionen.

2008/09:Ju398 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa straffen för sexköpare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att brottsrubriceringen grovt sexköp införs.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om polisens arbete för att bekämpa sexköp.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade informationsinsatser om sexköpslagen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behandlingsstöd till sexköpare.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppmärksamma prostituerades, även prostituerade mäns, situation.

2008/09:Ju460 av Carina Hägg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Länsstyrelsen i Jönköpings län det nationella uppdraget att arbeta mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

2008/09:Ju466 av Désirée Pethrus Engström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att tydliggöra lagstiftningen mot människohandel speciellt gällande bevisbördan.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av strängare straff för människohandel.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av öronmärkta pengar till polisen för att bekämpa människohandel och att begära återrapporteringskrav.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förstöra marknadsplatser för reklam av prostituerade.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stänga av välkända prostitutionsgator nattetid.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utöka ägaransvaret och att lagföra hotellägare och lägenhetsförmedlare som anses ha främjat prostitution/människohandel.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa skadestånd alternativt tömma människohandlarnas konton.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka skyddet för människohandelns offer.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att upprätta behandlingshem för människohandelns offer och möjliggöra kontakt med en utbildad kurator.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra återvändarrutinerna för människohandelns offer.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjliggöra permanent uppehållstillstånd för människohandelsoffren med hänvisning till brottet de utsatts för.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om strängare straff för sexköparna.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka samarbetet mellan olika myndigheter och aktörer som jobbar med människohandeln.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödja fristående organisationer som jobbar mot människohandel i ursprungsländerna.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att driva på inom EU så att fler länder inom EU inför lagstiftning liknande den svenska sexköpslagen.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka kunskaperna om andra typer av människohandel än de för sexuella ändamål.

2008/09:Ju467 av Désirée Pethrus Engström (kd):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att offer för kvinnohandel ska få laglig rätt att stanna i landet för att vittna mot sina förövare och att de aldrig ska sändas tillbaka till hemlandet utan uppföljning, hjälp och stöd.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska vara drivande i frågan om kriminalisering av köp av sexuella tjänster.

2008/09:U349 av Urban Ahlin m.fl. (s):

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om handel med människor.

2008/09:Sf319 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge permanent uppehållstillstånd för människor som utsatts för människohandel för sexuella ändamål.

2008/09:Sf368 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om permanenta uppehållstillstånd för offer för människohandel.

2008/09:A398 av Lars U Granberg m.fl. (s):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att inrätta speciellt anpassade och säkra platser för offren för människohandeln i vårt land.

BILAGA 2

Utrikesutskottets yttrande 2008/09:UU3y

Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål

Till justitieutskottet

Justitieutskottet har den 28 oktober 2008 (prot. 2007/08:6 § 7) beslutat att bereda bl.a. utrikesutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2007/08:167 Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål och motioner från allmänna motionstiden 2006, 2007 och 2008 som kommer att ingå i ärendet, allt i de delar de berör utskottets beredningsområde.

Utrikesutskottet väljer att i detta yttrande lämna synpunkter på skrivelsens avsnitt som berör internationell samverkan samt på motionerna 2006/07: Ju250 (s), 2007/08:Ju205 (s), 2007/08:Ju409 (fp) yrkande 7, 2008/09:Ju1 (s) yrkandena 3, 7, 10-15 och 17, 2008/09:Ju2 (s), 2008/09:Ju267 (s) samt 2008/09:Ju466 (kd) yrkandena 12 och 16, varav två är följdmotioner.

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för sin syn på hur prostitution och människohandel för sexuella ändamål ska bekämpas och hur människor som utsätts för detta ska få ökat skydd och stöd. Handlingsplanen innehåller även åtgärder för att stärka det förebyggande arbetet, höja kvaliteten och effektiviteten i rättsväsendet, öka den nationella och internationella samverkan samt öka och fördjupa kompetensen hos myndigheter och frivilligorganisationer som är verksamma inom området.

Utskottet

Motionerna

Ett antal motioner behandlar frågan om Sveriges ratifikation av Europarådets konvention om åtgärder mot människohandel. I den *enskilda motionen 2006/07:Ju250 (s)* framhåller motionären att det är angeläget att Europarådets konvention om åtgärder mot människohandel kan träda i kraft utan dröjsmål. Sverige måste som enskilt land ratificera konventionen och vara pådrivande inom EU i frågan. I den *enskilda motionen 2007/08:Ju205 (s)* betonas att det är viktigt att Sverige ratificerar konventionen före det svenska ordförandeskapet i Europarådet 2008. Vidare understryker motionärerna i den *enskilda motionen 2008/09:Ju1 yrkande 14* vikten av att Sverige skyndsamt ratificerar Europarådets konvention om åtgärder mot människohandel för att inte ställas utanför såväl dess genomförande som uppföljning och därmed gå miste om en viktig del av möjligheten att påverka i frågor om prostitution och människohandel. Slutligen anförs, i den *enskilda motionen 2008/09:Ju2 (s)*, att Sverige bör ha ratificerat konventionen senast den 1 juli 2009 då Sverige tillträder som ordförandeland i EU.

I den *enskilda motionen 2008/09:Ju466 (kd) yrkande 12* anför motionären att återvändarrutinerna för människohandelns offer måste förbättras både under den tid de befinner sig i Sverige och när de väljer att återvända till sina hemländer. Motionären efterfrågar vidare i *yrkande 16* stöd till fristående organisationer som arbetar mot människohandel i ursprungsländerna.

I den *enskilda motionen 2008/09:Ju1 (s) yrkande 15* föreslår motionärerna att en särskild rapportör för mäns våld mot kvinnor inrättas i Europarådet för att följa upp den parlamentariska församlingens kampanj mot mäns våld mot kvinnor. Uppdraget bör vara knutet till Europarådets MR-kommissarie och tidsbegränsat.

I den *enskilda motionen 2008/09:Ju1 (s) yrkande 3* förordar motionärerna att regeringen utser en ambassadör mot prostitution och människohandel.

I den *enskilda motionen 2008/09:Ju1 (s) yrkande 10* anför motionärerna att en ny handlingsplan för FN:s säkerhetsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet bör arbetas fram utan vidare dröjsmål. Vidare framhålls i *yrkande 11* att Sverige bör ta en aktiv roll i FN:s arbete med att utarbeta en handlingsplan för säkerhetsrådsresolution 1820 om sexuellt våld i väpnade konflikter.

I den *enskilda motionen 2008/09:Ju267 (s)* anför motionärerna att det är ytterst viktigt att frågan om människohandel förs högre upp på EU:s dagordning vid förhandlingsprocesserna om EU-anslutning, då anslutningsprocessen är ett bra verktyg för att angripa de grundläggande orsakerna till människohandel i aktuella länder.

I den *enskilda motionen 2008/09:Ju1 (s) yrkande 17* framhålls att regeringen aktivt bör hävda sexköpslagen i relevanta kontakter med representanter för andra länder.

Motionärerna bakom den *enskilda motionen 2007/08:Ju409 (fp)* framhåller i *yrkande 7* att frågan om sexköp behöver lyftas fram i en internationell kontext och att Sverige, under sitt ordförandeskap i Europarådet 2008 och i Europeiska unionen 2009, bör ta initiativ till att öppna för en europeisk diskussion om att kriminalisera efterfrågan.

I den *enskilda motionen 2008/09:Ju1 (s)* konstateras att Sveriges kommande ordförandeskap i EU sammanfaller med 15-årsjubileet av FN:s internationella befolkningskonferens (ICPD +15). I *yrkande 12* framhåller motionärerna att Sverige bör uppmärksamma prostitution och människohandel för sexuella ändamål tillsammans med frågor om sexuell hälsa och rättigheter (SRHR) under ICPD +15. Vidare anför motionärerna i *yrkande 13* att Sverige under 2009 bör verka för att Europeiska ministerrådet antar starka rådsslutsatser om ICPD +15.

I den *enskilda motionen 2008/09:Ju1 (s) yrkande 7* begär motionärerna att regeringen under EU-ordförandeskapet vid arrangemang runtom i landet praktiskt ska visa hur Sverige arbetar för att motverka prostitution och människohandel. Regeringen bör enligt motionärerna erbjuda gäster porrfritt boende på hotell- och konferensanläggningar i samband med möten i Sverige.

Överväganden

Utskottet har i olika sammanhang på senare år uppmärksammat frågor om människohandel, bl.a. i betänkande 2007/08:UU10 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2007, där utskottet instämde i motionsförslag om att prostitution och människohandel måste bekämpas. Utskottet konstaterar, i likhet med regeringen, att insatser för att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål måste göras utifrån ett rättsligt perspektiv, ett socialt perspektiv och ett jämställdhetsperspektiv samt ha sin utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna och präglas av internationell samverkan. Sveriges åtaganden inom Europeiska unionen (EU), Europarådet och Förenta nationerna (FN) ska utgöra grunden för regeringens politik inom området.

Utskottet välkomnar att regeringen i skrivelsen betonar vikten av att det internationella samarbetet kan fortsätta att utvecklas såväl regionalt inom Norden och Östersjöregionen som inom EU och i ett bredare internationellt perspektiv.

Östersjösamarbetet och det nordiska samarbetet är viktigt för att kartlägga människohandeln, utbilda personal och förebygga människohandel i regionen. Utskottet noterar att de nordiska och baltiska jämställdhetsministrarna vid sitt möte den 27 maj 2008 i Kuressaare, Estland, gav Nordiska ämbetsmannakommittén för jämställdhet i uppgift att tillsammans med sina baltiska kolleger utarbeta en nordisk-baltisk strategi för att bekämpa människohandel för sexuellt utnyttjande.

Utskottet har i samband med beredningen av detta yttrande tagit del av en rapport från forskningsprojektet "Prostitution i Norden", genomfört av Nordiska institutet för kunskap om kön (NIKK) på initiativ av de nordiska jämställdhetsministrarna. Rapporten presenterar och diskuterar tillgänglig kunskap om prostitution och människohandel för sexuella ändamål i de nordiska länderna och de självstyrande områdena Färöarna, Grönland och Åland.

Utskottet kan konstatera att samtliga nordiska länder har skrivit under tilläggsprotokollet om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn, till FN:s konvention om gränsöverskridande organiserad brottslighet (Palermoprotokollet) och att länderna har infört egna förbud mot människohandel för att leva upp till förpliktelserna i relation till detta. Grönland och Färöarna är undantagna de förpliktelser Danmark har i förhållande till Palermoprotokollet, vilket utskottet beklagar.

Utskottet noterar och välkomnar de åtgärder som regeringen föreslår inom det gränsöverskridande samarbetet. Utskottet konstaterar, i likhet med regeringen, att Aktionsgruppen mot människohandel inom Östersjöstaternas råd (Council of the Baltic Sea States, CBSS) utgör en paraplyfunktion för pågående arbete i regionen för att undvika överlappning av aktiviteter. Ett nära samarbete med övriga delar av CBSS samt Nordiska ministerrådet, EU, OSSE och andra relevanta aktörer såsom International Organization for Migration (IOM) och United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) ingår också i aktionsgruppens arbete. Vidare välkomnar utskottet att regeringen avser att främja det nätverk av yrkesverksamma som genomgått utbildningsinsatser inom Östersjöstaternas råd om barn utsatta för människohandel, att tydliggöra människohandelsperspektivet i utvecklingssamarbetet samt att ge Svenska institutet i uppdrag att ta fram besöksprogram för utländska nyckelaktörer som vill studera arbetet i Sverige med att förebygga och bekämpa prostitution och handel med människor för sexuella ändamål. Svenska institutet ska också genomföra informationsaktiviteter och presentationer i utlandet.

Vad gäller insatser för att stärka det förebyggande arbetet noterar utskottet särskilt de åtgärder som rör etiska riktlinjer inom statsförvaltningen samt utvecklingssamarbetet. Utskottet konstaterar att etiska riktlinjer och uppförandekoder hos myndigheter och organisationer är en del av det förebyggande och normgivande arbetet och välkomnar de uppförandekoder som bl.a. Försvarsmakten och Statens räddningsverk har antagit för all personal som deltar i internationella insatser. Utskottet välkomnar att fler aktörer som verkar internationellt antar liknande uppförandekoder. Vidare ställer sig utskottet positivt till att regeringen avser att ge Sida i uppdrag att utforma principer för vilka krav om etiska riktlinjer som kan ställas på organisationer som får statligt stöd samt vid upphandlingar av tjänster.

I frågan om Sveriges tillträde till *Europarådets konvention om åtgärder mot människohandel* kan utskottet konstatera att det betänkande (SOU 2008:41) som Utredningen om människohandel m.m. presenterade våren 2008 bl.a. innehöll förslag på lagändringar som krävs för svenskt tillträde samt att detta förslag har varit föremål för remiss. Förslaget bereds nu vidare inom Regeringskansliet. Regeringen uppger i skrivelsen att man kommer att verka för att Sverige ska kunna ansluta sig till Europarådets konvention genom en ratificering. Företrädare för riksdagens delegation till Europarådet uppvaktade den 9 september 2008 statssekreterare Magnus Graner, Justitiedepartementet. Delegationen överlämnade därvid en skrivelse och uttalade sin starka önskan om att den lagändring (9 kap.16 § sekretesslagen) som är en förutsättning för att Sverige ska tillträda Europarådets konvention om bekämpning av människohandel skyndsamt borde genomföras. Delegationen framhöll att det är mycket viktigt att Sverige i god tid före EU-ordförandeskapet har genomfört lagändringen och att konventionen har ratificerats. Utskottet kan i sammanhanget upprepa sin tidigare framförda uppfattning (bet. 2007/08:UU6 samt bet. 2007/08:UU5) om att en snar ratifikation av konventionen är önskvärd. Det är därför angeläget att fortsatta nationella förberedelser genomförs så att en svensk ratifikation om möjligt kan ske före det svenska EU-ordförandeskapet. Utskottet önskar även framhålla vikten av att Sverige verkar för att samtliga av Europarådets medlemsstater, inklusive Europeiska gemenskapen, skriver under och ratificerar konventionen.

I likhet med vad som framförs i en motion vill utskottet understryka vikten av *goda återvändanderutiner för människohandeln offer*. Utskottet välkomnar att regeringen enligt skrivelsen avser att vidta åtgärder för att utveckla samarbetet mellan svenska aktörer och myndigheter i ursprungsländerna för att öka möjligheterna för personer som varit utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål att återvända till sina hemländer. Utskottet konstaterar att Sidas handlingsplan för arbetet mot könsrelaterat våld (2008–2010) håller på att genomföras. I handlingsplanen ingår insatser mot människohandel och prostitution. Utskottet kon-

staterar vidare att regeringens riktlinjer för vilka länder med vilka Sverige har eller planerar ett utvecklingssamarbete håller på att revideras och människohandelsperspektivet då kommer att förtydligas.

Utskottet välkomnar att ökad internationell uppmärksamhet har riktats mot *våld mot kvinnor* under senare år, bl.a. genom Europarådets och FN:s kampanjer. Utskottet har i ett flertal betänkanden (bl.a. 2007/08:UU6 och 2007/08:UU9) behandlat frågan om mäns våld mot kvinnor, och riksdagen antog i maj 2008 en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Utskottet understryker vikten av att våld mot kvinnor bekämpas men konstaterar samtidigt att det motionsvis framförda förslaget om att inrätta en särskild rapportör för mäns våld mot kvinnor i Europarådet är en fråga för Europarådet.

Vad gäller motionsyrkande som förordar att regeringen ska utse en *ambassadör mot prostitution och människohandel* vill utskottet erinra om att beslutskompetensen i frågor som rör utrikesförvaltningens organisation ligger hos regeringen eller hos regeringen underlydande myndighet. Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte ankommer på riksdagen att göra tillkännagivanden enligt motionärernas förslag i denna typ av frågor.

Utskottet betonar den stora betydelse som kvinnors deltagande har vid internationellt fredsarbete och den centrala roll som *FN:s resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet* spelar. Sverige ska vara pådrivande för genomförande och uppföljning av resolutionen nationellt, inom FN, i den europeiska säkerhets- och försvarspolitikerna samt i OSSE och andra internationella sammanhang. Utskottet understryker vikten av att Sverige verkar för att EU och enskilda länder antar handlingsplaner för genomförandet av resolution 1325. Det är i dag endast tio länder, varav sju EU-stater, som har antagit nationella genomförandeplaner.¹ Regeringen anger i budgetpropositionen för 2009 att en översyn av Sveriges nationella handlingsplan för resolution 1325 ska genomföras under 2009. Utskottet välkomnar detta och framhåller att även FN:s säkerhetsrådsresolution 1820 om bekämpning av sexuellt våld i väpnade konflikter bör beaktas i arbetet. Resolution 1820, som antogs i juni 2008, innebär ett förtydligande av ansvar och åtagande när det gäller skydd för kvinnor och barn. Utskottet välkomnar att Sverige var en av medförslagsställarna till resolutionen och att regeringen kommer att stödja insatser i linje med resolutionen.

Med anledning av vad som framhålls i en motion om att regeringen aktivt ska hävda *sexköpslagen* i relevanta kontakter med representanter för andra länder kan utskottet konstatera att utrikesminister Carl Bildt (svar på en skriftlig fråga 2007/08:208) har försäkrat att Sverige kommer att fortsätta vara en stark och tydlig röst när det gäller kvinnors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna inklusive rätten att slippa våld och utnyttjande. Utskottet

¹ Följande länder har antagit handlingsplaner: Sverige, Nederländerna, Storbritannien, Österrike, Finland, Danmark, Spanien, Norge, Schweiz och Island.

välkomnar utrikesministerns budskap om att Sverige kommer att fortsätta att se till att vikten av att motverka efterfrågan lyfts fram i internationella kontakter och politiska dialoger och understryker att Sveriges sexköpslag även fortsatt tas upp i relevanta internationella sammanhang. Utskottet kan konstatera att informationsuppdraget till Svenska institutet ligger i linje med detta budskap.

Vad avser frågan att *lyfta fram frågan om människohandel under förhandlingsprocessen för EU-medlemskap* kan utskottet konstatera att EU:s krav för medlemskap, de s.k. Köpenhamnskriterierna, innebär både politiska, ekonomiska och administrativa reformer, vilket bl.a. betyder att länderna ska uppfylla tillämpningen av rättsstatsprincipen. Förhandlingarna bedrivs med varje kandidatland separat och takten beror på takten i landets reformarbete och hur väl det anpassas till EU:s lagstiftning. Utskottet framhåller värdet av de reformer som genomförs i ett flertal stater i EU:s närområde med det uttalade målet att uppfylla Köpenhamnskriterierna.

Med anledning av motioner som rör *regeringens prioriteringar under det svenska EU-ordförandeskapet* önskar utskottet framhålla att motioner från allmänna motionstiden som rör regeringens prioriteringar under Sveriges tid som EU-ordförande hösten 2009 planeras att behandlas av utskottet i ett betänkande våren 2009. Mot denna bakgrund, och eftersom förslag till prioriteringar bör göras samlat, avser inte utskottet att fördjupa sig i resonemang kring regeringens ordförandeskapsprioriteringar i detta yttrande. Utskottet understryker dock vikten av att Sverige arbetar aktivt mot prostitution och människohandel och kan konstatera att statsrådet Cecilia Malmström har förklarat (svar på interpellation 2007/08:606) att regeringen under EU-ordförandeskapet avser att ta upp Sveriges förbud mot köp av sexuell tjänst i olika relevanta sammanhang. Exempelvis kommer frågan om människohandel att vara aktuell på EU-nivå vid flera tillfällen under det svenska EU-ordförandeskapet. Varje ordförandeskap anordnar en rad olika möten med länder utanför EU. På agendan står då olika rättsliga frågor och inrikesfrågor, bl.a. människohandel. Sverige planerar också att i oktober 2009 anordna en högnivåkonferens i Bryssel om människohandel.

Vad gäller frågan om att under EU-ordförandeskapet tillhandahålla hotell som inte erbjuder pornografiska filmer eller kanaler kan konstateras att det av Regeringskansliets etiska riktlinjer framgår att utgångspunkten är att hotell som bokas inte ska erbjuda pornografi. Statsrådet Malmström har uppgett att utbudet av hotell som är garanterat fria från pornografi är begränsat och inte helt säkert täcker de inkvarteringsbehov som behövs under ordförandeskapet. Detta framgår exempelvis av en kartläggning som Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS) har gjort över s.k. porrfria hotell och konferensanläggningar i Sverige. De större hotellkedjorna i Sverige har dock möjlighet att spärra betal-tv-kanaler, en möjlighet som Regeringskansliet kommer att beakta.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att motionerna 2006/07:Ju250 (s), 2007/08:Ju205 (s), 2007/08:Ju409 (fp) yrkande 7, 2008/09:Ju1 (s) yrkandena 3, 7, 10–15 och 17, 2008/09:Ju2 (s), 2008/09:Ju267 (s) samt 2008/09:Ju466 (kd) yrkandena 12 och 16 kan avstyrkas.

Stockholm den 4 december 2008

På utrikesutskottets vägnar

Urban Ahlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Urban Ahlin (s), Anne-Marie Pålsson (m), Kent Härstedt (s), Kerstin Engle (s), Alf Svensson (kd), Hans Linde (v), Carin Runeson (s), Bodil Ceballos (mp), Mats Sander (m), Ameer Sachet (s), Göran Lindblad (m), Lars Lindén (kd) och Sinikka Bohlin (s).

BILAGA 3

Socialförsäkringsutskottets yttrande 2008/09:SfU3y

Handlingplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål

Till justitieutskottet

Justitieutskottet har den 28 oktober 2008 berett bl.a. socialförsäkringsutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2007/08:167 Handlingplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål jämte de motioner från de allmänna motionstiderna 2006–2008 som ingår i ärendet, allt i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Socialförsäkringsutskottet begränsar sitt yttrande till att avse de av regeringen aviserade åtgärder som har anknytning till socialförsäkringsutskottets beredningsområde, såsom utlänningslagen och Migrationsverket samt motionerna 2006/07:Ju341 yrkande 9, 2008/09:Ju3 yrkande 9 och 2008/09:Ju5 yrkande 7.

Vidare överlämnar socialförsäkringsutskottet med eget yttrande motionerna 2008/09:Sf319 yrkande 9, 2008/09:Sf368 yrkande 17, 2008/09:Ju466 yrkande 13 och 2008/09:Ju467 yrkande 11.

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för sin syn på hur prostitution och människohandel för sexuella ändamål ska bekämpas och hur människor som utsätts för detta ska få ökat skydd och stöd. Handlingsplanen innehåller ett flertal åtgärder för att stärka det förebyggande arbetet, höja kvaliteten och effektiviteten i rättsväsendet, öka samverkan samt öka kunskapen om prostitution och människohandel.

I många av ursprungsländerna för människohandel saknas enligt regeringen en beredskap för att ge stöd och skydd till personer som varit utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Det finns därför ett behov av att i dessa länder utveckla och etablera stödjande verksamhet, skyddade boenden och möjlighet till behandling och försörjning. Regeringen avser att vidta åtgärder för att utveckla samarbetet mellan svenska aktörer/organisationer och myndigheter i ursprungsländerna för att öka möjligheterna för personer som varit utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål att återvända till sina hemländer.

För att stärka kvaliteten och effektiviteten i rättsväsendet avser regeringen att ge Brottsoffermyndigheten i uppdrag att i samråd med Polisen, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket och Migrationsverket utforma och genomföra ett utbildningsprogram för att öka kunskapen inom dessa myndigheter om prostitution och människohandel, särskilt människohandel för sexuella ändamål.

Registrering av referenspersoner görs regelmässigt av Migrationsverket i ärenden som rör besök och bosättning. Uppgifterna är sökbara i Migrationsverkets datasystem Wilma (Web based information system linking authorities). Uppgiften om att en referensperson förekommer i ett stort antal viseringsärenden är en uppgift som kan vara av intresse för polisen i det brottsbekämpande arbetet mot människohandel. Om Migrationsverket får möjlighet att överlämna informationen till polisen kan polisen förbereda bevakning av och tillslag mot misstänkta människohandlare. Regeringen har därför för avsikt att närmare överväga om och på vilket sätt Migrationsverket kan få möjlighet att söka referenspersoner i Wilma för att få fram uppgifter som kan bidra till polisens arbete med att bekämpa människohandel. Frågan om sekretesslagens (1980:100) bestämmelser om möjligheten för en myndighet att lämna ut uppgifter till en annan bör enligt regeringen analyseras i detta sammanhang.

En samlad uppföljning av handlingsplanen kommer att göras 2011. Regeringen avser att därefter återkomma till riksdagen med en redovisning av uppföljningen.

Motionerna

Lars Ohly m.fl. (v) begär i motion 2006/07:Ju341 yrkande 9 ett tillkännagivande om att det ska införas en skyldighet för polisen att upplysa kvinnor som utsatts för människohandel för sexuella ändamål om deras rätt att söka asyl. Motionärerna anser att detta bör framgå av polisförordningen.

Josefin Brink m.fl. (v) begär i motion Ju3 yrkande 9 ett tillkännagivande om att den som utsatts för människohandel för sexuella ändamål och som därför hyser en välgrundad fruktan för förföljelse bör beredas skydd och beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av Genèvekonventionen. Motionärerna framhåller att bestämmelsen om tidsbegränsat uppehållstillstånd för målsägande och vittnen får till följd att man avvisar offren för sexuell exploatering så snart man fått den information som man anser sig behöva. Tidsbegränsat uppehållstillstånd är med hänsyn härtill inte tillräckligt.

Bodil Ceballos m.fl. (mp) begär i motion Sf319 yrkande 9 ett tillkännagivande om att ge permanent uppehållstillstånd för människor som utsatts för människohandel för sexuella ändamål. Motionärerna menar att få personer torde våga vittna när de vet att de nästa dag kan skickas tillbaka till hemlandet.

Bodil Ceballos m.fl. (mp) begär i motion Sf368 yrkande 17 ett tillkännagivande om att offer för människohandel ska beviljas permanent uppehålls- och arbetstillstånd utan krav på att de ska vittna mot människohandlarna.

Esabelle Dingizian m.fl. (mp) begär i motion Ju5 yrkande 7 ett tillkännagivande om att ändra utlänningslagen och ge permanent uppehållstillstånd till kvinnor och män utsatta för människohandel för sexuella ändamål. Motionärerna anser att det är omänskligt att tvinga tillbaka dessa individer till en osäker framtid i deras ursprungsländer.

I motion Ju466 av Désirée Pethrus Engström (kd) begärs i yrkande 13 ett tillkännagivande om att möjliggöra permanent uppehållstillstånd för människohandelsoffren med hänvisning till brottet de utsatts för. Den som beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som t.ex. vittne kan vid tillståndstidens slut söka permanent uppehållstillstånd. I ansökan görs dock inga hänvisningar till att kvinnorna varit utsatta för människohandel, vilket är olyckligt både för offret och från svensk ansvarssynpunkt. Enligt motionären ska de inte behöva behandlas som vilken asylsökande som helst.

I motion Ju467 av Désirée Pethrus Engström (kd) begärs i yrkande 11 ett tillkännagivande om att offer för kvinnohandel ska få laglig rätt att stanna i landet för att vittna mot sina förövare och att de aldrig ska sändas tillbaka till hemlandet utan uppföljning, hjälp och stöd.

Utskottets överväganden

Sedan den 1 juli 2007 gäller enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716) att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst sex månader på ansökan av förundersökningsledaren ska ges till en utlänning som vistas här, om

1. det behövs för att förundersökning eller huvudförhandling i brottmål ska kunna genomföras,
2. utlänningen klart visat sin vilja att samarbeta med de brottsutredande myndigheterna,
3. utlänningen brutit alla förbindelser med de personer som är misstänkta för brott som förundersökningen avser, och
4. hänsyn till den allmänna ordningen och säkerheten inte talar emot att ett tillstånd beviljas.

Vidare gäller att uppehållstillståndet kan förlängas och att ett särskilt tidsbegränsat uppehållstillstånd om 30 dagar kan meddelas om utlänningen vill ha betänketid för att återhämta sig och för att kunna ta ställning till om han eller hon vill samarbeta med de brottsutredande myndigheterna.

I övrigt gäller att en utlänning som vistas i Sverige med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats efter ansökan av förundersökningsledare är oförhindrad att själv ansöka om uppehållstillstånd på annan grund än den som förundersökningsledaren åberopat.

Frågan om permanent uppehållstillstånd för offer för människohandel har behandlats av utskottet vid flera tillfällen. I samband med behandlingen av regeringens proposition 2003/04:35 Människosmuggling och tidsbegränsat uppehållstillstånd för målsägande och vittnen m.m. framhöll utskottet i betänkande 2003/04:SfU6 (s. 23) att den som i Sverige medverkat i en process rörande allvarlig brottslighet, och som på ett substantiellt sätt bidragit till att någon lagförs för t.ex. människosmuggling eller människohandel borde kunna ges ett permanent uppehållstillstånd. Personen har i dessa situationer i regel utsatts för stor fara och måste därför kunna beredas skydd. Utskottet motsatte sig däremot att enbart det faktum att en utlänning varit utsatt för brott automatiskt ska föranleda att ett permanent uppehållstillstånd beviljas.

I betänkande 2005/06:SfU4 Förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning ansåg utskottet att det bör införas en särskild bestämmelse i den nya utlänningslagen som anger att den som aktivt medverkat i rättsprocessen genom att ställa upp som vittne eller medverka som målsägande ska kunna beviljas permanent uppehållstillstånd i Sverige om personen i fråga till följd härav är i behov av skydd här. Utskottet ansåg att regeringen snarast skulle återkomma till riksdagen med förslag härom. Detta gav riksdagen som sin mening regeringen till känna (rskr. 2005/06:71).

Vid utskottets behandling av förslaget om införande av bestämmelsen om tidsbegränsat uppehållstillstånd för målsägande eller vittnen i 5 kap. 15 § utlänningslagen fr.o.m. den 1 juli 2007 vidhöll utskottet sitt ställnings-

tagande i frågan men ansåg med hänsyn till den pågående utredningen om översyn av bestämmelserna om människohandelsbrott m.m. att den då aktuella propositionen kunde tillstyrkas (prop. 2006/07:53, bet. 2006/07:SfU7).

Därefter har Utredningen om människohandel m.m. i betänkandet Människohandel och barnäktenskap (SOU 2008:41) bedömt att nuvarande reglering är tillräcklig och att något behov av ytterligare bestämmelser inte finns. Däremot har utredningen föreslagit att bestämmelsen i 5 kap. 6 § utlänningslagen om uppehållstillstånd på grund av synnerliga skäl ska förtydligas genom att det uttryckligen anges att det vid en bedömning särskilt ska beaktas om utlänningen utsatts för människohandel. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet förutsätter att regeringen vid sin beredning av utredningens förslag kommer att beakta riksdagens tillkännagivande om att offer för människohandel i vissa fall ska kunna beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Med hänsyn härtill är något ytterligare tillkännagivande inte motiverat.

I den mån motionerna Ju3 yrkande 9, Ju5 yrkande 7, Sf319 yrkande 9, Sf368 yrkande 17 och Ju466 yrkande 13 inte kan anses tillgodosedda med vad som nu anförs föreslår utskottet att justitieutskottet avstyrker motionsyrkandena i fråga.

Vad gäller frågan om information till offren för människohandel om möjligheten att söka asyl vill utskottet hänvisa till ovan nämnda betänkande 2006/07:SfU7 (s. 15), vari ett liknande motionsyrkande avstyrktes. Utskottet ansåg att sådan information ska ges av Migrationsverket eller annan myndighet/organisation som kommer i kontakt med berörda utlänningar. Utskottet förutsatte dock att bl.a. polisen inom ramen för sin allmänna serviceskyldighet bistår med information eller förmedlar kontakt med andra myndigheter eller organisationer som kan tillhandahålla informationen. Däremot ansåg inte utskottet att det var nödvändigt med någon särskild föreskrift i lag eller annan författning. Utskottet anser att detta ställningstagande alljämt äger giltighet och föreslår därför att justitieutskottet avstyrker motion 2006/07:Ju341 yrkande 9.

I en av motionerna begärs bl.a. att offer för människohandel aldrig ska sändas tillbaka till hemlandet utan uppföljning, hjälp och stöd. Utskottet har förståelse för motionärens önskemål eftersom det, vilket också framgår av skrivelsen, i många av ursprungsländerna saknas beredskap för att ge stöd och skydd till bl.a. offer för människohandel för sexuella ändamål som återvänder. Som anges i skrivelsen finns det behov av att i dessa länder utveckla och etablera stödjande verksamhet, skyddade boenden och möjlighet till behandling och försörjning. Regeringen avser därför att vidta åtgärder för att utveckla samarbetet mellan svenska aktörer/organisationer och myndigheter i ursprungsländerna för att öka möjligheterna för dessa personer att återvända till sina hemländer. Med hänsyn härtill får motion Ju467 yrkande 11 anses i huvudsak tillgodosedd. Utskottet förslår därför att justitieutskottet avstyrker motionsyrkandet.

Utskottet välkomnar den utbildningssatsning som regeringen avser att ta initiativ till för att öka kunskapen om prostitution och människohandel. I likhet med regeringen anser utskottet att kunskap bl.a. om den särskilda situation som de personer som utsatts för prostitution och människohandel för sexuella ändamål befinner sig i behöver öka inom olika myndigheter, t.ex. Migrationsverket.

Utskottet noterar att regeringen avser att överväga om registeruppgifter om referenspersoner i viserings- och bosättningsärenden ska kunna användas för att bidra till polisens arbete med att bekämpa människohandel.

Stockholm den 4 december 2008

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gunnar Axén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Axén (m), Veronica Palm (s), Helena Riviére (m), Ronny Olander (s), Lars-Arne Staxäng (m), Solveig Zander (c), Ulf Nilsson (fp), Kurt Kvarnström (s), Mats G Nilsson (m), Göte Wahlström (s), Lars Gustafsson (kd), Mikael Cederbratt (m), Kalle Larsson (v), Matilda Ernkrans (s), Gunvor G Ericson (mp), Magdalena Streijffert (s) och Stefan Tornberg (c).

Avvikande meningar

1. Permanent uppehållstillstånd för offer för människohandel (v, mp)

Kalle Larsson (v) och Gunvor G Ericson (mp) anför:

En utlännings som medverkar vid förundersökning eller huvudförhandling i brottmål kan beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst sex månader. Vidare kan ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om 30 dagar beviljas i vissa fall. Konsekvensen av dessa regler är att svenska myndigheter avvisar offren för sexuell exploatering så snart de fått den information de anser sig behöva. Att tvinga tillbaka dessa individer till en osäker framtid i ursprungsländerna riskerar dock att fungera som ytterligare ett övergrepp mot dessa personer. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd är således inte tillräckligt i dessa fall utan personerna i fråga bör beviljas permanent uppehållstillstånd. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Med det anförda anser vi att justitieutskottet bör tillstyrka motionerna Ju3 yrkande 9, Ju5 yrkande 7, Sf319 yrkande 9 och Sf368 yrkande 17.

2. Polisens informationsskyldighet (v)

Kalle Larsson (v) anför:

Sedan ett antal år har polisen en omfattande informations- och underrättelseskyldighet gentemot brottsoffer. Däremot finns ingen skyldighet för polisen att upplysa utländska kvinnor som utsatts för människohandel om deras rätt att söka asyl. Detta är en ordning som allvarligt försvårar för dessa kvinnor att tillvarata sin rätt till prövning av skyddsbehov och därmed permanent uppehållstillstånd enligt utlänningslagen. Eftersom det är av vikt att kvinnorna får information om möjligheten att söka asyl eller uppehållstillstånd på annan grund bör det i polisförordningen införas en skyldighet för polisen att informera offren för människohandel om denna deras rätt. Justitieutskottet bör med det anförda tillstyrka motion 2006/07: Ju341 yrkande 9.

BILAGA 4

Socialutskottets yttrande
2008/09:SoU3y

Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål

Till justitieutskottet

Justitieutskottet har den 28 oktober 2008 beslutat att bereda bl.a. socialutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelse 2007/08:167 Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål jämte motioner.

Socialutskottet, som beslutat avge ett yttrande, begränsar detta till att avse motionerna Ju1 (s) yrkandena 5, 9 och 16, Ju3 (v) yrkandena 1, 2, 4, 10 och 11, Ju5 (mp) yrkandena 2 och 6, vilka väckts med anledning av skrivelsen, samt skrivelsen i motsvarande del.

Dessutom behandlas i yttrandet åtta motionsyrkanden från allmänna motionstiderna 2006, 2007 och 2008. Dessa yrkanden har tidigare hänvisats till justitieutskottet, som avser att behandla dem i samband med skrivelsen. Socialutskottet har funnit skäl att låta yttrandet omfatta också dessa yrkanden.

Utskottets överväganden

Skrivelsen

Bakgrund

Regeringen konstaterar att prostitution och människohandel för sexuella ändamål är ett allvarligt hinder för social jämlikhet och jämställdhet mellan könen och för de utsattas möjlighet att åtnjuta sina mänskliga rättigheter samt att människohandel är en allvarlig kränkning av den enskilda individens människovärde och rätt att få bestämma över sitt liv och sin kropp. Enligt regeringen har utvecklingen under senare tid gått mot ett allt starkare samband mellan prostitution och gränsöverskridande brottslighet, och det finns ett tydligt samband mellan prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Regeringen påpekar att ett samlat arbete för att bekämpa alla former av människohandel är grunden för dess politik på området men bedömer att det krävs särskilda åtgärder för att motverka människohandel för sexuella ändamål och att dessa frågor kräver en särskild handlingsplan.

Den 1 juli 2002 infördes människohandel för sexuella ändamål som ett nytt brott i Sverige. I juli 2004 utvidgades straffområdet till att omfatta också människohandel som inte är gränsöverskridande samt människohandel som syftar till andra former av utnyttjande än för sexuella ändamål som t.ex. tvångsarbete eller organhandel. Brottet benämns numera människohandel.

Enligt FN uppskattas att upp till 4 miljoner människor, främst kvinnor och barn, är utsatta för människohandel varje år och att majoriteten av dessa utnyttjas sexuellt.

Socialstyrelsen har sedan 1998 regeringens uppdrag att fortlöpande följa prostitutionens utveckling i landet. Socialstyrelsen har hittills presenterat tre rapporter om prostitution i Sverige. I den senaste, Kännedom om prostitution 2007, konstateras att prostitutionens omfattning är störst i de tre storstadsregionerna. Erbjudanden om sexköp förekommer på många olika platser, som på gator, krogar och restauranger, hotell, massageinstitut och lägenhetsbordeller. I annonser om sexuella tjänster publicerade på Internet var drygt en sjättedel av de påträffade erbjudandena från män. Det har vidare framkommit att det framför allt är män som köper sexuella tjänster.

Det som primärt upprätthåller prostitution och människohandel för sexuella ändamål är efterfrågan. För att bekämpa människohandel krävs enligt regeringen insatser inom en rad olika områden. Samarbete såväl över gränserna mellan brottsbekämpande myndigheter, sociala myndigheter, nationella och internationella organisationer som mellan myndigheter och organisationer inom ett lands gränser är av avgörande betydelse.

Såväl flickor och unga kvinnor som pojkar och unga män utnyttjas i prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Det saknas dock i stor utsträckning kunskap om antalet barn och ungdomar med erfarenhet av prostitution. I betänkandet Sexuell exploatering av barn i Sverige (SOU 2004:71) redogörs för en studie som utredningen låtit göra om ungas egna erfarenheter av och attityder till att sälja sexuella tjänster. I maj 2008 publicerade prostitutionsgruppen i Göteborg en studie om ungdomar över 18 år som säljer och byter sexuella tjänster.

Åtgärder inom fem insatsområden

I handlingsplanen redovisar regeringen ett antal åtgärder som syftar till att bekämpa prostitutionen i Sverige och människohandel för sexuella ändamål samt hur de personer som är utsatta för detta ska få det skydd och stöd som de behöver. Arbetet delas in i fem insatsområden: Ökat skydd och stöd till utsatta, Stärkt förebyggande arbete, Stärkt kvalitet och effektivitet i rättsväsendet, Ökad nationell och internationell samverkan samt Ökad kunskap.

I handlingsplanen redovisas både pågående verksamheter, uppdrag och insatser samt nya åtgärder i form av uppdrag som regeringen avser att ge till berörda myndigheter. En samlad uppföljning av handlingsplanen kommer att göras 2011.

Ökat skydd och stöd till utsatta

Den verksamhet som särskilt riktas till personer som utnyttjas i prostitution eller är utsatta för människohandel för sexuella ändamål är i dag begränsad. Regeringens bedömning är att dessa insatser behöver stärkas och utvecklas. Särskilda utbildningsinsatser krävs därtill när det gäller yrkesgrupper som kommer i kontakt med barn och ungdomar. För de personer som dessutom har missbruksproblem eller lider av psykisk ohälsa som ett resultat av övergrepp är möjligheterna till skydd, stöd och hjälp på ett behandlingshem eller ett skyddat boende än mer begränsade.

I det uppsökande arbetet finns särskilda svårigheter att nå barn och ungdomar som har utsatts för, eller riskerar att utsättas för, sexuell exploatering. Det krävs generellt en ökad kunskap om personer som befinner sig i prostitution och utsatts för människohandel för sexuella ändamål inom de olika yrkesgrupper som kommer i kontakt med dessa personer av andra skäl.

Åtgärd 2

Regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett utbildningsmaterial riktat till personer som arbetar i verksamheter inom t.ex. sjukvården, socialtjänsten, skyddade boenden och på ungdomsmottagningar. Utbildningsmaterialet ska belysa och öka kunskapen om och förståelsen

för den problematik som personer som befinner sig i prostitution har. Materialet ska ta hänsyn till hur faktorer som könsidentitet och sexuell läggning påverkar den enskildes situation.

Åtgärd 3

Regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att, i samråd med länsstyrelserna, verka för att höja den kompetens som finns kring personer utsatta för människohandel för sexuella ändamål på boenden där bl.a. denna grupp vistas. Socialstyrelsen ska även lämna förslag till eventuella åtgärder som kan behöva vidtas. Uppdraget omfattar även boenden där barn som utsatts för människohandel vistas.

Åtgärd 4

Regeringen avser att vidta åtgärder för att utveckla ett stödprogram för rehabilitering av personer som utsatts för människohandel för sexuella ändamål.

Åtgärd 5

Regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att i samverkan med länsstyrelserna stödja kommuner och landsting att utveckla verksamheter inom missbruks- och beroendevården så att dessa bättre kan möta behoven hos kvinnor med erfarenhet av prostitution. Dessa verksamheter ska utgå från de komplexa vårdbehov som kvinnor ofta har, vilket kan inkludera våldsutsatthet, prostitution och fysisk och psykisk ohälsa.

Åtgärd 6

Regeringen avser att ge Statens institutionsstyrelse i uppdrag att förstärka arbetet med vuxna missbrukare och ungdomar inom sin verksamhet som har varit, är eller riskerar att bli utsatta för prostitution eller människohandel för sexuella ändamål.

Stärkt förebyggande arbete

Ökad kunskap behövs inom de myndigheter och organisationer som har eller kan komma att ha kontakt med personer som befinner sig i prostitution eller blivit utsatta för människohandel för sexuella ändamål och ökad kunskap behövs bland allmänheten för att uppnå attitydförändringar. Även etiska riktlinjer och uppförandekoder hos myndigheter och organisationer är en del i det förebyggande arbetet där det gäller att motverka efterfrågan och att minska rekryteringen till prostitution. Insatser som har till syfte att skapa alternativa försörjningsmöjligheter för dem som befinner sig i prostitution behövs också. Information riktad till och om barn och ungdomar har särskild prioritet.

Åtgärd 8

Regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utvärdera och utveckla arbetet inom kommunerna som rör insatser riktade till sexköpare. Socialstyrelsen ska därefter sprida resultaten av utvärderingen.

Åtgärd 9

Regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utvärdera och utveckla det arbete vid socialtjänstens prostitutionsgrupper som riktar sig till dem som befinner sig i prostitution. Socialstyrelsen ska därefter sprida kunskapen om de metoder och arbetssätt som gett resultat.

Åtgärd 17

Regeringen avser att vidta åtgärder för att stödja frivilligorganisationernas arbete med olika insatser för att motverka efterfrågan av prostitution och öka kunskapen om människohandel för sexuella ändamål.

Ökad kunskap

Goda kunskaper är avgörande för att kunna utforma åtgärder för att motverka förekomsten av prostitution och bekämpa människohandel för sexuella ändamål och är nödvändiga för att kunna öka och fördjupa kompetensen hos myndigheter och frivilligorganisationer som är verk samma inom området. Det behövs såväl kvantitativa som kvalitativa studier.

Åtgärd 32

Regeringen avser att avsätta särskilda medel för ökad kunskap om prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Åtgärd 33

Regeringen avser att undersöka omfattningen av och situationen för personer som köper och säljer sexuella tjänster inom grupperna homo- och bisexuella samt transpersoner och personer som är utsatta för människohandel för sexuella ändamål inom dessa grupper i Sverige.

Åtgärd 35

Regeringen har tilldelat Stiftelsen Allmänna Barnhuset medel för att fortsätta att sprida kunskap om sexuell exploatering av flickor och pojkar till relevanta yrkesgrupper och att inventera behovet av ytterligare kompetensutveckling. I arbetet ingår att sammanställa den forskning och övrig kunskap som finns kring sexuell exploatering av barn.

Åtgärd 36

Regeringen har avsatt särskilda medel för att stödja den svenska studien om svenska kvinnors och mäns attityder till sexköp som görs inom ramen för det nordiska forskningsprojektet Prostitutionen i Norden.

Motioner

Ökat skydd och stöd till utsatta

Åtgärd 2

I motion Ju5 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp) begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om obligatoriska utbildningsinsatser för de myndigheter som kommer i kontakt med personer utsatta för prostitution.

Åtgärd 3

I motion Ju1 av Carina Hägg m.fl. (s) begärs i yrkande 5 ett tillkännagivande om behovet av stöd till kvinnor som utsatts för prostitution och människohandel för sexuella ändamål i form av stöd och skyddat boende i landets kommuner.

I motion 2007/08:A310 av Lars U Granberg (s) begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om vikten av att inrätta speciellt anpassade och säkra platser för offren för människohandel i vårt land. Ett likalydande yrkande finns i motion A398 av Lars U Granberg m.fl. (s) yrkande 6.

I motion Ju466 av Désirée Pethrus Engström (kd) begärs i yrkande 10 ett tillkännagivande om att stärka skyddet för människohandelns offer. I yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om att upprätta behandlingshem för människohandelns offer och möjliggöra en kontakt med utbildad kurator.

Åtgärd 6

I motion Ju3 av Josefin Brink m.fl. (v) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att inom ramen för åtgärd 6 i handlingsplanen ge Statens institutionsstyrelse i uppdrag att i sitt arbete involvera även andra aktörer som driver behandlingshem.

Stärkt förebyggande arbete

Åtgärd 8

I motion Ju1 av Carina Hägg m.fl. (s) begärs i yrkande 9 ett tillkännagivande om förebyggande insatser till de män som köper kvinnor för sexuella ändamål.

I motion Ju398 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp) begärs i yrkande 5 ett tillkännagivande om behandlingsstöd till sexköpare.

I motion Ju3 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att ge utvalda myndigheter och organisationer i uppdrag att ta fram förslag som syftar till att minska mäns efterfrågan på sexuella tjänster.

Åtgärd 9

I motion 2006/07:U262 av Josefin Brink m.fl. (v) begärs i yrkande 4 att regeringen återkommer med förslag på inrättande av ett nationellt resurscentrum mot prostitution. Ett likalydande yrkande finns i motion 2007/08: Ju340 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 1. Ett yrkande om inrättande av ett nationellt resurscentrum mot prostitution och människohandel finns i motion Ju3 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 1.

I motion Ju3 av Josefin Brink m.fl. (v) begärs i yrkande 10 ett tillkännagivande om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utvärdera de verksamheter som lämnar stöd och hjälp till prostituerade och offer för människohandel för sexuella ändamål i syfte att komma med förslag till förbättringar. I yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om att inom ramen för Socialstyrelsens utvärdering av verksamheter som lämnar stöd och hjälp till prostituerade och offer för människohandel för sexuella ändamål genomföra en brukarundersökning av det existerande stödet.

Ökad kunskap

Åtgärd 32

I motion Ju5 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att noggrant kartlägga antalet flickor och kvinnor samt pojkar och män som faller offer för prostitution respektive människohandel för sexuella ändamål.

I motion Ju398 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp) begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om att uppmärksamma prostituerades, även prostituerade mäns, situation.

Åtgärd 36

I motion Ju1 av Carina Hägg m.fl. (s) begärs i yrkande 16 ett tillkännagivande om behov av en ny sexualvaneundersökning av hur ungas och vuxnas sexualvanor har förändrats och som skulle kunna ge svar på frågor om prostitution och människohandel för sexuella ändamål i dagens samhälle.

Socialutskottets ställningstagande

Prostitution och människohandel för sexuella ändamål är ett allvarligt hinder för social jämlikhet och jämställdhet mellan könen och för de utsattas möjlighet att åtnjuta sina mänskliga rättigheter. Människohandel är en allvarlig kränkning av den enskilda individens människovärde och rätt att få bestämma över sitt liv och sin kropp. I första hand är kvinnor och flickor

utsatta, men också män och pojkar utnyttjas i prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Studier visar att det är övervägande män som köper sexuella tjänster. Socialutskottet delar regeringens uppfattning att det krävs särskilda åtgärder för att motverka människohandel för sexuella ändamål. Utskottet välkomnar därför regeringens skrivelse 2007/08:167 Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Handlingsplanen redovisar ett stort antal åtgärder som består av pågående verksamheter, uppdrag och insatser samt nya åtgärder i form av uppdrag som ska ges till berörda myndigheter. Satsningar görs under fem ämnesområden, varav tre innehåller satsningar som faller inom socialutskottets beredningsområde: Ökat skydd och stöd till utsatta, Stärkt förebyggande arbete och Ökad kunskap.

Att upptäcka prostitution och se de behov som personer som befinner sig i prostitution kan ha är svårt av flera anledningar. Prostitution sker till stor del i det fördolda och upplevs också ofta som skamligt att prata om. De som befinner sig i prostitution talar kanske därför inte om detta i kontakt med myndigheter, utan sådana kontakter kan ske för andra syften än för att få hjälp med att komma ur sin situation. Det är således viktigt att de personer som arbetar i verksamheter inom t.ex. sjukvården, socialtjänsten, skyddade boenden och på ungdomsmottagningar uppmärksammar de som har varit i, befinner sig i eller riskerar att hamna i prostitution, även om prostitutionen inte är anledningen till kontakten från början. I skrivelsen redogörs för att regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett utbildningsmaterial som ska ge berörda yrkesgrupper tillräckliga kunskaper att kunna uppmärksamma personerna i fråga och se deras behov. Utbildningsmaterialet ska användas i kommuner och landsting samt av andra aktörer som Socialstyrelsen finner lämpliga, t.ex. ungdomsmottagningar. Det framgår vidare att regeringen avser stödja de kommuner och landsting som vill fortbilda berörd personal utifrån de underlag som Socialstyrelsen tar fram. Motion Ju5 (mp) yrkande 6 får anses vara åtminstone delvis tillgodosedd med de åtgärder som aviseras och bör därför avstyrkas.

Kommunerna har enligt 5 kap. 11 § socialtjänstlagen (2001:453) ett ansvar att bereda personer som vistas i kommunen den hjälp och det stöd som han eller hon kan behöva. En typ av insats som kommunerna kan erbjuda är s.k. skyddat boende. Dessa boenden är ofta tillgängliga för kvinnor med olika bakgrund och problematik. Det kan t.ex. handla om kvinnor som är utsatta för hedersproblematik, kvinnor som blivit misshandlade av någon närstående eller kvinnor utsatta för människohandel för sexuella ändamål. När det gäller de sist nämnda saknas kunskap om vilken kompetens som finns i de olika boendena för att möta just dessa personer och deras behov. Av skrivelsen framgår att regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att se över detta och samtidigt lämna förslag på eventuella åtgärder som kan behöva vidtas. Utskottet anser således att motionerna

2007/08:A310 (s) yrkande 6, Ju466 (kd) yrkandena 10 och 11, A398 (s) yrkande 6 och Ju1 (s) yrkande 5 får anses åtminstone delvis tillgodosedda med de åtgärder som aviseras och att de därför bör avstyrkas.

Av skrivelsen framgår vidare att regeringen avser att ge Statens institutionsstyrelse (SiS) i uppdrag att arbeta fram särskilda program med inriktning på att bemöta de personer inom institutionshemmen som har befunnit sig, är eller riskerar att hamna i prostitution. I uppdraget ingår också att i samråd med socialtjänsten utveckla ett arbetssätt som minskar risken för återfall i prostitution efter det att personerna lämnat SiS institutioner. Socialutskottet, som har erfarit att detta uppdrag redan har påbörjats, anser att riksdagen inte bör ta något initiativ med anledning av motion Ju3 (v) yrkande 2 och att denna bör avstyrkas.

För att motverka efterfrågan på sexuella tjänster är det viktigt att det finns verksamheter riktade till dem som vill upphöra med att köpa sex. Sedan en tid bedriver socialtjänsten i Stockholm, Göteborg och Malmö s.k. Kastgrupper (köpare av sexuella tjänster) för att motivera och assistera potentiella och aktiva sexköpare att ändra sitt beteende genom samtal, rådgivning och terapi. Socialutskottet delar regeringens bedömning att man för att kunna utveckla denna slags verksamhet behöver analysera och utvärdera densamma. Även andra eventuella insatser i kommunerna som riktas till sexköpare behöver kartläggas och utvärderas. Utskottet noterar Socialstyrelsens uppdrag att utvärdera och utveckla det arbete inom kommunerna som rör insatser riktade till sexköpare samt den efterföljande spridningen av resultaten. Socialutskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om förebyggande insatser beträffande män som köper sex. Vid det tillfället noterade utskottet med tillfredsställelse att det pågick verksamheter med syfte att hjälpa bl.a. personer som vill sluta eller minska köp av sex. Utskottet utgick från att regeringen följde dessa frågor och ansåg motionsyrkandena delvis tillgodosedda, varför dessa avstyrktes (res. s, v, mp). Riksdagen följde utskottet (bet. 2007/08:SoU1, rskr. 2007/08:86 och 87). Socialutskottet vidhåller sin uppfattning och anser att motionerna Ju398 (fp) yrkande 5, Ju1 (s) yrkande 9 och Ju3 (v) yrkande 4 är åtminstone delvis tillgodosedda och bör avstyrkas.

Prostitutionsgrupperna vid socialtjänsten i Stockholm, Göteborg och Malmö bedriver uppsökande och stödjande verksamhet till personer utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Grupperna erbjuder olika former av stöd till personer som befinner sig i prostitution eller till deras anhöriga, utifrån den enskildes behov. Det kan handla om krisbearbetning, stödsamtal eller bearbetande samtal, rådgivning, gruppsamtal, missbruksbehandling och ätstörningsbehandling, stöd vid polisanmälan eller kontakt med andra resurser i samhället, som hälso- och sjukvården, socialtjänsten och psykiatrin. Socialutskottet delar regeringens bedömning att man för att kunna utveckla denna typ av verksamhet behöver utvärdera den. Av skrivelsen framgår att syftet med Socialstyrelsens uppdrag om utvärdering och utveckling av prostitutionsgruppernas arbete är att sedan

sprida resultatet av utvärderingen. Motionsyrkanden med krav på att inrätta ett nationellt resurscentrum mot prostitution har utskottet nyligen avstyrkt, i betänkande 2008/09:SoU1. Utskottet vidhåller sin uppfattning och anser att motionerna 2006/07:U262 (v) yrkande 4, 2007/08:Ju340 (v) yrkande 1 och Ju3 (v) yrkandena 1, 10 och 11 är åtminstone delvis tillgodosedda och bör avstyrkas.

Utskottet noterar att regeringen genom att avsätta särskilda medel vill öka möjligheten till studier om förekomsten av olika former av prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Avsikten är att på det viset stödja framtagandet av olika metoder att förebygga förekomsten av prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt metoder för att hjälpa och stödja de personer som är utsatta och att samla in kunskap samt kartlägga och utveckla metoder för att bekämpa prostitution och människohandel i ett vidare perspektiv. Motionerna Ju398 (fp) yrkande 6 och Ju5 (mp) yrkande 2 bedöms som delvis tillgodosedda med aviserade åtgärder och bör avstyrkas.

Socialutskottet noterar att regeringen i skrivelsen påminner om att regeringen avsatt särskilda medel för att stödja en svensk studie om svenska kvinnors och mäns attityder till sexköp. Studien genomförs inom ramen för det nordiska forskningsprojektet Prostitutionen i Norden på uppdrag av Nordiska ministerrådet. Resultatet av studien har redovisats i en slutrapport den 16 oktober 2008. Socialutskottet vill i det här sammanhanget påminna om sitt ställningstagande i betänkande 2007/08:SoU11 En förnyad folkhälsopolitik. Utskottet såg där positivt på Socialstyrelsens kommande uppdrag att genomföra en kvalitativ studie av inriktningen och kvaliteten på landstingens sex- och samlevnadsrådgivning riktad till vuxna samt att systematiskt kartlägga kunskap, attityder och beteenden i olika befolkningsgrupper som är av vikt för arbetet mot sexuellt överförbara sjukdomar och ansåg att riksdagen inte behövde ta något initiativ, varför motionsyrkanden om bl.a. ökad kunskap i samhället om sexualvanor avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2007/08:226). Socialutskottet vidhåller sin uppfattning och anser att motion Ju1 (s) yrkande 16 bör avstyrkas.

Stockholm den 4 december 2008

På socialutskottets vägnar

Kenneth Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth Johansson (c), Ylva Johansson (s), Cecilia Widegren (m), Marianne Kierkemann (m), Tobias Krantz (fp), Marina Pettersson (s), Jan R Andersson (m), Lennart Axelsson (s), Chatrine Pålsson Ahlgren (kd), Margareta B Kjellin (m), Elina Linna (v), Catharina Bråkenhielm (s), Thomas Nihlén (mp), Finn Bengtsson (m), Ann Arleklo (s), Maria Kornevik Jakobsson (c) och Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s).

Avvikande meningar

1. Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (s)

Ylva Johansson (s), Marina Pettersson (s), Lennart Axelsson (s), Catharina Bråkenhielm (s), Ann Arleklo (s) och Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s) anför:

I Sverige finns behov av stöd till kvinnor som utsatts för prostitution och människohandel för sexuella ändamål i form av stöd och skyddat boende att tillgå i kommunerna. För att det polisära utredningsarbetet och omhändertagandet och omvårdnaden av offer från andra länder ska kunna göras på ett så säkert och humant sätt som möjligt behövs speciellt anpassade och säkra platser för omhändertagande, där kvinnorna kan känna säkerhet och frihet och där tolkar tillsammans med myndighetspersoner och andra aktörer kan möta offret utan att kvinnan i fråga måste släppa känslan av trygghet.

Det behövs även förebyggande insatser till de män som köper kvinnor för sexuella ändamål.

Folkhälsoinstitutets sexualvaneundersökning 1996 är den senaste stora undersökningen som gjorts. Det behövs en ny undersökning för att framför allt se hur ungas och vuxnas sexualvanor har förändrats. En undersökning i vår tid ska självfallet inkludera frågor om grooming, Internet, interaktiva medier och attityder till sexuella tjänster mot ersättning. Det vi nu anför innebär att vi anser att justitieutskottet bör tillstyrka motionerna 2007/08: A310 (s) yrkande 6, Ju1 (s) yrkandena 5, 9 och 16 och A398 (s) yrkande 6.

2. Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (v)

Elina Linna (v) anför:

Samhället misslyckas med att stödja de personer som vill sluta med prostitution, och staten har varken anslagit tillräckliga resurser eller prioriterat frågan. Jag anser att stöd och resurser till människor i prostitution bör institutionaliseras. Finansieringen av verksamheten måste vara varaktig. Arbetet mot prostitution i kommunerna måste kartläggas systematiskt och omfatta insatser av polisen, socialtjänsten, kvinnojourerna, skolorna, sjukvården och olika ideella organisationer. Det behövs samarbete över gränserna och specialutbildning av aktörer inom rättsväsendet och alla instanser som behandlar frågor om sexualiserat våld. Jag vill därför inrätta ett nationellt resurscentrum mot prostitution och människohandel som ska ha i uppgift att ta emot och stötta de människor som söker vägar ut ur prostitutionen. Detta centrum som ska ha specialistkompetens på området

bör även arbeta med kunskapsspridning och information gentemot myndigheter och yrkesgrupper som i sin verksamhet möter människor i prostitution. Jag erinrar om att Vänsterpartiet i sin budgetmotion för utgiftsområde 9 för 2009 avsatt 7 miljoner kronor för att finansiera ett nationellt resurscentrum för prostitution. En förebild för hur centrumet skulle kunna fungera är Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK).

Jag anser att regeringens åtgärd 6 om att ge Statens institutionsstyrelse (SiS) i uppdrag att förstärka arbetet med vuxna missbrukare och ungdomar inom verksamheten bör omfatta även de enskilda och kommunalt drivna hemmen för vård och boende för vuxna med missbruksproblem och ungdomar. Det är angeläget att SiS i sitt arbete involverar också andra aktörer som driver behandlingshem. I t.ex. Västra Götaland driver andra än SiS 60 % av behandlingshemmen.

Regeringen föreslår i sin handlingsplan att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att utvärdera och utveckla de s.k. Kastverksamheterna, vilka bedriver attitydändrande arbete med sexköpare. Jag anser att det redan är klarlagt att dessa verksamheter fungerar väl och att det är dags att gå vidare och ta fram konkreta förslag på hur mäns och pojkars attityder till köp av sexuella tjänster kan förändras. Regeringen bör därför ge utvalda myndigheter och organisationer i uppdrag att ta fram förslag som syftar till att minska mäns efterfrågan på sexuella tjänster.

Regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utvärdera och utveckla prostitutionsgruppernas arbete med personer som befinner sig i prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Enligt min mening bör hela den kedja av verksamheter som har till uppgift att stödja offer för prostitution och människohandel för sexuella ändamål ses över. Tillgång till hälsovård, rådgivning, stödsamtal, skyddat boende för kvinnor i prostitution m.m. bör ses över. Syftet bör vara att komma med förslag till förbättringar. Regeringen bör därför ge Socialstyrelsen i uppdrag att utvärdera de verksamheter som lämnar stöd och hjälp till prostituerade och offer för människohandel för sexuella ändamål i syfte att komma med förslag till förbättringar. Inom ramen för en sådan utvärdering bör en brukarundersökning av det existerande stödet till människor som befinner sig i prostitution och människohandel för sexuella ändamål genomföras.

Det jag nu anfört innebär att jag anser att justitieutskottet bör tillstyrka motionerna 2006/07:U262 (v) yrkande 4, 2007/08:Ju340 (v) yrkande 1, Ju3 (v) yrkandena 2, 4, 10 och 11.

3. Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (mp)

Thomas Nihlén (mp) anför:

Det finns i dag begränsad kunskap om vem som faller offer för prostitution och människohandel för sexuella ändamål, än mer begränsad är kunskapen om pojkar och män som drabbas av detta. Det behövs ökad

kunskap om de personer som riskerar att utsättas för detta för att man ska kunna arbeta förebyggande mot att dessa hamnar i prostitution etc. Socialstyrelsen bör därför få i uppdrag att noggrant kartlägga antalet flickor och kvinnor samt pojkar och män som faller offer för prostitution respektive människohandel för sexuella ändamål.

De utbildningsinsatser som regeringen förespråkar för sociala myndigheter, frivilligorganisationer och rättsväsende om problematiken för personer som befinner sig i prostitution är på alla sätt ett steg i rätt riktning. Jag anser dock att dessa utbildningsinsatser bör vara legio och obligatoriska för de myndigheter som i sitt arbete möter dessa kvinnor.

Det jag nu anfört innebär att jag anser att justitieutskottet bör tillstyrka motion Ju5 (mp) yrkandena 2 och 6.